

Continuare la punctul I.40. "DESCRIEREA FAPTELOR CONSTATATE":

I. Prezentarea scopului acțiunii de control, documente solicitate inițial

I.1 Acțiunea de control la instituția de credit First Bank S.A., fosta Piraeus Bank S.A., („banca”) s-a realizat în baza tematicii A.N.P.C. nr. 8031/26.07.2023, de verificare a respectării prevederilor legale privind protecția consumatorilor în cazul contractelor de credit încheiate în perioada 2004 - 2010 (până la data intrării în vigoare a O.U.G. nr. 50/2010) de către instituțiile financiar bancare, cu perioadă inițială de desfășurare în perioada 31.07.2023-29.09.2023, perioadă prelungită până la data 28.06.2024 în baza referatelor Direcției Produse și Servicii Financiar Bancare și Nebancare (D.P.S.F.B.N.) nr. 10682/29.09.2023, 11900/30.10.2023, 13018/29.11.2023, 883/31.01.2024, 2985/27.03.2024 și nr. 5044/30.05.2024.

Temeiul legal al acțiunii tematice de control, nelimitativ, este următorul:

- Legea nr. 296/2004, privind Codul Consumului;
- O.G. nr. 21/1992 privind protecția consumatorilor;
- Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între comercianți și consumatori;
- Legea nr. 363/2007 privind combaterea practicilor incorecte ale comercianților în relația cu consumatorii și armonizarea reglementărilor cu legislația europeană privind protecția consumatorilor;
- Legea nr. 190/1999 privind creditul ipotecar pentru investiții imobiliare;
- Legea nr. 289/2004, privind regimul juridic al contractelor de credit pentru consum destinate consumatorilor;

Obiectivele acțiunii tematice de control, nelimitative, au fost stabilite următoarele:

1. Verificarea modalității prin care a fost realizată publicitatea contractelor de credit, cu cercetarea tuturor formelor de publicitate.
2. Verificarea modalității prin care au fost încheiate contractele de credit și s-a realizat acordarea și derularea credite, cu respectarea prevederilor legale și a celor specifice activității.
3. Verificarea modalității de informare privind riscurile specifice asociate contractelor de credit care pot conduce la afectarea posibilității de plată.
4. Verificarea respectării prevederilor legale în cazul elementelor de cost ale creditului (dobânzi, comisioane, etc.).
5. Verificarea respectării prevederilor Legii nr. 363/2007 privind combaterea practicilor incorecte ale comercianților în relația cu consumatorii.

Desfășurarea de acțiuni de control comune cu personalul din cadrul D.P.S.F.B.N s-a realizat în perioada 31.07.2023 – 07.06.2024 de către subsemnatul, comisar în cadrul

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

C.R.P.C. Regiunea Sud-Est (Galați) – C.J.P.C. Constanța în baza Ordinilor Președintelui A.N.P.C. nr. 579/26.07.2023 și nr. 699/06.09.2023.

Prin excepție de la prevederile art. 4, punctul 9 din Procedura cadru privind activitatea de supraveghere și control, aprobată prin Ordinul Președintelui A.N.P.C. nr. 572/21.07.2023, prin adresa D.P.F.B.N. nr. 8363/31.07.2023 și prin Ordinul de serviciu nr. 1457/26.07.2023 a fost aprobată desfășurarea individuală a acțiunilor de control în cadrul tematicii.

I.2 Prin invitația nr. 306947/31.07.2023 au fost solicitate băncii transmiterea următoarelor:

- macheta, conform Anexei nr. 2 la invitație, completată privind creditele acordate persoanelor fizice în perioada 2004 - 2010 și/sau deținute în prezent în portofoliu;
- fișele de produs financiar, pentru fiecare tip de credit acordat;
- normele și procedurile interne privind creditele acordate consumatorilor;
- toate materialele publicitare (pliante, afișe, spoturi tv-radio, publicitate on line, etc,) folosite pentru promovarea creditelor, inclusiv documentele prin care acestea au fost aprobate pentru utilizarea în publicitate

Ulterior au fost transmise băncii clarificări privind modalitatea de completare a machetei (Anexa nr. 2) precizându-se faptul că aceasta nu va fi completată în cazul creditelor rambursate anticipat sau la termen până la data de 01.08.2020.

În urma transmiterii invitației banca a transmis macheta (Anexa nr. 2) completată pentru un număr de 12773 credite, acordate în perioada 2004-2010, în RON, USD, EUR și CHF și un număr de 8 fișiere reprezentând fișe de produs, norme interne, directive, proceduri, în ediții diferite, în vigoare pe întreaga perioadă menționată și 2 fișiere reprezentând materiale publicitare.

I.3 Prin invitația nr. 313017/07.11.2023, au fost solicitate o serie de documente pentru următoarele contracte de credit în derulare alese aleatoriu:

Nr. Contract	Data contract	Tipul creditului	Moneda	Perioada credit (luni)	Valoarea credit
EUR0500TRB2531	22.06.2007	ATE-Consum pentru nevoi pers.	EUR	-	29.293,81
EUR4260TRH5378	27.08.2008	ATE-Nevoi pers.cu girant f. asig	EUR	-	10.133,17
RON2400TRJ5237	07.08.2008	ATE-Nevoi pers.cu polita risc	RON	-	10.522,02
EUR2400B1BLEUMI43814	05.10.2007	Consum f. gar.-Leumi PF-Rest	EUR	-	20.366,69
EUR2400B1BLEUMI45046	07.03.2008	Consum f. gar.-Leumi PF-Rest	EUR	-	28.728,21
RON4207IOC02J1750384317	06.12.2007	Cr consum cu gar.reala RON Pg.	RON	236	88.741,00
CHF33002EH0000000032132	04.08.2008	Cr.NP gar.realaCHF gratie 42M	CHF	245	37.100,00
CHF0200IOF11811 221206	22.12.2006	Credit de nevoi personale	CHF	312	75.000,00
EUR4202IRDBUCS-11240	06.11.2006	Credit de nevoi personale	EUR	240	32.500,00
4201000000015393	12.07.2007	Credit de nevoi personale	CHF	264	144.000,00
EUR0301TRI2369	31.05.2007	Credit de nevoi personale	EUR	299	32.385,31

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

ANEXA LA PVCC SERIE ANPC NR. 1198548 din 07.06.2024

EUR08002EER000000016578	10.08.2007	Credit de nevoi personale	EUR	286	40.500,00
RON0802TRI3558	23.11.2007	Credit de nevoi personale	RON	336	138.712,42
RON33002ER0000000017700	31.08.2007	Credit de nevoi personale	RON	241	47.000,00
42020000000032479	18.07.2008	Credit de nevoi personale	CHF	360	88.900,00
1200R000000034719	13.08.2008	Credit de nevoi personale	CHF	360	60.500,00
4221R2J1620035068	20.08.2008	Credit de nevoi personale	EUR	324	93.157,00
EUR4211TRI5879	24.11.2008	Credit de nevoi personale	EUR	420	115.578,88
EUR2600TRI5061	11.07.2008	Credit de nevoi personale	EUR	240	28.843,04
RON21002ER0000000031061	19.06.2008	Credit de nevoi personale	RON	360	39.000,00
42607012	13.07.2009	Credit de nevoi personale	EUR	336	39.577,83
EUR2200IRDHDEQ-41597	14.04.2009	Credit de nevoi personale	EUR	204	36.000,00
RON4236IOC7906	23.12.2009	Credit de nevoi personale	RON	185	518.353,02
42190000000014946	06.08.2007	Credit ipotecar	CHF	360	254.500,00
420602J1480018519	28.09.2007	Credit ipotecar	CHF	368	90.000,00
4203VICS-13311	21.03.2007	Credit ipotecar	EUR	360	44.000,00
180102D0200028151	19.03.2008	Credit ipotecar	CHF	372	80.000,00
17020000000035066	08.08.2008	Credit ipotecar	CHF	360	82.000,00
42010000000032338	04.07.2008	Credit ipotecar	EUR	327	163.900,00
08025373	27.08.2008	Credit ipotecar	EUR	239	36.596,68
42603927	31.01.2008	Credit ipotecar	RON	359	268.736,03
310040273	21.01.2009	Credit ipotecar	EUR	359	41.625,00
18020000000046807	11.06.2010	Credit ipotecar	EUR	367	78.750,00
EUR2600COD0000000072996	03.11.2006	Credit nevoi personale	EUR	227	9.990,20
RON0800COP0000000062207	09.10.2006	Credit nevoi personale	RON	205	30.723,00
08000000000373097	26.11.2007	Credit nevoi personale	CHF	191	15.225,00
EUR1700COD02J1540336925	16.10.2007	Credit nevoi personale	EUR	207	9.450,00
EUR4260TRB2818	09.08.2007	Credit nevoi personale	EUR	240	29.571,23
RON4211COP0000000278078	20.08.2007	Credit nevoi personale	RON	210	42.000,00
420302J1480013874	29.05.2007	Credit pt.investitii imobiliare	CHF	284	285.000,00
CHF10002MH0000000015633	29.06.2007	Creditul ipotecar	CHF	360	83.850,00
EUR0800NLE0000000013986	07.05.2007	Creditul ipotecar	EUR	359	14.250,00
RON0301TRK3334	25.10.2007	Creditul ipotecar	RON	468	56.170,90
CHF10002MH0000000026278	12.02.2008	Creditul ipotecar	CHF	240	50.000,00
EUR1401IAE0000000037551	04.11.2008	Creditul ipotecar	EUR	187	60.000,00
RON0900IAR0000000039095	20.10.2008	Creditul ipotecar	RON	360	25.000,00
EUR4228NLE0000000040997	14.04.2009	Creditul ipotecar	EUR	360	26.400,00
RON4221NMR02A0450040807	15.05.2009	Creditul ipotecar	RON	303	168.739,81
EUR3300NLE0000000047290	13.05.2010	Creditul ipotecar	EUR	240	35.700,00
RON0901NMR0000000046721	07.04.2010	Creditul ipotecar	RON	300	126.118,29
CHF42192RH0000000017928	03.09.2007	Creditul pt.investitii imobiliare	CHF	268	63.500,00
EUR4235CMBIM-34374	22.07.2008	Creditul pt.investitii imobiliare	EUR	321	29.600,00
EUR3201COD0000000609676	14.07.2008	Personal Loan + - EUR Pg.	EUR	200	8.081,85
CHF2200COB02J2940617627	18.07.2008	Personal Loan + - CHF Pg.	CHF	191	16.933,39
CHF4234COK02A0330487769	31.03.2008	Personal loan HAPPY END - CHF	CHF	191	15.078,76
RON4000COG0000000452468	10.03.2008	Personal loan HAPPY END - RON	RON	144	20.500,00

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

ANEXA LA PVCC SERIE ANPC NR. 1198548 din 07.06.2024

EUR3400IEE000000043817	12.10.2009	Prima Casa	EUR	262	54.000,00
CHF4225CFB02A0230394632	19.12.2007	Refinantare + CHF Pg.	CHF	192	18.162,90
CHF2201CFK0000000626998	28.07.2008	Refinan. loan HAPPY END - CHF	CHF	145	18.900,00
EUR0301CFI0000000509382	16.04.2008	Refinan. loan HAPPY END - EUR	EUR	192	12.348,00
RON2802CFG0000000574339	13.06.2008	Refinan. loan HAPPY END - RON	RON	183	66.480,08

Totodată, au fost solicitate o serie de documente pentru următoarele contracte de credit aflate în executare silită la data transmiterii invitației, alese aleatoriu:

Nr. Contract	Data contract	Tipul creditului	Moneda	Perioada credit (luni)	Valoare credit
EUR2600TRE6490	30.03.2009	ATE-Auto fara avans	EUR	121	11305,16
EUR0301BRI6943	30.06.2009	ATE-Nevoi pers. cu ipoteca-rest.	EUR	53	29287,95
RON1404TRJ3663	11.12.2007	ATE-Nevoi pers.cu polita risc	RON	86	40679,22
EUR1800IAE0000000023701	08.01.2008	Cr. ipotecar EUR dob.fixed 1Y +	EUR	41	42000
EUR4202IAE0000000026912	25.04.2008	Cr. ipotecar EUR dob.fixed 1Y +.	EUR	14	51180
CHF1001IOKRO000000020737	08.10.2007	Cr.Consum .gar.real Ref.CHF 3M	CHF	96	30940
EUR1406IEE0000000045359	31.12.2009	Cr.Imobiliar PRIMA CASA	EUR	37	51000
CHF10002MHR000000018772	13.09.2007	Cr.ipotecar CHF gratie 42M	CHF	108	22332
14030000000027030	27.02.2008	Credit nevoi pers. garan. reala	CHF	182	272900
270000000000683706	16.09.2008	Credit nevoi personale	CHF	176	10353
CHF17002EHR0000000033758	05.08.2008	Cr.NP gar.realaCHF gratie 42M	CHF	134	39000
CHF31012EHR2J1480029077	08.05.2008	Cr.NP gar.realaCHF gratie 42M	CHF	137	54400
EUR4212COE02J1480276156	17.08.2007	Personal Loan - EUR Pg.	EUR	156	8033,55
CHF3100INF13398	19.07.2007	Ipotecar 20611 CHF 3M Pg.	CHF	-	45937
CHF3000COK02J1790676326	09.09.2008	Personal loan HAPPY END - CHF	CHF	143	13755
EUR4232COI0000000558459	29.05.2008	Personal loan HAPPY END - EUR	EUR	129	19950
RON0403COG0000000774231	11.06.2009	Personal loan HAPPY END - RON	RON	125	36855
EUR3100CFQ02J1480157164	25.04.2007	Refinantare EUR Pg.	EUR	95	3727,5
RON1404CFT0000000737514	16.01.2009	Refinantare + RON Pg.	RON	139	30397,5

Alegerea contractelor de credit a fost aleatorie din cele 12773 credite transmise prin macheta – Anexa nr. 2, avându-se în vedere alegerea cel puțin a unui contract din fiecare tip de contract acordat în fiecare an, în fiecare monedă în care au fost acordate creditele, în vederea selecționării în mod obiectiv a tuturor tipurilor de contract încheiate cu consumatorii.

Pentru toate contractele menționate au fost solicitate următoarele:

1. Contract de credit și grafic de rambursare initial.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

2. Acte adiționale și grafice de rambursare aferente (inclusiv actul adițional de aliniere la O.U.G. nr. 50/2010 și notificarea de denunțare, dacă e cazul).
3. Evoluția dobânzii de la data acordării până la data implementării O.U.G. nr. 50/2010 sau declarării scadenței anticipate, după caz.
4. Extras cont curent pe întreaga perioadă de derulare a creditului.
5. Extras cont de credit pe întreaga perioadă de derulare a creditului.
6. Situația plăților înregistrate pe întreaga perioadă de derulare a creditului.

Pentru contractul nr. 1693/24.05.2007 nu au fost primite toate documentele solicitate, contractul fiind predat prin proces verbal către I.P.J. Vâlcea.

II. Legislație specifică protecției consumatorilor

II.1 În perioada 2004-2010, respectiv până la implementarea O.U.G. nr. 50/1010, reglementarea raporturilor juridice create între operatori economici și consumatori, cu privire la achiziționarea de produse și servicii, *inclusiv a serviciilor financiare*, asigurând cadrul necesar accesului la produse și servicii, informării lor *complete și corecte* despre caracteristicile *esențiale* ale acestora, apărării și asigurării drepturilor și intereselor legitime ale consumatorilor împotriva unor practici abuzive, participării acestora la fundamentarea și luarea deciziilor ce îi interesează în calitate de consumatori, se realizează în baza următoarelor acte normative specifice protecției consumatorilor:

Legea nr. 296/2004, privind Codul Consumului, conform căruia:

Art. 2 "Prevederile prezentului Cod se aplică comercializării produselor noi, folosite sau recondiționate, și a serviciilor, inclusiv a serviciilor financiare, destinate consumatorilor, contractelor încheiate cu consumatorii."

Art. 5 "Statul, prin autoritatea centrală cu atribuții în domeniul protecției consumatorilor, are drept obiective:

a) protecția consumatorilor împotriva riscului de a achiziționa un produs sau de a li se presta un serviciu care ar putea să le prejudicieze viața, sănătatea sau securitatea ori să le afecteze drepturile și interesele legitime;

b) promovarea și protecția intereselor economice ale consumatorilor;

c) accesul consumatorilor la informații complete, corecte și precise asupra caracteristicilor esențiale ale produselor și serviciilor, astfel încât decizia pe care o adoptă în legătură cu acestea să corespundă cât mai bine nevoilor lor;

e) despăgubirea efectivă a consumatorilor;

h) prevenirea și combaterea, prin toate mijloacele, a practicilor comerciale abuzive și a prestării serviciilor, inclusiv a celor financiare care pot afecta interesele economice ale consumatorilor."

Art. 6 "Prevederile cuprinse în prezentul Cod sunt obligatorii pentru toți consumatorii și operatorii economici care efectuează acte și fapte de comerț, în condițiile legii. "

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Art. 8 "Operatorii economici sunt obligați să pună pe piață numai produse sau servicii sigure, care corespund caracteristicilor prescrise sau declarate, să se comporte în mod corect în relațiile cu consumatorii și să nu folosească practici comerciale abuzive."

Art. 25 "Obligațiile prestatorilor de servicii:

e) să răspundă pentru prejudiciul actual și cel viitor cauzat de serviciul defectuos prestat."

Art. 27 "Consumatorii beneficiază de următoarele drepturi:

a) de a fi protejați împotriva riscului de a achiziționa un produs sau de a li se presta un serviciu care ar putea să le prejudicieze viața, sănătatea sau securitatea ori să le aducă atingere drepturilor și intereselor legitime;

b) de a fi informați complet, corect și precis, asupra caracteristicilor esențiale ale produselor și serviciilor, astfel încât decizia pe care o adoptă în legătură cu acestea să corespundă cât mai bine nevoilor lor, precum și de a fi educați în calitatea lor de consumatori;

d) de a fi despăgubiți în mod real și corespunzător pentru pagubele generate de calitatea necorespunzătoare a produselor și serviciilor, folosind în acest scop mijloace prevăzute de lege; "

Art. 57 "În cazul prestărilor de servicii, informațiile trebuie să cuprindă categoria calitativă a serviciului, după caz, timpul de realizare, termenul de garanție și postgaranție, prețurile și tarifele, riscurile previzibile și, după caz, alte documente prevăzute expres de lege. În cazul serviciilor financiare, operatorii economici sunt obligați să ofere consumatorilor informații complete, corecte și precise asupra drepturilor și obligațiilor ce le revin."

Art. 75 "Orice contract încheiat între comercianți și consumatori, pentru vânzarea de bunuri sau prestarea de servicii, va cuprinde clauze contractuale clare, fără echivoc, pentru înțelegerea cărora nu sunt necesare cunoștințe de specialitate."

Art. 77 "În caz de dubiu asupra interpretării unor clauze contractuale, acestea vor fi interpretate în favoarea consumatorului."

O.G. nr. 21/1992, privind protecția consumatorilor, conform căruia:

Art. 1, alin. (1): Statul, prin mijloacele prevăzute de lege, protejează cetățenii în calitatea lor de consumatori, asigurând cadrul necesar accesului neîngrădit la produse și servicii, informării lor complete despre caracteristicile esențiale ale acestora, apărării și asigurării drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor fizice împotriva unor practici abuzive, participării acestora la fundamentarea și luarea deciziilor ce îi interesează în calitate de consumatori.

Art. 3 Principalele drepturi ale consumatorilor sunt:

a) de a fi protejați împotriva riscului de a achiziționa un produs sau de a li se presta un serviciu care ar putea să le prejudicieze viața, sănătatea sau securitatea ori să le afecteze drepturile și interesele legitime;

b) de a fi informați complet, corect și precis asupra caracteristicilor esențiale ale produselor și serviciilor, astfel încât decizia pe care o adoptă în legătură cu acestea să corespundă cât mai bine nevoilor lor, precum și de a fi educați în calitatea lor de consumatori;

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Art. 9 Operatorii economici sunt obligați să pună pe piață numai produse sau servicii care corespund caracteristicilor prescrise sau declarate, să se comporte în mod corect în relațiile cu consumatorii și să nu folosească practici comerciale abuzive.

Art. 9 este în forma în vigoare înainte la data încheierii contractelor de credit, ulterior în luna august 2015, după implementarea O.U.G. nr. 50/2010 fiind modificat prin O.G. nr. 37/2015.

Art. 10 "Drepturile consumatorilor, la încheierea contractului sunt: b) de a beneficia de o redactare clară și precisă a clauzelor contractuale, inclusiv a celor privind caracteristicile calitative și condițiile de garanție, indicarea exactă a prețului sau tarifului, precum și stabilirea cu exactitate a condițiilor de credit și a dobânzilor; "

Art. 10, lit. b) este în forma în vigoare înainte la data încheierii contractelor de credit, ulterior în luna decembrie 2008 fiind modificat prin prevederile O.U.G. nr. 174/2008 prin care s-a introdus în cadrul O.G. nr. 21/1992 art. 9³ prin care s-a reglementat în mod și mai strict condițiile în care instituțiile de credit puteau modifica dobânda, iar forma acestui articol, în vigoare și în prezent, este următoarea:

Art. 10 "Drepturile consumatorilor, la încheierea contractului sunt: b) de a beneficia de o redactare clară și precisă a clauzelor contractuale, indicarea exactă a prețurilor și tarifelor și, după caz, a condițiilor de garanție;

Art. 18: "Consumatorii au dreptul de a fi informați, în mod complet, corect și precis, asupra caracteristicilor esențiale ale produselor și serviciilor oferite de către operatorii economici, astfel încât să aibă posibilitatea de a face o alegere rațională, în conformitate cu interesele lor, între produsele și serviciile oferite și să fie în măsură să le utilizeze, potrivit destinației acestora, în deplină securitate."

Ordinul A.N.P.C. nr. 92/16.02.2007, pentru aprobarea Normei privind unele măsuri de informare a consumatorilor, persoane fizice, de către operatorii economici prestatori de servicii în cadrul contractelor preformulate folosite de către aceștia, Normă ce prevede următoarele:

Art. 1 "Operatorii economici care desfășoară activități de prestări de servicii au obligația de a informa consumatorii corect, complet și precis asupra drepturilor lor, conform prevederilor prezentului ordin. "

"Art. 2 Orice contract preformat încheiat între operatorii economici și consumatori, având ca obiect prestarea de servicii, trebuie să cuprindă clauze contractuale redactate într-o formă clară, fără echivoc, precum și informații complete și precise."

Art. 3 "Contractul preformat este acel tip de contract redactat în întregime sau aproape în întregime de către operatorul economic prestator de servicii, consumatorii neputând modifica sau interveni asupra clauzelor contractuale, ci având doar posibilitatea de a le accepta sau nu."

"Art. 4 Dreptul consumatorilor de a fi informați se concretizează în acordarea următoarelor informații în cadrul contractului preformat de către operatorul economic prestator de servicii:

h) informații complete despre taxe, dobânzi, comisioane, garanții, penalități, despăgubiri, rate, etc., în funcție de natura serviciului prestat;

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

i) informații complete despre condițiile de acordare a creditului, condițiile de depozit, condițiile de leasing, condițiile de asigurare, după caz;

Obligativitatea respectării legislației privind protecția consumatorilor este expres reglementată și în legislația ce reglementează statutul instituțiilor de credit **O.U.G. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului**, art. 117 conform căruia:

"(1) Instituțiile de credit pot derula tranzacții cu clienții doar pe baze contractuale, acționând într-o manieră prudentă și cu respectarea legislației specifice în domeniul protecției consumatorului.

(2) Documentele contractuale trebuie să fie redactate astfel încât să permită clienților înțelegerea tuturor termenilor și condițiilor contractuale, în special a prestațiilor la care aceștia se obligă potrivit contractului încheiat."

Și în actul normativ anterior, Legea nr. 58/1998 privind activitatea bancară, abrogat în decembrie 2009 prin O.U.G. 99/2006, prin prevederile art. 56 (art. 79, alin. (1) în forma republicată) se prevede ca „toate operațiunile de credit și garanție ale băncilor trebuie consemnate în documente contractuale din care să rezulte clar toți termenii și toate condițiile respectivelor tranzacții” iar prin prevederile art. 159, alin. (3), lit. c) se prevede că sucursalelor din România ale instituțiilor de credit li se aplică în mod corespunzător dispoziții ale legislației din România aplicabile băncilor, care urmăresc protecția consumatorului.

II.2 Prin O.U.G. nr. 174/2008 a fost completat O.G. nr. 21/1992, privind protecția consumatorilor prin prevederile art. 9³, lit. e), cu obligația furnizorilor de servicii financiare de a respecta următoarea regulă:

f) în contract se va menționa tipul de dobândă, variabilă și/sau fixă, iar dacă dobânda este fixă numai pentru o anumită perioadă, aceasta va fi precizată cu exactitate;

g) în contractele de credit cu dobândă variabilă se vor aplica următoarele reguli:

1. variația ratei dobânzii trebuie să fie independentă de voința furnizorului de servicii financiare, raportată la fluctuațiile unor indici de referință verificabili, menționați în contract, sau la modificările legislative care impun acest lucru;

2. dobânda poate varia în funcție de dobânda de referință a furnizorului de servicii financiare, cu condiția ca aceasta să fie unică pentru toate produsele financiare destinate persoanelor fizice ale operatorului economic respectiv și să nu fie majorată peste un anumit nivel, stabilit prin contract;

3. formula după care se calculează variația dobânzii trebuie indicată în mod expres în contract, cu precizarea periodicității și/sau a condițiilor în care survine modificarea ratei dobânzii, atât în sensul majorării, cât și în cel al reducerii acesteia;

Prin prevederile legale menționate se reglementa în mod expres obligația furnizorilor de servicii financiare de a raporta variația dobânzii de un indice de referință verificabil, menționat în contract, în cazul dobânzii variabile.

Până la intrarea în vigoare a prevederilor O.U.G. nr. 174/2008, respectiv până în data de 27.12.2008, furnizorii de servicii financiare aveau obligația de a respecta prevederile legale menționate la punctul II.1.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Conform legislației specifice protecției consumatorilor menționată la punctul II.1 se constată, anterior datei 27.12.2008, data intrării în vigoare a O.U.G. nr. 174/2008, obligativitatea instituțiilor de credit de a informa consumatorii în mod complet, corect, precis, cu exactitate, fără echivoc privind:

- *caracteristicile esențiale ale contractului de credit* - conform Legii nr. 296/2004, art. 27, lit. b) și O.G. nr. 21/1992, art. 18;
- *obligățiile ce le revin în cazul serviciilor financiare* - conform Legii nr. 296/2004, art. 57;
- *condițiile de credit și cele privind dobânzile* - conform O.G. nr. 21/1992, art. 10, lit. b);
- *informații complete despre taxe, dobânzi și informații complete despre condițiile de acordare a creditului* - conform Ordinului A.N.P.C. nr. 92/2007; prevederile actului normativ se aplică contractelor de credit încheiate începând cu data de 23.03.2007, data intrării în vigoare a actului normativ;

Obligativitatea informării consumatorilor în cadrul contractelor de credit trebuia realizată prin clauze contractuale clare, fără echivoc, pentru înțelegerea cărora nu erau necesare cunoștințe de specialitate conform art. 75 din Legea nr. 296/2004.

Conform prevederilor Legii nr. 24/2000, privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative:

- art. 48, alin. (3): *"Dacă în cuprinsul unui articol se utilizează un termen sau o expresie care are în contextul actului normativ un alt înțeles decât cel obișnuit, înțelesul specific al acesteia trebuie definit în cadrul unui alineat subsecvent."*
- art. 36, alin. (4): *"Redactarea textelor se face prin folosirea cuvintelor în înțelesul lor curent din limba română modernă, cu evitarea regionalismelor. Redactarea este subordonată dezideratului înțelegerii cu ușurință a textului de către destinatarii acestuia."*

Coroborând prevederile legislative menționate și având în vedere că nicăieri în cuprinsul normelor legislative menționate, privind protecția consumatorilor, nu sunt definite cuvintele "*complet*", "*corect*", "*precis*", "*clar*", "*fără echivoc*", "*cu exactitate*", reiese că prin folosirea lor în cadrul redactării normelor legislative legiuitorul înțelege "*înțelesul lor curent din limba română modernă*".

Conform Dicționarului Explicativ al Limbii Române, cuvintele menționate în cadrul normelor legislative privind protecția consumatorilor, au următorul *înțeles curent din limba română modernă*:

"complet" - Care conține tot ceea ce trebuie Si: deplin, desăvârșit, împlinit, întreg.

"corect" - 1 Care respectă regulile dintr-un domeniu dat. 2 Așa cum trebuie. 3 Fără greșală."

"precis" - 1. Care este limpede, lămurit, clar; care este categoric, sigur.

"clar" - (Într-un mod în) care este ușor de înțeles. 13-14 av, a (Într-un mod în) care sesizează esențialul. 15-16 av, a (Într-un mod) care exprimă limpede.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

"echivoc" - Care se poate interpreta în mai multe feluri Si: ambiguu. 2 a Care nu permite o interpretare sigură Si: neclar, confuz. 3 a Suspect. 4 a Îndoielnic. 5 a (D. o acțiune, purtare etc.) Necuviincios. 6-8 sn Expresie, atitudine, situație ambiguă.

"fără echivoc" - fără a se putea interpreta în mai multe feluri, fără ambiguitate, fără a nu fi posibilă o interpretare sigură, fără neclaritate, fără confuzice, fără expresii, situații ambigue.

"exactitate" - 1. v. adevăr. 2. exactitudine, justețe, precizie. (~ calculelor.).

Prevederile contractuale privind dobânda trebuiau să fie redactate astfel încât să respecte înțelesurile cuvintelor așa cum sunt prezentate mai sus, conform *înțelesului lor curent din limba română modernă.*

Conform prevederilor art. 942 din Vechiul Cod Civil, în vigoare la data încheierii contractelor: *"Contractul este acordul între două sau mai multe persoane spre a constitui sau a stinge între dânșii un raport juridic."*

Definiția cuprinde elementele esențiale pentru precizarea noțiunii de contract iar ceea ce este hotărâtor în această definiție este acordul de voință bilateral care dă naștere la drepturi și obligații.

Conform prevederilor art. 969, alin. (1) din Vechiul Cod Civil: *„Convențiile legal făcute au putere de lege între părțile contractante.”*

Având în vedere definiția din doctrina economică, conform căreia dobânda reprezintă *"suma de bani stabilită în contractul de împrumut pe care debitorul împrumutat o datorează creditorului împrumutător pentru folosința temporară a sumei de bani împrumutate"* concluzionăm că dobânda reprezintă pentru ambele părți implicate în contractul de credit, consumator și institutia financiară, elementul esențial într-un contract de credit, astfel încât orice prevedere contractuală nelegală, cu incidență asupra dobânzii, este de natură a afecta grav normala derulare a raporturilor contractuale.

Având în vedere legislația specifică privind protecția consumatorilor, menționată anterior, în cazul în care elementul esențial al unui contract de credit - dobânda - nu era stabilită ca fiind fixă, banca avea obligația de a informa în mod complet, clar, precis și fără echivoc în cadrul contractului de credit *privind cazurile în care se poate modifica dobânda și factorii ce determină modificarea acesteia*, în sensul majorării sau micșorării.

Prevederile contractuale privind dobânda trebuiau să fie redactate astfel încât să confere dobânzii un caracter determinabil prin menționarea în cadrul contractului a tuturor elementelor în funcție de care urma să se modifice dobânda, caracter determinat care să permită atât consumatorilor, în calitate de împrumutați, cât și Autorității (A.N.P.C.) să verifice pe întreaga perioadă de derulare a creditului, modalitatea concretă, obiectivă, de calcul a dobânzii, respectiv respectarea prevederilor contractuale privind dobânda.

Având în vedere considerentele menționate, în vederea îndeplinirii atribuției prevăzute de lege, de protejare a intereselor economice ale consumatorilor în cazul prestării de servicii financiare, s-a procedat la verificarea factorilor ce au determinat modificările dobânzii în vederea determinării cu exactitate a lipsei caracterului subiectiv al băncii în modificarea dobânzii.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

III. Fapta contravențională privind prestarea de servicii prin care sunt afectate interesele economice ale consumatorilor

Din analiza contractelor de credit transmise, alese în mod aleatoriu, se constată că dobânda a fost variabilă în cadrul următoarelor contracte:

Nr. Contract	Data contract	Tipul creditului	Moneda credit	Perioada credit	Valoare credit
EUR0500TRB2531	22.06.2007	ATE-Consum pentru nevoi per.	EUR	-	29.293,81
RON2400TRJ5237	07.08.2008	ATE-Nevoi pers. cu polita risc	RON	-	10.522,02
RON0802TRI3558	23.11.2007	Credit de nevoi pers. cu gar. reala	RON	336	138.712,42
RON1404TRJ3663	11.12.2007	ATE-Nevoi pers. cu polita risc	RON	86	40679,22
08025373	27.08.2008	Credit ipotecar	EUR	239	36.596,68
42603927	31.01.2008	Credit ipotecar	RON	359	268.736,03
RON0301TRK3334	25.10.2007	Creditul ipotecar	RON	468	56.170,90

Numerele de contract reprezintă numerele de credit (ID credit, număr cont) în forma în care au fost transmisă de către bancă fiind diferite de numerele menționate efectiv pe documentele contractuale.

Toate contractele de credit au fost acordate inițial de către ATE Bank România S.A. fiind preluate de Piraeus Bank România, actuala First Bank, începând cu luna decembrie 2013. În urma interogării bazei de date de la Registrul Comerțului se constată că în prezent persoana juridică ATE Bank România S.A. figurează ca fiind radiată pentru toate sucursalele sale.

În cadrul contractelor prevederile contractuale privind dobânda sunt reglementate astfel:

- contract nr. EUR0500TRB2531/22.06.2007 (nr. 43/21.06.2007) - art. 3.1: „*Pentru creditul pus la dispoziție împrumutatul va plăti băncii lunar o dobândă de 7% pe an revizibilă în funcție de condițiile pieței și de politica de dobânzi a băncii.*”

- contract nr. RON2400TRJ5237/07.08.2008 (nr. 61/07.08.2008) – punctul 2) lit. a) din Condiții speciale: „*Rata dobânzii curente: 9,90% / an.*”, fără a se preciza dacă dobânda este fixă sau variabilă. Conform art. 3.1, lit. c) din Condițiile generale, anexă la contract: „*Banca are dreptul de a modifica Rata dobânzii în funcție de evoluția dobânzilor pe piața interbancară, orice modificare urmând a fi notificată împrumutatului/garant cel târziu la data aplicării noii rate.*”

- contract nr. RON0802TRI3558/23.11.2007 (nr. 1518/22.11.2007) – punctul 2) lit. a) din Condiții speciale: „*Rata dobânzii curente: 7% /an.*”, fără a se preciza dacă dobânda este fixă sau variabilă. Conform art. 3.1, lit. c) din Condițiile generale, anexă la contract: „*Banca are dreptul de a modifica Rata dobânzii în funcție de evoluția dobânzilor pe piața interbancară, orice modificare urmând a fi notificată împrumutatului/garant cel târziu la data aplicării noii rate.*”

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

- contract nr. RON1404TRJ3663/11.12.2007 (nr. 120/11.12.2007) – punctul 2) lit. a) din Condiții speciale: „*Rata dobânzii curente: 7,50% /an.*”, fără a se preciza dacă dobânda este fixă sau variabilă. Conform art. 3.1, lit. c) din Condițiile generale, anexă la contract: „*Banca are dreptul de a modifica Rata dobânzii în funcție de evoluția dobânzilor pe piața interbancară, orice modificare urmând a fi notificată împrumutatului/garant cel târziu la data aplicării noii rate*”.

- contract nr. 08025373/27.08.2008 (nr. 1644/26.08.2007) – punctul 2) lit. a) din Condiții speciale: „*Rata dobânzii curente: 7,50% /an.*”, fără a se preciza dacă dobânda este fixă sau variabilă. Conform art. 3.1, lit. c) din Condițiile generale, anexă la contract: „*Banca are dreptul de a modifica Rata dobânzii în funcție de evoluția dobânzilor pe piața interbancară, orice modificare urmând a fi notificată împrumutatului/garant cel târziu la data aplicării noii rate*”.

- contract nr. 42603927/31.01.2008 (nr. 19/31.01.2008) – punctul 2) lit. a) din Condiții speciale: „*Rata dobânzii curente: 6,50% /an.*”, fără a se preciza dacă dobânda este fixă sau variabilă. Conform art. 3.1, lit. c) din Condițiile generale, anexă la contract: „*Banca are dreptul de a modifica Rata dobânzii în funcție de evoluția dobânzilor pe piața interbancară, orice modificare urmând a fi notificată împrumutatului/garant cel târziu la data aplicării noii rate*”.

- contract nr. RON0301TRK3334/25.10.2007 (nr. 143/23.10.2007) – punctul 2) lit. a) din Condiții speciale: „*Rata dobânzii curente: 6,50% /an.*”, fără a se preciza dacă dobânda este fixă sau variabilă. Conform art. 3.1, lit. c) din Condițiile generale, anexă la contract: „*Banca are dreptul de a modifica Rata dobânzii în funcție de evoluția dobânzilor pe piața interbancară, orice modificare urmând a fi notificată împrumutatului/garant cel târziu la data aplicării noii rate*”.

Dobânda este reglementată în cadrul articolelor menționate și nu este exclusă posibilitatea să existe contracte în cadrul cărora aceasta să se realizeze prin articole contractuale diferite ca numere, dar forma prevederilor contractuale este aceeași sau prezintă diferențe minore.

În condițiile în care sintagmele „*revizibilă*”, „*conditiile pietei*”, „*politica de dobânzi a băncii*”, „*evoluția dobânzilor pe piața interbancară*” reprezintă singurele prin care a fost descrisă în cadrul celor două categorii de contracte menționate mecanismul de modificare a dobânzii se constată că contractele de credit în cauză nu îndeplinesc cerințele de informare reglementate prin legislația specifică menționată la punctul II.1.

Prin folosirea sintagmelor menționate în cadrul contractelor de credit în cauză prevederile contractuale privind dobânda sunt astfel redactate încât acestea nu exprimă în mod clar, complet, precis și fără echivoc care este mecanismul/modul de calcul a valorii dobânzii curente și care sunt factorii care determină modificarea valorii acesteia, astfel încât împrumutații, în calitate de consumatori, prin prisma legislației specifice privind protecția consumatorilor menționată la punctul II.1. să poată aprecia evoluția acestui element

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

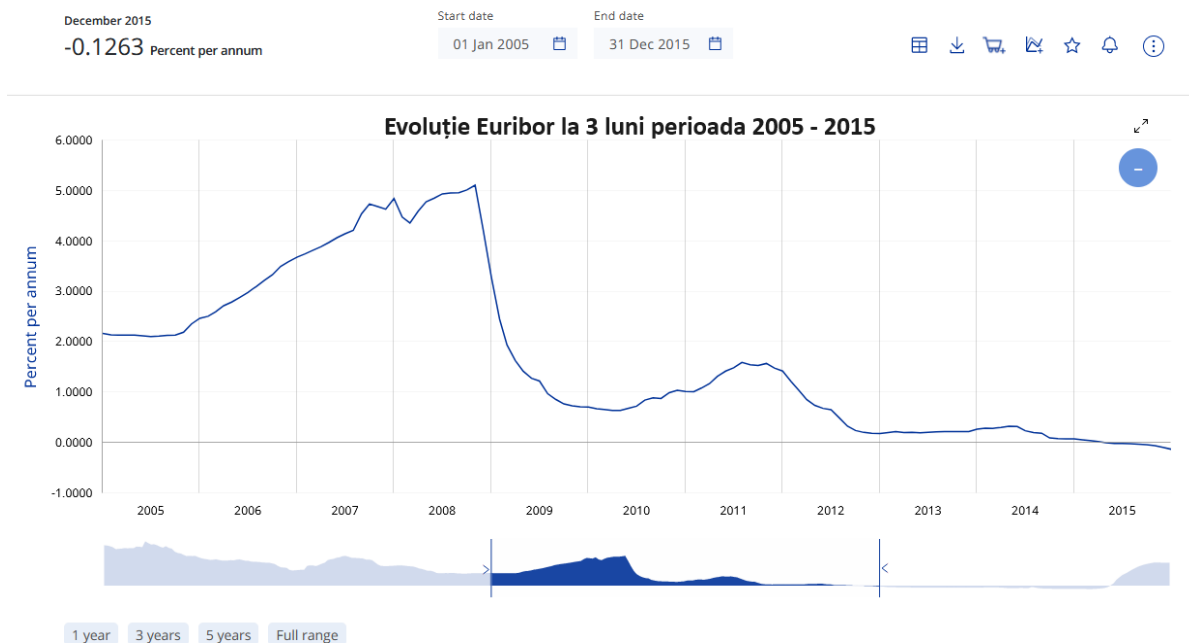
Lipsă martor

Nu este de față

principal de cost, caracteristică esențială a contractului de credit și să aibă posibilitatea de a face o alegere rațională, în conformitate cu interesele lor.

Astfel, în cadrul clauzelor contractuale privind dobânda, cu încălcarea obligației legale de informare, banca nu a furnizat consumatorului informații suficiente și exacte care să îi permită unui consumator mediu, normal informat și suficient de atent și de avizat, să înțeleagă funcționarea concretă a mecanismului dobânzii – element esențial al contractului de credit - și să evalueze astfel riscul consecințelor economice ale unor astfel de clauze asupra obligațiilor sale financiare pe toată durata contractului.

În perioada 2005 – 2015 evoluția indicelui financiar Euribor la 3 luni este următoarea:

Sursa: Banca Centrală Europeană

<https://data.ecb.europa.eu/data/datasets/FM/FM.M.U2.EUR.RT.MM.EURIBOR3MD.HSTA>

În perioada 2005 – 2015 evoluția indicelui financiar Robor la 3 luni este următoarea:

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

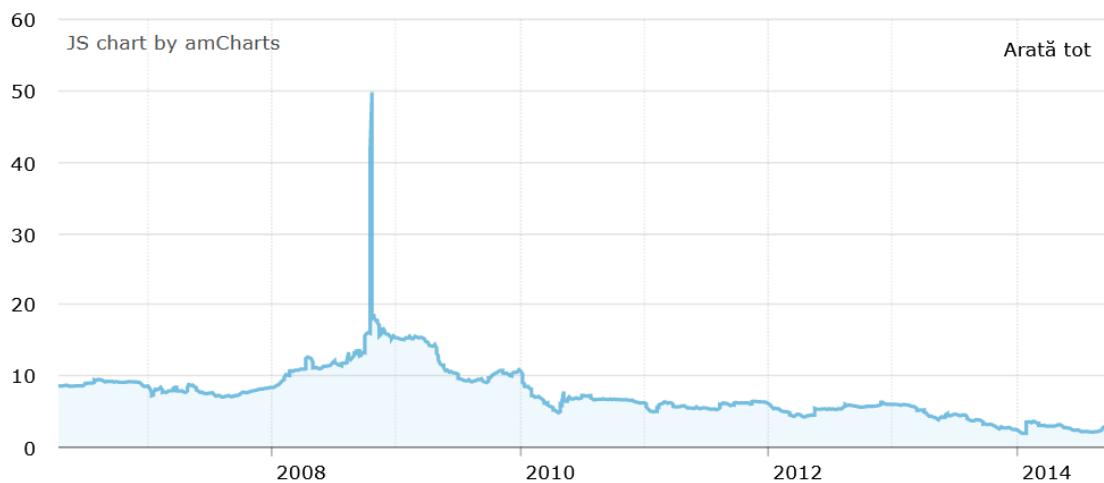
Lipsă martor

Nu este de față

Istoric și grafic

Evoluție Robor la 3 luni perioada 2005 - 2015

Evoluție ROBOR între și

Sursa: <https://www.cursbnr.ro/robor>

Valorile zilnice ale indicelui Robor la 3 luni pot fi accesate pe siteul Băncii Naționale a României la adresa www.bnro.ro/StatisticsReportHTML.aspx?icid=801&table=642.

În perioada 2005 – septembrie 2010, luna implementării O.U.G. nr. 50/2010 evoluția indicilor financiari a fost în general descrescătoare, fiind prezentată și evoluția ulterioară pentru o perioadă de 5 ani în vederea formării unei viziuni și privind evoluția ulterioară lunii implementării O.U.G. nr. 50/2010.

Comparând evoluția dobânzii în cadrul contractelor de credit în care dobânda a fost stabilită ca fiind variabilă, în funcție de factori neclari, au fost constatate următoarele modificări procentuale ale dobânzii față de modificările procentuale ale indicelui financiar corespunzător monedei:

Nr. contract	Data contract	Moneda	Dobândă inițială	Dobândă în luna implem. OUG 50/2010)/ luna act adițional	Modificare dobândă (%)	Indice financiar în ultima zi din luna anterioară încheiere contract	Indice financiar în ultima zi în luna anterioară aliniere OUG 50/2010/luna act adițional	Modificare indice financiar (%)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
EUR0500TRB2531	22.06.2007	EUR	7,00%	7,50%	7,14%	4,0714	0,8955	-78,01%
RON2400TRJ5237	07.08.2008	RON	9,90%	9,90%	0,00%	11,74	6,75	-42,50%
RON0802TRI3558	23.11.2007	RON	7,00%	12,00%	71,43%	7,83	6,8	-13,15%
42603927	31.01.2008	RON	6,50%	12,00%	84,62%	8,38	6,8	-18,85%
RON1404TRJ3663	11.12.2007	RON	7,50%	15,00%	100,00%	8,17	6,8	-16,77%
08025373	27.08.2008	EUR	7,50%	7,50%	0,00%	4,961	0,8955	-81,95%
42603927	31.01.2008	RON	6,50%	12,00%	84,62%	8,38	6,8	-18,85%
RON0301TRK3334	25.10.2007	RON	6,50%	12,00%	84,62%	7,56	6,8	-10,05%

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Indicii financiari corespunzători pentru care a fost realizată analiza sunt Euribor la 3 luni și Robor la 3 luni.

Pentru a determina variația indicelui financiar corespunzător, de la data încheierii contractului până la data implementării O.U.G. nr. 50/2010 au fost luate în calcul valorile indicilor financiari din ultima zi din luna anterioară încheierii contractului (col. 7) și din ultima zi din luna anterioară implementării OUG 50/2010 sau din luna încheierii, începând cu anul 2009, actului adițional prin care dobânda a fost stabilită în funcție de evoluția indicelui de referință corespunzător monedei (col. 8).

Pentru contractul nr. RON2400TRJ5237/ 07.08.2008 a fost încheiat act adițional începând cu anul 2009, până în luna implementării O.U.G. nr. 50/2010, respectiv în luna iunie 2010, prin care dobânda a fost stabilită în funcție de evoluția indicelui de referință corespunzător monedei în care a fost acordat creditul.

Contractul nr. RON2400TRJ5237/07.08.2008 a ajuns la maturitate, deși este menționat în lista de contracte (anexa nr. 2) ca fiind în derulare.

Analiza evoluției indicilor financiari s-a realizat pentru perioada cuprinsă între luna încheierii contractului și luna septembrie 2010, luna implementării O.U.G. nr. 50/2010, act normativ specific prin care a fost stabilită regula ca în cazul contractelor de credit cu dobândă variabilă aceasta să fie raportată la fluctuațiile indicilor de referință, inclusiv privind contractele de credit aflate în derulare.

În cazul creditului acordat în moneda EUR, analizând evoluția dobânzii prin raportare la evoluția indicelui de referință corespunzător, se constată că valoarea dobânzii a cunoscut o majorare cu 7,14% în timp ce evoluția indicelui Euribor la 3 luni a cunoscut o scădere cu 78,01%

În cazul creditelor acordate în moneda RON, analizând evoluția dobânzii prin raportare la evoluția indicelui de referință corespunzător, se constată că valoarea dobânzii a cunoscut o majorare cuprinsă între 0% - 100% în timp ce evoluția indicelui Robor la 3 luni a cunoscut o scădere cuprinsă între 13,15% - 42,50%. Majorarea dobânzii a intervenit pentru toate contractele cu excepția unui singur contract (nr. RON2400TRJ5237/07.08.2008 pentru care dobânda a fost constantă dar în condițiile în care indicele financiar a cunoscut o scădere cu 42,50%.

În cazul tuturor categoriilor de credite, indiferent de moneda în care au fost acordate (RON, EUR) modificarea dobânzii nu s-a realizat în funcție de evoluția indicelui de referință financiar corespunzător, modificarea dobânzii fiind în general în sensul majorării în condițiile în care evoluția indicelui de referință financiar a fost în general descrescătoare, discrepanța fiind semnificativă în cazul creditelor acordate în valută (EUR).

Având în vedere majorarea dobânzii în contextul evoluției descrescătoare a indicilor financiari corespunzători, în contextul în care în cadrul contractelor de credite dobânda a fost stabilită cu nerespectarea legislației specifice privind protecția consumatorilor ca fiind variabilă, fără a se preciza care sunt factorii care determină modificarea acesteia, pentru verificarea motivelor obiective de modificare a dobânzilor doar în sens crescător prin invitația nr. 313526/18.03.2024 au fost solicitate băncii documente din care să reiasă în mod clar și

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

complet mecanismul/modul de calcul a valorii *dobânzii curente* și factorii care au determinat modificarea valorii acesteia în perioada 2007 – 2010 (până în luna implementării OUG nr. 50/2010), pentru toate tipurile de contracte de credit încheiate cu consumatorii, în cadrul cărora dobânda curentă nu a fost stabilită ca fiind variabilă în funcție de un indice de referință financiar, respectiv pentru creditele din portofoliul preluat de la ATE Bank România S.A..

Prin adresa nr. 6551/12.04.2024 banca a comunicat factorii care au determinat modificarea valorii dobânzii până la implementarea OUG nr. 50/2010, dar aceștia nu se referă la portofoliul de credite preluat de la ATE Bank S.A. ci la creditele din categoria „Happy End” acordate de First Bank.

Conform art. VI din Protocolul de predare-primire a activelor și pasivelor, în urma operațiunii de divizare a ATE Bank România S.A. la data 01.12.2013, Piraeus Bank își asumă răspunderea pentru toate creditele (activele) care au fost transmise prin Protocol.

În contextul în care banca nu a transmis documente și informații din care să reiasă în mod clar și complet mecanismul în care aceștia au influențat variația dobânzii, respectiv mecanismul de modificare a dobânzii, prin folosirea în cadrul contractelor a sintagmelor „*revizibilă*”, „*condițiile pieței*”, „*politica de dobânzi a băncii*”, „*evoluția dobânzilor pe piața interbancară*” în descrierea mecanismului de modificare a dobânzii banca nu a îndeplinit obligatia legală de a informa consumatorii în mod *complet, clar, precis, fără echivoc* privind elementul esențial al unui contract de credit - dobânda - astfel încât consumatorul mediu informat și diligent să aibă reprezentarea, la momentul încheierii contractului, a întinderii obligației sale, precum și a întinderii dreptului corelativ al băncii de a modifica costurile creditului.

Din documentele și informațiile transmise nu se constată existența niciun element de natură obiectivă, independent de voința băncii, cu influență concretă în mecanismul de modificare a dobânzii care să poată fi verificată astfel încât nu este constatată dovada modificării obiective a dobânzii creditului, elementul esențial al unui contract de credit.

Lipsa dovezii modificării obiective a dobânzii este importantă în contextul în care în perioada cuprinsă între data încheierii contractelor de credit și luna septembrie 2010, luna implementării O.U.G. nr. 50/2010, se constată modificarea semnificativă a valorii dobânzii, în sensul majorării acesteia, în contextul evoluției în general descrescătoare a indicilor financiari corespunzători.

Banca a modificat dobânzile doar în sens crescător, indiferent de evoluția indicilor de referință financiari, dar nu și în sens descrescător atunci când evoluția acestora a cunoscut o scădere continuă, or în acest caz, ținând seama de faptul că *orice prevedere contractuală este prevăzută în sensul aplicării ei*, este evident că consumatorul și-a exprimat acordul de voință pentru încheierea unui contract de credit în care dobânda este *variabilă* în funcție de evoluția pieței financiare, modificându-se atât în sens crescător cât și în sens descrescător, și nu pentru modificarea dobânzii doar în sens crescător, indiferent de evoluția pieței financiare, și doar în funcția de decizia subiectivă a furnizorului de servicii financiare.

Prin necircumstanțierea în nici un mod și prin neindicarea niciunui criteriu prin care să se definească în mod *complet, clar, precis și fără echivoc*, care sunt cazurile și factorii

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

ce determină modificarea dobânzii, cu nerespectarea legislației specifice privind protecția consumatorilor menționată la punctul II.1, consumatorii nu au fost informați în mod *complet, clar, precis și fără echivoc* privind caracteristica esențială a contractului de credit și au fost puși imposibilitatea de a *înțelege în special prestațiile la care aceștia se obligă potrivit contractului încheiat* și au fost obligați pe perioada derulării creditului la plata unor sume de bani reprezentând dobânzi stabilite într-un mod lipsit de transparență și de obiectivitate.

Omissiona băncii de a informa consumatorul asupra modului în care este stabilită dobânda și a factorilor ce determină evoluția acesteia, constituie o încălcare a legislației specifice privind protecția consumatorilor ce are drept consecință angajarea consumatorului, din punct de vedere juridic, plecând de la o imagine neclară a întinderii drepturilor și obligațiilor asumate, și obligarea consumatorului să se supună unor condiții contractuale despre care nu a avut posibilitatea reală să ia cunoștință la data semnării contractului astfel încât acesta s-a aflat *în imposibilitatea de a cunoaște și anticipa mărimea obligației sale*.

Având în vedere prevederile Legii nr. 58/1998, vechiul act normativ care reglementa activitatea bancară, în contextul eforturilor depuse pe linia implementării standardelor europene în materie de transparență, și Banca Națională a României a transmis instituțiilor de credit din România (conform https://www.bancherul.ro/stire.php?id_stire=17598&titlu=bnr-a-impus-inca-din-2004-dobanzi-transparente-in-contractele-de-credit-ale-bancilor,-cerinta-nerespectata-de-unele-dintre-ele), prin adresa nr. 75/23.01.2004, hotărârea Comitetului de Supraveghere al Băncii Naționale a României, privind obligativitatea instituțiilor de credite începând cu data 01.04.2004 de a prezenta în cuprinsul tuturor contractelor încheiate cu clientela non-financiară modalitatea de calcul utilizată pentru determinarea dobânzii aferente produselor/serviciilor bancare care fac obiectul acestor contracte, cu explicitarea conținutului variabilelor care compun formulele în cauză.

În condițiile în care banca nu a transmis documente și informații din care să reiasă în mod clar și complet mecanismul în care aceștia au influențat variația dobânzii, respectiv mecanismul de modificare a dobânzii, singurul factor obiectiv, independent de voința băncii, care poate fi considerat că a determinat modificarea dobânzii, și a cărei evoluție poate fi verificată atât de către consumatori, cât și de către Autoritate, este indicele financiar corespunzător monedei în care a fost acordat creditul.

În perioada cuprinsă între data încheierii contractelor de credit și luna implementării O.U.G. nr. 50/2010 valoarea dobânzii a cunoscut în general o evoluție doar în sens crescător (cu excepția unui credit pentru care dobânda a fost constantă) iar valoarea dobânzii din luna septembrie 2010 este cea care a fost luată în calcul de bancă la implementarea O.U.G. nr. 50/2010.

Implementarea O.U.G. nr. 50/2010 în luna septembrie 2010, mai exact a prevederilor art. 37, care reglementa raportarea dobânzii variabile la fluctuațiile indicilor de referință, s-a realizat prin scăderea din valoarea dobânzii, în vigoare în luna anterioară implementării, a valorii indicelui financiar corespunzător monedei în care a fost acordat creditul, rezultând astfel o marjă fixă pe întreaga perioadă rămasă de derulare a creditului.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Implementarea O.U.G. nr. 50/2010 în luna septembrie 2010 a fost realizată în modalitatea menționată anterior pentru toate creditele în cadrul cărora dobânda a fost stabilită ca fiind variabilă, dar nu în funcție de un indice de referință financiar prevăzut în contract, cu excepția contractelor pentru care au fost încheiate acte adiționale începând cu anul 2009, pentru care dobânda a fost stabilită deja în cadrul actelor adiționale ca fiind variabilă în funcție de un indice de referință financiar având în vedere prevederile art. 9³, lit. e) din O.U.G. nr. 174/2008.

În special pentru creditele în valută (EUR, USD) valoarea mică a indicelui financiar corespunzător (Euribor la 3 luni în ultima zi din luna anterioară implementării O.U.G. nr. 50/2010 a avut valoarea 0,8955) a determinat stabilirea unei marje a băncii cu valoare mare.

Modificarea dobânzii doar în sens crescător în perioada cuprinsă între data încheierii contractelor de credit și luna septembrie 2010, sau luna încheierii primului act adițional încheiat începând cu anul 2009, în condițiile în care evoluția indicilor financiari a avut o tendință în general descrescătoare, a avut ca rezultat o marjă fixă a băncii mai mare și implicit o valoare procentuală a dobânzii mai mare decât cea care ar fi trebuit luată în calcul dacă evoluția dobânzii ar fi fost determinată de evoluția indicelui financiar corespunzător monedei în care a fost acordat creditul, singurul factor obiectiv comparativ cu care s-a putut verifica evoluția dobânzii.

Valoarea procentuală a dobânzii mai mare este cea care a determinat plata de către consumatori a unor dobânzi în cuantum mai mare și un ritm mai lent de plată a creditului (principalului), respectiv înregistrarea în continuare a unui sold majorat al acestuia.

Valoarea procentuală a dobânzii mai mare este cea care a determinat valoarea mai mare a marjei fixe a băncii din cadrul formulei dobânzii pentru întreaga perioadă ulterioară de derulare a creditului, fapt care are ca rezultat plata ulterioară de către consumatori, în fiecare lună, atât a unui cuantum al dobânzii mai mare, cât și înregistrarea unui sold mai mare al principalului sau al datoriei mai mare, decât cel care ar fi fost plătit sau care ar fi fost înregistrat dacă evoluția dobânzii ar fi fost determinată de evoluția indicelui financiar corespunzător monedei în care a fost acordat creditul, astfel încât cu fiecare percepere a ratei dobânzii astfel majorate sau cu fiecare plată a datoriei rezultate în urma unei rate a dobânzii majorate sunt afectate interesele economice ale consumatorilor.

Plata unor dobânzi în cuantum mai mare se realizează de către consumatori până la ajungerea la termen a creditului sau până la plata integrală anticipată a creditului sau până la stingerea datoriei.

Totodată, având în vedere modalitatea de calcul a anuității (ratei lunare) perceperea unei dobânzi mai mari în prima perioadă a creditului, în care cota dobânzii în cadrul ratei lunare este mult mai mare decât cota principalului, a determinat plata de către consumatori a unor sume corespunzătoare mult mai mari, banca a modificat dobânzile, cu nerespectarea legislației specifice protecției consumatorilor, doar în sens crescător în prima perioadă de derulare a creditelor, perioadă în care impactul dobânzii asupra cuantumului anuității (ratei lunare) este cel mai mare.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

În perioada cuprinsă între data încheierii contractelor de credit și luna septembrie 2010 consumatorii au fost obligați, cu nerespectarea legislației specifice protecției consumatorilor, la plata unor sume de bani reprezentând dobânzi care au fost stabilite într-un mod lipsit de transparență și de obiectivitate, care are efect și în prezent prin calcularea unor dobânzi și plata de către consumatori a unor dobânzi în cuantum mai mare, respectiv majorarea costului total al creditului și înregistrarea unui sold al principalului sau al datoriei mai mare decât cele rezultate din determinarea dobânzii în funcție de indicele de referință corespunzător monedei în care a fost acordat creditului, afectându-se astfel interesele economice ale consumatorilor.

Conform prevederilor art. 7, lit. c), liniuța a 2-a din O.G. nr. 21/1992, privind protecția consumatorilor, prestatorii de servicii au obligația *să presteze numai servicii care nu afectează viața, sănătatea sau securitatea consumatorilor ori interesele economice ale acestora.*

Având în vedere considerentele prezentate la punctele III.1, III.2 și III.3 prin acordarea de credite în cadrul cărora dobânda nu a fost stabilită ca fiind variabilă într-un mod complet, clar, precis și fără echivoc, cu nerespectarea legislației specifice privind protecția consumatorilor, iar singurul factor obiectiv pentru care a putut fi realizată verificarea – indicele financiar corespunzător monedei în care a fost acordat creditul – a cunoscut o evoluție în general descrescătoare, dar dobânzile au cunoscut în perioada de la data acordării creditului și până în luna septembrie 2010, luna implementării O.U.G. nr. 50/2010, în general doar o evoluție în sensul majorării, astfel încât și în prezent dobânda este calculată dintr-un indice de referință financiar și o marjă a băncii majorată, iar soldul creditului/datoriei este majorat, se constată prestarea de servicii prin care sunt afectate interesele economice ale consumatorilor, cu nerespectarea art. 7, lit. c), liniuța a 2-a din O.G. nr. 21/1992.

Având în vedere considerentele prezentate se constată prestarea de servicii prin care sunt afectate interesele economice ale încălcându-se astfel prevederile art. 7, lit. c), liniuța a 2-a din O.G. nr. 21/1992, privind protecția consumatorilor, și se sancționează prin prevederile art. 50, alin. (1), lit. a) din O.G. nr. 21/1992, cu amendă contravențională în valoare de 30000 lei.

În condițiile în care nerespectarea prevederilor legale a fost constatată în cadrul unor contracte de credit alese aleatoriu se deduce că nerespectarea prevederilor se realizează pentru un portofoliu de contracte de credit.

IV. Fapta contravențională privind majorarea costului creditului

Din contractele de credit alese aleatoriu pentru următoarele contracte s-a constatat începând cu anul 2009 majorarea marjei din componenta dobânzii cu 2 puncte procentuale:

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRA VENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Nr. Contract	Data contract	Moneda creditului	Perioada creditului (luni)	Valoarea creditului
CHF10002MH0000000015633	29.06.2007	CHF	360	83.850,00
EUR3201COD0000000609676	14.07.2008	EUR	200	8.081,85
CHF3100INF13398	19.07.2007	CHF	NO VALUE	45937
RON4207IOC02J1750384317	06.12.2007	RON	236	88741

Majorarea marjei din componenta dobânzii s-a realizat astfel:

- contract nr. CHF10002MH0000000015633/29.06.2007 – marja de 4,2 puncte procentuale a fost majorată cu 2 puncte procentuale în luna mai 2009;
- contract nr. EUR3201COD0000000609676/14.07.2008 – marja de 8,45 puncte procentuale a fost majorată cu 2 puncte procentuale în luna februarie 2010;
- contract nr. CHF3100INF13398/19.07.2007 – marja a fost majorată cu 2 puncte procentuale în luna noiembrie 2009;
- contract nr. RON4207IOC02J1750384317/06.12.2007 – marja de 7,95 puncte procentuale a fost majorată cu 2 puncte procentuale în luna septembrie 2009;

Majorarea cu 2 puncte procentuale a dobânzii a mai fost constatată și în cazul următoarelor contracte: nr. EUR2600COD0000000072996/03.11.2006, nr. CHF1001IOKRO00000020737/08.10.2007, nr. 14030000000027030/27.02.2008, nr. CHF17002EHR00000003375/05.08.2008, nr. CHF31012EHR2J1480029077/08.05.2008, nr. RON1404CFT0000000737514/16.01.2009 și nr. CHF0200IOF11811 221206/22.12.2006. Dar aceste contracte sunt cuprinse în lista cu contracte, anexă la procesul verbal de constatare a contravenției nr. 765372/06.06.2016, prin care banca a fost sancționată pentru majorarea marja fixe din componenta dobânzii cu 2 puncte procentuale, verificarea măsurilor realizându-se deja de către A.N.P.C. în urma respingerii plângerii împotriva procesului verbal.

Lista (în format excel) cu toate contractele de credit încheiate cu consumatorii până la data intrării în vigoare a O.U.G. nr. 50/2010, pentru care banca a majorat marja fixă din componenta dobânzii, în afara contractelor cuprinse în lista cu contracte, anexă la procesul verbal de constatare a contravenției nr. 765372/06.06.2016, a fost transmisă prin adresa nr. 11652/18.04.2024, și ulterior modificată prin adresa nr. 12457/07.05.2024. Pentru aceste contracte nu a fost încheiat proces verbal de constatare a contravenției.

Din filtrarea coloanelor „Marja initiala din contract”, „Marja modificata /majorata” și „Anul/luna cand a intervenit modificarea”, a rezultat un număr de 194 de contracte de credit pentru care s-a realizat majorarea marjei inițiale din contract. Majorarea marjei s-a realizat cu valori cuprinse între 0,50 puncte procentuale și 2,45 puncte procentuale.

Autoritatea nu poate verifica dacă lista de contracte pentru care s-a realizat modificarea marjei începând cu anul 2009 este exhaustivă.

Din cele 194 de contracte doar pentru 68 de contracte banca a comunicat remedierea majorării marjei, conform date completate în coloana „Data remedierii”, existând în

AGENT CONSTATATOR, MARTOR, CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

continuare 126 contracte de credit pentru care nu este evidențiată remedierea majorării marjei. Pentru o parte din contracte împrumutați au sau au avut calitatea de salariați ai băncii (conform coloanei „Produx staff”).

Conform art. 9³, lit. e), punctul 1 din O.G. nr. 21/1992: „În cadrul contractelor încheiate cu consumatorii, furnizorii de servicii financiare sunt obligați să respecte următoarele reguli: [...] e) „fără a prejudicia prevederile privind modificarea dobânzii, pe parcursul derulării contractului: 1. se interzice majorarea comisioanelor, taxelor, tarifelor, spezelor bancare sau a oricăror altor costuri menționate în contract”.

Prin majorarea marjei în cadrul tuturor celor 194 de contracte, din care doar pentru 68 de contracte, banca a comunicat remedierea majorării marjei, se constată nerespectarea prevederilor art. 9³, lit. e), punctul 1 din O.G. nr. 21/1992, în vigoare la data majorării, conform căruia se interzice majorarea oricărui cost menționat în contract, or, marja reprezintă un cost menționat în contract în cadrul formulei dobânzii.

În cadrul contractelor formula dobânzii era stabilită ca fiind variabilă în funcție de indicele de referință corespunzător monedei în care a fost acordat creditul, astfel încât conform art. 9³, lit. g), punctul 1 din O.G. nr. 21/1992, variația ratei dobânzii trebuia să fie doar în funcție fluctuațiile unui indice de referință verificabil, menționat în contract, respectiv independentă de voința băncii, și nu în funcție de variația marjei fixe din cadrul dobânzii care este dependentă de voința băncii.

Prin invitația nr. 313540/24.04.2024 a fost ales aleatoriu, din cele 68 de contracte pentru care banca a comunicat (prin completarea coloanei „Data remedierii”) realizarea remedierii, contractul nr. EUR4201ISDIP-35303/22.08.2008, pentru a se verifica modalitatea în care banca a realizat remedierea.

În cazul contractului contractul nr. EUR4201ISDIP-35303/22.08.2008 modificarea marjei de la 1,01 puncte procentuale la 2,6 puncte procentuale a intervenit în data de 01.02.2009, banca a comunicat în cadrul listei remedierea majorării marjei în data de 18.01.2021 dar din documentele transmise nu reiese remedierea majorării marjei. Ulterior majorării marjei din data de 01.02.2009 banca a mai modificat marja prin diminuarea acesteia cu 0,1 puncte procentuale (la 2,5 puncte procentuale) în data de 01.04.2015, prin majorarea acesteia la 4,5 puncte procentuale în data de 18.02.2020 și prin diminuarea acesteia la 2,5 puncte procentuale.

Prin adresa nr. 12457/07.05.2024 banca a invocat alternanța perioadelor în care împrumutatul a avut sau nu calitatea de angajat al băncii, fapt care a determinat diferite niveluri ale marjei dobânzii, menționate anterior.

Dar în cadrul prevederilor art. 9³, lit. e), punctul 1 din O.G. nr. 21/1992 nu există nicio condiționare legată de calitatea de angajat al băncii, privind obligativitatea furnizorilor de servicii financiare de a respecta regula de interzicere a majorării tuturor costurilor menționate în contract, astfel încât prevederile legale menționate se aplică oricărui consumator așa cum este definit la art. 2, punct. 2 din O.G. nr. 21/1992, respectiv și în cazul unui angajat al băncii.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Dacă ar fi acceptat argumentul băncii ar însemna ca angajații băncii să fie scoși de sub protecția legii iar stabilirea dobânzii să se realizeze într-un mod discreționar de către bancă.

Câtă vreme legea nu distinge, nici interpretul nu o poate face, potrivit principiului „*ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus*” astfel încât și angajații băncii au calitatea de consumator iar banca este obligată să respecte prevederile legale specifice protecției consumatorilor în ceea ce-i privește, iar banca are obligația de a respecta regula prin care se interzice în mod expres majorarea oricăror costuri menționate în contract.

Totodată, faptul că majorarea marjei a fost realizată prin încheierea de acte adiționale încheiate cu consumatorii nu poate fi acceptat ca argument în condițiile în care legea interzice expres majorarea costurilor, indiferent de forma în care se realizează majorarea acestora, încheierea actelor adiționale nu reprezintă o exonerare a băncii de la respectarea legislației specifice privind protecția consumatorilor.

Privind contractul de credit nr. EUR4201ISDIP-35303/22.08.2008, ales aleatoriu, pentru care banca a comunicat remediarea majorării marjei din data de 01.02.2009 nu se constată realizarea remedierii, astfel încât nu există siguranța că banca a realizat remediarea și pentru celelalte contracte, din care pentru o parte din acestea împrumutații au sau au avut calitatea de angajat al băncii.

În lista cu toate contractele de credit încheiate cu consumatorii până la data intrării în vigoare a O.U.G. nr. 50/2010, pentru care banca a majorat marja fixă din componenta dobânzii, în afara contractelor cuprinse în lista cu contracte, anexă la procesul verbal de constatare a contravenției nr. 765372/06.06.2016, transmisă prin adresa nr. 11652/18.04.2024, și ulterior modificată prin adresa nr. 12457/07.05.2024, pentru cele 4 contracte, alese aleatoriu, pentru care s-a constatat majorarea marjei, nu este comunicată majorarea marjei dobânzii (prin completarea coloanelor corespunzătoare) astfel încât considerăm că lista nu este exhaustivă.

Cele 4 contracte, alese aleatoriu, sunt următoarele: nr. CHF10002MH0000000015633/29.06.2007, nr. EUR3201COD0000000609676/14.07.2008, nr. CHF3100INF13398/19.07.2007 și nr. RON4207IOC02J1750384317/06.12.2007.

Prin majorarea marjei în cadrul celor 4 contracte menționate anterior și în cadrul tuturor celor 194 de contracte transmise prin adresa nr. 12457/07.05.2024, începând cu anul 2009, fără a exista siguranța ca lista este exhaustivă, se constată nerespectarea prevederilor art. 9³, lit. e), punctul 1 din O.G. nr. 21/1992.

Având în vedere considerentele prezentate se constată nerespectarea prevederilor art. 9³, lit. e), punctul 1 din O.G. nr. 21/1992 și se sancționează prin prevederile art. 50, alin. (1), lit. e) din O.G. nr. 21/1992 cu amendă contravențională în valoare de 50000 lei.

Banca a mai fost sancționată în anul 2016 prin PVCC nr. 0765372/06.06.2016, de către A.N.P.C. pentru majorarea marjei din cadrul formulei dobânzii pentru un alt portofoliu de consumatori dar până în prezent nu a realizat remediarea tuturor contractelor încheiate cu consumatori aflate în aceeași situație.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

V. Fapta contravențională privind nerespectarea prevederilor contractuale

În contractul nr. EUR4202IRDBUCS-11240/ 06.11.2006 conform art. 1.2 dobânda este variabilă în funcție de indicele de referință Euribor la luni, costul rezervelor minime obligatorii este menționat 1,76 puncte procentuale iar marja nu are nicio valoare menționată.

În contextul în care marja nu are nicio valoare, apreciem că aceasta are valoarea 0 (zero), iar dobânda este compusă din indicele Euribor la 3 luni la care se adaugă cele 1,76 puncte procentuale, menționate ca fiind costul rezervelor obligatoriu, pe care o apreciem ca fiind asemenea unei marje, valoarea acesteia fiind fixă și este exprimată în mod clar în cadrul contractului.

Analizând evoluția dobânzii se constată că în anumite perioade aceasta nu respectă formula prevăzută la art. 1.2 din contract, respectiv Euribor la 3 luni + 1,76 p.p., valoarea dobânzii fiind mai mare decât cea rezultată conform formulei anterior.

Valoarea dobânzii nu este conform art. 1.2 din contract în următoarele perioade:

- în data de 01.08.2009 indicele Euribor 3 la luni a avut valoarea 0,893 astfel încât începând cu aceasta dată, conform contractului, dobânda trebuia să fie 2,653% (0,893 + 1,76), or dobânda a fost 6,723 %, mai mare cu 4,07 puncte procentuale;

- în data de 01.02.2010 indicele Euribor 3 la luni a avut valoarea 0,665 astfel încât începând cu aceasta dată, conform contractului, dobânda trebuia să fie 2,425 % (0,665 + 1,76), or dobânda a fost 3,665 %, mai mare cu 1,24 puncte procentuale;

- în data de 01.08.2010 indicele Euribor 3 la luni a avut valoarea 0,896 astfel încât începând cu aceasta dată, conform contractului, dobânda trebuia să fie 2,656 % (0,896 + 1,76), or dobânda a fost 3,896 %, mai mare cu 1,24 puncte procentuale;

- în data de 01.02.2011 indicele Euribor 3 la luni a avut valoarea 1,082 astfel încât începând cu aceasta dată, conform contractului, dobânda trebuia să fie 2,842 % (1,082 + 1,76), or dobânda a fost 4,063 %, mai mare cu 1,221 puncte procentuale;

- în data de 01.11.2023 indicele Euribor 3 la luni a avut valoarea 3,9676 astfel încât începând cu aceasta dată, conform contractului, dobânda trebuia să fie 5,7276 % (1,082 + 1,76), or dobânda a fost 8,968 %, mai mare cu 3,2404 puncte procentuale;

Dobânda aferentă perioadei începând cu data de 01.11.2023 reprezintă ultima valoare a dobânzii transmisă pe perioada acțiunii de control, astfel încât perceperea unei dobânzi mai mare decât cea prevăzută în contract, la art. 1.2 se realizează în continuare.

Conform art. 7, lit. c), liniuța a 3-a din O.G. nr. 21/1992 prestatorii de servicii au obligația „*să respecte condițiile prescrise sau declarate, precum și clauzele prevăzute în contracte*”.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Prin perceperea unei dobânzi cu valori mai mari cu nerespectarea art. 1.2 și 5.1. din contract se constată încălcarea art. 7, lit. c), liniuța a 3-a din O.G. nr. 21/1992 și se sancționează prin prevederile art. 50, alin. (1), lit. c) din O.G. nr. 21/1992 cu amendă contravențională de 10000 lei.

În condițiile în care nerespectarea prevederilor legale a fost constatată în cadrul unor contracte de credit alese aleatoriu se deduce că nerespectarea prevederilor se realizează pentru un portofoliu de contracte de credit.

VI. Francul elvețian (CHF)

Moneda CHF (franc elvețian) reprezintă o valută așa cum este definită la art. 4, punctul 4.4 din Anexa nr. 1 din Regulamentul Băncii Naționale a României (B.N.R.) nr. 4/2005 privind regimul valutar și face parte din valutele cotate, respectiv lista cursurilor de schimb ale pieței valutare, comunicată de B.N.R., prevăzută la art. 4, punctul 4.5 din aceeași Anexă.

Cursul de schimb reprezintă raportul de schimb între două monede care se compară în cadrul mecanismului cursului de schimb sau altfel definit este prețul unei monede exprimat în raport cu moneda altei țări.

Conform prevederilor art. 4, alin. (1) Instrucțiunile privind organizarea și funcționarea pieței valutare interbancare din România, Anexa nr. 1 la Regulamentul B.N.R. nr. 1/2004, valuta CHF a reprezentat una din cele 4 valute (alături de EUR, USD și GBP) pentru care instituțiile de credit (intermediarii) erau obligați să afișeze cursurile de schimb valutar ale monedei naționale - leu (vânzare/cumpărare), la vedere (spot) și la termen (forward), Regulament care a fost abrogat de Regulamentul B.N.R. nr. 4/2005.

Lista cursurilor de schimb ale pieței valutare este în prezent publicată online de B.N.R. la adresa <https://www.bnr.ro/Cursul-de-schimb-524-Mobile.aspx> iar istoricul cursului de schimb poate fi accesat la secțiunea "*Baza de date interactivă*" la adresa <https://www.bnr.ro/Baza-de-date-interactiva-604.aspx>, categoria *Piețe financiare > Piață valutară interbancară > Cursul de schimb al pieței valutare*.

Evoluția cursului de schimb se reflectă în aprecierea/deprecierea unei monede față de altă monedă cu care se compară.

În cazul părților participante într-un contract de credit riscul valutar reprezintă pierderea înregistrată de o parte a unui contract de credit ca urmare a unor fenomene economice, monetare și valutare ce se pot produce pe perioada derulării contractului și care afectează cursul de schimb.

În cazul unui credit acordat într-o altă monedă decât moneda națională, respectiv într-o valută, în cazul scăderii cursului valutar, respectiv aprecierea monedei naționale în comparație cu valuta, riscul valutar se produce pentru bancă, iar în cazul creșterii cursului valutar, respectiv deprecierea monedei naționale în comparație cu valuta, riscul valutar se produce pentru împrumutat.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

În urma analizării documentației conexe contractelor de credite, alese aleatoriu, se constată că niciunul din consumatori, în calitate de împrumutați, nu avea la data acordării creditului venituri în moneda CHF (franc elvețian), respectiv nu era acoperit în mod natural la riscul valutar, deși este posibil ca un număr extrem de mic de consumatori, raportat la numărul de credite acordate, să fi obținut la data acordării creditului venituri periodice în moneda CHF (franc elvețian) și să fie astfel acoperiți în mod natural la riscul valutar.

Conform Normei B.N.R. nr. 11/2005, în prezent abrogată, *se consideră că o persoană este acoperită în mod natural la riscul valutar în cazul în care aceasta generează fluxuri de numerar nete pozitive în valută cotate, care să permită rambursarea la termen a fiecărei rate de credit (principal și dobândă). Intrările de numerar vor fi ajustate în funcție de gradul de certitudine și de caracterul de permanență al acestora.*

Variația cursului valutar, care are ca efect riscul valutar, este o noțiune general cunoscută de către un consumator mediu, fiind de notorietate faptul că o valută se poate aprecia sau deprecia în raport de moneda națională.

Din baza de date interactivă pusă la dispoziție de către Banca Națională a României (<https://www.bnr.ro/Baza-de-date-interactiva-604.aspx>) se constată în perioada iulie 2005 – aprilie 2024 următoarele valori ale cursului de schimb CHF/RON:

- la data 04.07.2005: 1 CHF = 2,3224 lei;
- la începutul anului 2006: 1 CHF = 2,3664 lei;
- la începutul anului 2007: 1 CHF = 2,0787 lei;
- la începutul anului 2008: 1 CHF = 2,1911 lei;
- la începutul anului 2009: 1 CHF = 2,6745 lei;
- la începutul anului 2010: 1 CHF = 2,8419 lei;
- la începutul anului 2011: 1 CHF = 3,4242 lei;
- la începutul anului 2012: 1 CHF = 3,5456 lei;
- la începutul anului 2013: 1 CHF = 3,6523 lei;
- la începutul anului 2014: 1 CHF = 3,6498 lei;
- la începutul anului 2015: 1 CHF = 3,7428 lei;
- la începutul anului 2016: 1 CHF = 4,1544 lei;
- la începutul anului 2017: 1 CHF = 4,221 lei;
- la începutul anului 2018: 1 CHF = 3,9623 lei;
- la începutul anului 2019: 1 CHF = 4,1529 lei;
- la începutul anului 2020: 1 CHF = 4,4084 lei;
- la începutul anului 2021: 1 CHF = 4,5036 lei;

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

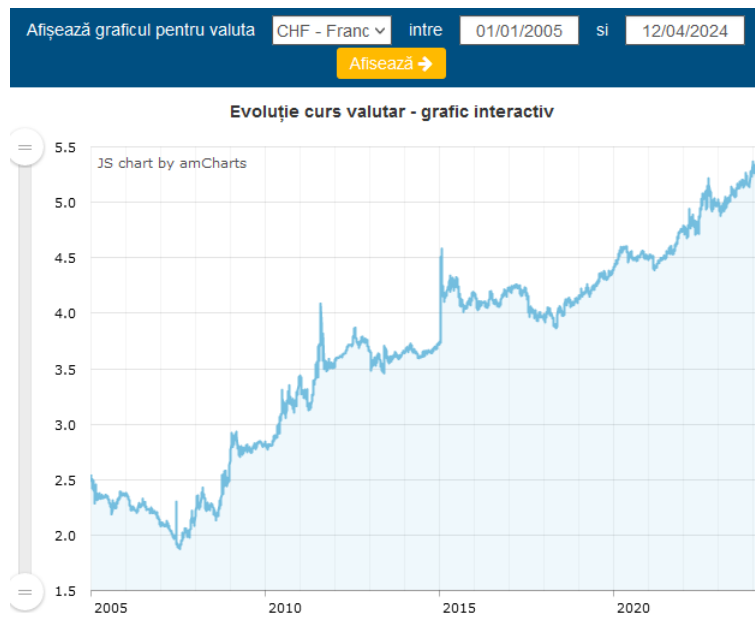
CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

- la începutul anului 2022: 1 CHF = 4,7725 lei;
- la începutul anului 2023: 1 CHF = 4,9834 lei;
- la începutul anului 2024: 1 CHF = 5,3351 lei;

Graficul evoluției cursului de schimb al valutei CHF (franc elvețian) în raport cu moneda națională – Leu – în perioada 2005 – 2024 este următorul:

Sursa: <https://www.cursbnr.ro/grafic-valute>

În perioada iulie 2005 – aprilie 2024 evoluția cursului de schimb CHF/Leu a fost în general în sensul aprecierii valutei CHF în raport cu moneda națională, cu excepția anilor 2007, 2014 și 2018 când valuta CHF s-a depreciat ușor în raport cu moneda națională, valuta CHF (franc elvețian) apreciindu-se în raport cu moneda națională de la cursul de 2,3224 lei, în data de 04.07.2005, la cursul de 5,3351 lei, la începutul anului 2024, o majorare cu 129,72 %.

Prin Regulamentul B.N.R. nr. 1/2000 sunt reglementate operațiunile de piață monetare care pot fi efectuate de către Banca Națională a României (B.N.R), două dintre operațiunile care pot fi efectuate de către Banca Națională a României fiind cumpărarea la vedere de valută convertibilă contra lei, în scopul injectării de lichiditate și vinderea la vedere de valută convertibilă contra lei, în scopul absorbției de lichiditate, operațiuni ce reprezintă modalități prin care Banca Națională a României poate interveni pe piața valutară pentru a influența cursul de schimb al valutei la vedere pentru care realizează operațiunile de cumpărare sau de vânzare.

În cadrul conferinței de presă a Guvernatorului B.N.R. din data 17.05.2005 "**Politica monetară în contextul macroeconomic al anului 2005**" (<https://www.bnro.ro/files/d/Noutati/Prezentari%20si%20interviuri/R20050217guv.pdf>) sunt prezentate reguli, principii și date privind politica de curs valutar a B.N.R. într-o perioadă anterioară acordării creditelor în moneda CHF.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

La pag. 34 sunt precizate modalitățile prin care B.N.R. influențează piața valutară prin intermediul intervențiilor directe (vânzări și cumpărări pe piață) și indirecte (influențarea cererii/ofertei de valută, regimul valutar și convertibilitatea, declarații publice și moral suasion).

La pag. 3 este menționată flotarea controlată a regimului cursului de schimb și următoarele caracteristici ale evoluției până în anul 2004: intervenții relativ frecvente pe piața valutară, flexibilitate mai redusă a cursului, predictibilitate ridicată a cursului, adâncime redusă a pieței.

La pag. 4 sunt prezentate următoarele caracteristici ale evoluției în anul 2004: cumpărarea netă de către B.N.R. de 3,2 miliarde EUR pentru atingerea nivelului optim al rezervei valutare (circa 5 luni de importuri) și menținerea în limite rezonabile a aprecierii reale a cursului leului.

La pag. 5 este prezentată strategia operațională începând cu noiembrie 2004: flexibilitate mai mare a cursului, intervenții ale B.N.R. mai puțin frecvente și mai puțin predictibile, scopul intervențiilor fiind în principal cel de menținere a nivelului optim al rezervelor (aproximativ 5 luni de importuri) iar obiective subsidiare sunt menționate: menținerea flexibilității (în ambele sensuri) a cursului într-un câmp sustenabil pe termen lung, descurajarea influxurilor speculative, distribuirea mai rațională a câștigurilor și pierderilor pe piață.

La pag. 6 sunt prezentate media lunară a numărului operațiunilor B.N.R. pe piața valutară în perioada 2000-2003: 18 operațiuni/lună în anul 2000, 15 operațiuni/lună în anul 2001, 9 operațiuni/lună în anul 2002, 3 operațiuni/lună în anul 2003.

La pag. 9 sunt menționate numărul mediu de 6 operațiuni B.N.R./lună și creșterea nivelului mediu zilnic al cumpărărilor nete ale BNR la 12,5 milioane euro în 2004 față de 4,9 milioane euro media anilor 2000-2003.

La pag. 7,8, 10 și 11 sunt reprezentate grafic tranzacțiile zilnice pe piața valutară, în milioane de EUR în anii 2001, 2003, 2004 și 2005 (până în luna februarie) cu evidențierea cumpărărilor nete realizate de către B.N.R..

La pag. 13 este prezentată, în ROL (lei vechi), evoluția cursului de schimb al monedei naționale față de moneda EUR (Euro), moneda oficială din statele membre ale Uniunii Europene.

La pag. 14 sunt prezentate date aferente perioadei 2000-2004 privind aprecierea/deprecierea reală a leului față de EUR, pe baza IPC (indicelui prețurilor de consum), o evoluție relativ stabilă, cu excepția primului an (2000).

Dar rata medie a inflației în perioada menționată, 2000 – 2004, conform conferinței de presă a Guvernatorului B.N.R. din februarie 2006 Raportul trimestrial asupra inflației (<https://www.bnr.ro/DocumentInformation.aspx?idInfoClass=6885&idDocument=1964&directLink=1>), pag. 4, a fost 45,7% în primul an (2000) și a cunoscut o evoluție descendentă astfel încât în anul 2004 a fost 11,9%. Totodată, anul 2000 reprezintă primul an în care valuta Euro a fost cotate pe piața valutară din România, moneda Euro fiind introdusă pe

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

piețele internaționale în anul anterior, în anul 2000 având încă statutul de monedă virtuală, introducerea în circulație realizându-se începând cu anul 2002.

În cadrul unui document publicat pe site-ul Băncii Naționale a României, intitulat "**Cine "face" cursul de schimb al leului?**" (<https://www.bnr.ro/DocumentInformation.aspx?idInfoClass=6885&idDocument=16392&directLink=1>) sunt prezentate de către un membru al Consiliului de Administrație al B.N.R. caracteristicile pieței valutare, respectiv ale cursului de schimb al leului. Prezentarea este din luna decembrie 2013, dar caracteristicile pieței valutare prezentate sunt general valabile.

La pag. 6 și 7 se prezintă faptul că piața valutară din România este locul de întâlnire al cererii de valută contra lei cu oferta de valută contra lei. Cererea de valută contra lei este formată de persoanele juridice și fizice care au nevoie de moneda altor state și sunt dispuse să renunțe la o cantitate de lei pe care o dețin, la un anumit curs de schimb și ceilalți actori de pe piața valutară (turiști români, firme românești, companii de stat, Trezoreria Statului). Oferta de valută contra lei este formată de persoanele juridice și fizice care au nevoie de lei și sunt dispuse să renunțe la o cantitate din moneda altor state pe care o dețin, la un anumit curs de schimb și ceilalți actori de pe piața valutară (turiști străini, firme românești, companii de stat, Trezoreria Statului).

La pag. 8 este menționat faptul că cele mai multe tranzacții valutare au loc pe piața interbancară, unde participă băncile comerciale din România și B.N.R., tranzacțiile valutare de pe piața valutară interbancară se referă la perechea de monede euro – leu, pentru că euro este moneda de referință pentru BNR și că cursul de schimb de pe piața valutară interbancară reprezintă prețul la un moment dat al 1 euro exprimat în lei, și care este rezultatul cererii și ofertei (cursul fluctuează permanent-volatilitatea cursului).

La pag. 11 și 12 sunt prezentate aprecierea și deprecierea leului, respectiv deprecierea și devalorizarea leului. Creșterea, respectiv scăderea valorii de cumpărare a leului în raport cu euro (sau orice altă monedă) datorită mișcării cursului de schimb este numită apreciere, respectiv depreciere. Deprecierea este diferită de devalorizare care reprezintă scăderea valorii de cumpărare a leului în raport cu euro (numai cu această monedă, pentru că ea este moneda de referință), numai datorită unei decizii a autorității publice (B.N.R.), devalorizarea transmitându-se total și dintr-o dată spre toate prețurile din economie.

La pag. 13 sunt prezentate monedele convertibile (care pot fi liber tranzacționate oriunde în lume) și monedele de rezervă internațională (care sunt liber tranzacționabile și care sunt incluse în rezervele valutare ale băncilor centrale). Euro și francul elvețian sunt menționate ca monede de rezervă internațională.

La pag. 15 și 16 se menționează că B.N.R. asigură funcționarea pieței monetare interbancare, prin controlul lichidității, B.N.R. fiind actor pe piața monetară și pe piața valutară, cursul de schimb nefiind ținut de B.N.R. ci reflectă condițiile pieței valutare, iar B.N.R. intervine pe piața valutară pentru a diminua volatilitatea excesivă (fluctuații ample ale cursului de schimb în decursul unei perioade scurte de timp), ceea ce este numită ca "*flotare controlată*".

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

În cadrul unui altui document publicat pe site-ul Băncii Naționale a României intitulat **“Ce poate și ce nu poate face o bancă centrală”** (<https://www.bnr.ro/DocumentInformation.aspx?idInfoClass=6885&idDocument=14152&directLink=1>) sunt prezentate de către Guvernatorul B.N.R. pârghiile de care dispune B.N.R. pentru a interveni în economie. Prezentarea este din luna februarie 2013, dar este general valabilă.

La pag. 5 cursul de schimb este menționat ca modalitate de intervenție de politică monetară iar la pag. 6 este prezentat faptul că stabilitatea preturilor este responsabilitatea politicii monetare.

La pag. 12 este menționat faptul că deciziile de politică monetară au implicații asupra cursului de schimb.

La pag. 16 sunt prezentate motivele pentru care cursul de schimb este important, prezentându-se faptul că politica monetară își exercită influența asupra cererii agregate și inflației atât prin canalul dobânzii, cât și prin cel al cursului de schimb, transmisia impulsurilor de politică monetară este adesea mai rapidă și mai eficientă prin acesta din urmă, echilibrul extern este influențat de mișcările cursului de schimb și faptul că variația cursului de schimb are consecințe în planul stabilității financiare.

La pag. 17 se menționează faptul că la începutul anilor '90 în două treimi din țările lumii funcționa o anumită formă de flotare controlată a cursului de schimb.

La pag. 19 se menționează că intervențiile valutare au reintrat în instrumentarul băncilor centrale iar la pag. 22 se prezintă faptul că realitățile crizei economice au constrâns chiar și băncile centrale cu un angajament puternic față de flotarea liberă să accepte intervenții pe piața valutară iar flotarea controlată a redevenit conduita standard.

La pag. 34 se menționează că România nu a renunțat la flotarea controlată și utilizarea intervențiilor pe piața valutară pentru a evita supraevaluarea leului, inclusiv prin acumularea de rezerve valutare (utilizate parțial pentru atenuarea deprecierei după declanșarea crizei).

În cadrul unui studiu publicat în aprilie 2011 pe site-ul Băncii Naționale a României, intitulat **“Lichiditatea, Atacul Speculativ din Octombrie 2008”** (<https://bnr.ro/DocumentInformation.aspx?idInfoClass=8161&idDocument=10334&directLink=1>) sunt prezentate de către consilierul pe probleme de politică monetară al guvernatorului BNR diferite aspecte ce privesc intervențiile B.N.R. pe piața valutară.

La pag. 14 se precizează faptul că *“de pe 6 octombrie și până la sfârșitul lunii, pe baze nete, vânzările de valută ale BNR s-au ridicat la 3,6 procente din volumul rezervelor valutare. Ca urmare, leul a început să se aprecieze, atingând 3,59 lei/euro pe 22 octombrie, fără să mai depășească valoarea de la care a început atacul speculativ până pe 19 noiembrie 2008”.*

La pag. 15 se precizează că datorită flotării controlate, ritmul mediu zilnic al deprecierei continue a leului, unul din cei doi parametri menționați, este influențat de intervenția băncii centrale.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

La pag. 17 și 18 se menționează că piața valutară a devenit funcțională abia în anul 1997, iar convertibilitatea de cont curent a devenit efectivă din 1998 și sunt prezentate în cadrul unui grafic privind indicele cumulat al ratei de schimb și ritmul mediu zilnic în ultimele 4 zile consecutive în cadrul cărora leul s-a depreciat, corelându-se modificările și aparițiile acestora în funcție de evenimente importante care au afectat economia în perioada 1999-2010.

La pag. 19 sunt prezentate în cadrul unui tabel lunile în care vânzările nete de valută (de către B.N.R.) au depășit 2% din volumul rezervelor valutare în perioada 1999 – 2010 fiind prezentate date pentru un număr de 17 luni calendaristice.

La pag. 20 se menționează că un moment similar cu cel din octombrie 2008 a mai existat doar în martie 1999.

La pag. 25 se precizează că în 1999 la patru luni după atacul speculativ, rezerva valutară scăzuse cu 37,4 % comparativ cu nivelul din luna atacului, în timp ce în 2008 scăzuse cu doar 8,1 %.

La pag. 26 și 27 se menționează reputația B.N.R. că este sensibilă la magnitudinea deprecierei/aprecierii leului prezentându-se prin intermediul unui grafic aferent perioadei 1999 – 2010 faptul că în perioada pre-criză, când intrările mari de capital tindeau să aprecieze leul, banca centrală a făcut cumpărări semnificative de valută, și invers, în perioada crizei, când leul tindea să se deprecieze, banca a vândut valută. Prin notele de subsol 15 și 16 se precizează că în perioada ianuarie 2004- septembrie 2008, cumpărările nete de valută ale băncii centrale au reprezentat 48,5% din rezerva valutară medie a perioadei, iar cumpărările de valută au reprezentat 52,8 % din totalul cumpărărilor perioadei 1999-2010 iar în perioada octombrie 2008-2010 vânzările nete au fost de 38,4% din rezerva valutară medie a perioadei, iar vânzările de valută au reprezentat 77,1% din totalul vânzărilor efectuate în perioada 1999-2010.

Totodată se precizează că banca centrală (B.N.R.) va combate o depreciere mare și accelerată pentru a evita ca aceasta să pună în pericol obiectivele privind inflația și stabilitatea financiară. Conform datelor banca centrală (B.N.R.) a fost reactivă, prin contracararea depreciilor accelerate, dar și proactivă, prin menținerea ritmurilor de depreciere la niveluri relativ mici, în perioada 1999-2010, BNR a efectuat vânzări nete în 34 de luni și cumpărări nete în 70 de luni, prin nota de subsol 18 precizându-se faptul că B.N.R. a intervenit pe piața valutară prin vânzări în 67 de luni (în 337 de zile distincte de intervenții) și prin cumpărări în 79 de luni (în 728 de zile distincte de intervenție).

La pag. 28 se menționează că banca centrală (B.N.R.) beneficiind de dimensiunea confortabilă a rezervelor, în multe cazuri, a fost proactivă, a efectuat vânzări nete relativ mari de valută suficiente nu numai pentru a evita depreciere mari, dar și pentru a menține ritmul depreciilor la niveluri joase.

La pag. 39, în cadrul Anexei 1 este prezentată frecvența intervențiilor băncii centrale pe piața valutară în perioada 1999-2010 (număr de luni de intervenții).

La pag. 37-38, în cadrul concluziilor studiului, se precizează că numeroasele intervenții pe piața valutară au consolidat reputația băncii centrale privind sensibilitatea sa referitoare la magnitudinea deprecierei/aprecierii leului, o ameliorare a reputației a apărut în

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

În contextul aderării României la Uniunea Europeană, adoptarea monedei euro în România este o consecință previzibilă a avea loc în viitor, iar România trebuie să îndeplinească criteriile de la Maastricht (criterii de convergență) pentru a putea adopta moneda euro, unul din aceste criterii fiind stabilitatea ratei de schimb valutar.

Așa cum a precizat și consilierului Guvernatorului B.N.R. în articolul menționat anterior cursul valutar a fost stabil leul depreciindu-se față de euro cu doar 89 de bani din octombrie 2009 până în luna decembrie 2022, deprecierea reală fiind mai mică având în vedere indicii prețurilor de consum în perioada menționată.

Un consumator mediu, neacoperit în mod natural la riscul valutar, contracta un credit în moneda euro în condițiile în care această monedă este folosită în tranzacții pe teritoriul României dar și având în vedere viitoarea adoptare a monedei euro în România ce ar avea ca rezultat dispariția riscului ratei de schimb leu-euro.

Având în vedere considerentele prezentate un consumator mediu, neacoperit în mod natural la riscul valutar, încheia în perioada 2005-2008 un contract pentru acordarea unui credit în moneda Euro, cunoscând faptul că Banca Națională a României realiza intervenții pentru stabilitatea cursului valutar leu/euro, respectiv pentru îndeplinirea obiectivului principal al Băncii Naționale iar pe termen scurt sau mediu nu exista riscul deprecierei accentuate a monedei naționale și implicit o majorare semnificativă a cuantumului ratei lunare a creditului.

Graficul evoluției cursului de schimb al valutei Euro în raport cu moneda națională – Leu – în perioada 2005 – 2024 este următorul:

Sursa: <https://www.cursbnr.ro/grafic-valute>

Dacă privind moneda euro Banca Națională a României a intervenit și va interveni pe piața valutară în vederea asigurării stabilității cursului valutar leu/euro, cu totul alta este situația în cazul monedei CHF (franc elvețian), care face parte din valutele cotate de către B.N.R., fiind cuprinsă în lista cursurilor de schimb ale pieței valutare.

Așa cum se precizează și pe site-ul Ziarului Financiar (<https://www.zf.ro/zf-24/cum-se-calculeaza-la-bucuresti-cursul-leu-franc-elvetian-13767603>) cursul leu-franc elvețian nu

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

se stabilește prin cerere și ofertă ci prin cotația de pe plan internațional între euro și francul elvețian. Dacă pe plan internațional francul elvețian crește față de euro, iar la București euro este stabil, atunci și cursul franc elvețian/leu crește.

Având în vedere modalitatea de stabilire la București a cursului leu/franc, modalitate care este folosită și pentru toate celelalte valute, inclusiv pentru dolar, B.N.R. nu are cum să intervină "să aprecieze" sau "să deprecieze" francul elvețian față de leu, aspecte care sunt mai puțin cunoscute de către un consumator mediu, care poate avea impresia că B.N.R. poate interveni privind cursul franc elvețian/leu, și în cadrul articolului de pe site-ul de specialitate aparținând Ziarului Financiar menționându-se că "foarte puțină lume știe cum se calculează în România cursul francului față de leu".

Graficul evoluției monedei CHF (franc elvețian) în raport cu moneda EUR (Euro) este următorul:

Sursa: Banca Centrală Europeană

https://www.ecb.europa.eu/stats/policy_and_exchange_rates/euro_reference_exchange_rates/html/eurofxref-graph-chf.en.html

Din datele puse la dispoziție pe siteul Băncii Centrale Europene, la linkul menționat anterior, se constată în perioada 1999- 2024 următoarele valori ale cursului de schimb CHF/EUR:

- la începutul anului 1999: 1 CHF = 0,6185 EUR;
- la începutul anului 2000: 1 CHF = 0,6229 EUR;
- la începutul anului 2001: 1 CHF = 0,6571 EUR;
- la începutul anului 2002: 1 CHF = 0,6742 EUR;
- la începutul anului 2003: 1 CHF = 0,6883 EUR;

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

- la începutul anului 2004: 1 CHF = 0,6404 EUR;
- la începutul anului 2005: 1 CHF = 0,6452 EUR;
- la începutul anului 2006: 1 CHF = 0,6447EUR;
- la începutul anului 2007: 1 CHF = 0,6212 EUR;
- la începutul anului 2008: 1 CHF = 0,6095 EUR;
- la începutul anului 2009: 1 CHF = 0,6723 EUR;
- la începutul anului 2010: 1 CHF = 0,6724 EUR;
- la începutul anului 2011: 1 CHF = 0,8022 EUR;
- la începutul anului 2012: 1 CHF = 0,8227 EUR;
- la începutul anului 2013: 1 CHF = 0,8271 EUR;
- la începutul anului 2014: 1 CHF = 0,8125 EUR;
- la începutul anului 2015: 1 CHF = 0,8318 EUR;
- la începutul anului 2016: 1 CHF = 0,9182 EUR;
- la începutul anului 2017: 1 CHF = 0,9336 EUR;
- la începutul anului 2018: 1 CHF = 0,8534 EUR;
- la începutul anului 2019: 1 CHF = 0,888 EUR;
- la începutul anului 2020: 1 CHF = 0,9225 EUR;
- la începutul anului 2021: 1 CHF = 0,925 EUR;
- la începutul anului 2022: 1 CHF = 0,9641 EUR;
- la începutul anului 2023: 1 CHF = 1,0129 EUR;
- la începutul anului 2024: 1 CHF = 1,0747 EUR;

În perioada 1999 – 2024 evoluția cursului de schimb CHF/EUR a fost în general în sensul aprecierii valutei CHF, valuta CHF (franc elvețian) apreciindu-se în raport cu valuta EUR de la cursul de 0,6185 EUR, la începutul anului 1999, la cursul de 1,0747 EUR, la începutul anului 2024, o majorare cu 73,76 %.

Aprecierea monedei CHF în raport cu moneda EUR determină suplimentar, față de aprecierea monedei EUR în raport cu moneda națională, creșterea valorilor ratelor lunare achitate de către consumatori în cazul creditelor acordate în moneda CHF, consumatorii, cu extrem de puțin excepții, nefiind acoperiți în mod natural la riscul valutar în valuta CHF.

Consumatorii care nu sunt acoperiți în mod natural la riscul valutar în moneda CHF practic suportă un dublu risc valutar în cazul contractării unui credit în această monedă: riscul valutar în ceea ce privește deprecierea monedei naționale față de euro și riscul valutar în ceea ce privește deprecierea monedei euro față de CHF.

Doar privind primul risc valutar există o instituție a Statului Român, Banca Națională a României, care în urmărirea scopurilor sale, inclusiv cel de stabilitate financiară, realizează intervenții pe piața valutară, așa cum a fost prezentat anterior, pentru stabilitatea cursului

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

valutar (existând și alte pârghii legale în acest sens), dar privind cel de-al doilea risc valutar nu a existat și nu există nicio instituție a Statului Român care să aibă pârghii în a influența cursul franc elvețian/leu.

Banca Națională a Elveției este banca centrală care deține pârghiile necesare în a influența cursul franc elvețian/euro.

Francul elvețian (CHF) nu reprezintă doar o monedă convertibilă, care poate fi liber tranzacționată oriunde în lume, este și o monedă de rezervă internațională, care este liber tranzacționabilă și este inclusă în rezervele valutare ale băncilor centrale.

Totodată, francul elvețian (CHF) prezintă și o caracteristică, proprietate specială, reprezintă și o monedă de siguranță, de refugiu.

În **studiul "Safe Haven Currencies" (Angelo Rinaldo, Paul Söderlind) publicat de Banca Națională a Elveției în septembrie 2007** (https://www.snb.ch/en/publications/research/working-papers/2007/working_paper_2007_17) sunt prezentate caracteristicile unei *monede (valori) de refugiu (siguranță)*, și considerentele care au determinat atribuirea acestei proprietăți monedei franc elvețian (CHF).

Studiul începe prin a menționa la pag. 1 faptul că aceste aspecte sunt foarte puțin abordate în presa de specialitate.

La pag. 4 sunt prezentate diferite definiții exprimate în literatura de specialitate privind valoarea de refugiu. Conform Kaul și Sapp (2006) moneda de refugiu este definită ca fiind activul care este cumpărat de investitori atunci când incertitudinea crește. Conform Upper (2000) moneda de refugiu reprezintă instrumentul care este perceput ca având un risc scăzut și fiind foarte lichid, din această perspectivă, moneda de refugiu fiind asemănătoare cu oricare activ de protecție împotriva riscului. Conform Baur and Lucey (2006) moneda de refugiu reprezintă activul care nu se mișcă în același sens cu celălalt(e) activ(e) din piață în perioadele de stres (criză).

La pag. 7-9 sunt analizate comportamentul a 4 monede (CHF, EUR, GBP și JPY) în urma a 3 evenimente importante care au afectat piețele financiare internaționale: criza financiară din Rusia, evenimentele din septembrie 2001 din SUA (9/11) și atacurile din Madrin din 2007.

La pag. 20 sunt prezentate diferite evenimente, de diferite tipuri (naturale, economice, conflicte militare), considerate cele mai reprezentative pentru perioada 1993 - 2006 pentru care moneda franc elvețian a prezentat proprietatea de monedă de refugiu/de siguranță față de moneda dolar american (USD), prin aprecierea francului elvețian față de dolarul american în urma producerii evenimentelor.

La pag. 24 sunt prezentate concluziile studiului. Se menționează că studiul a abordat două întrebări cheie: în primul rând, ce monede reprezintă monede de refugiu/siguranță și, în al doilea rând, cum se materializează mecanismul acestora. În urma studiului a rezultat că francul elvețian prezintă cel mai puternic proprietatea de monedă de refugiu/siguranță și într-o mai mică măsură yenul și euro au fost de asemenea folosite ca monede de

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

refugiu/siguranță. Spre deosebire, dolarul american s-a comportat prociclic cu piețele de acțiuni.

Studiul arată că fenomenul de monedă de refugiu/siguranță este un proces dual, un mecanism de transmitere în două sensuri. Pe de o parte, monedele de refugiu/siguranță suferă în timpul în care piața financiară trece prin etapa "taur" ("bull market"), empiric fiind observată o corelație negativă între performanța monedelor de siguranță și piețele internaționale de acțiuni. Pe de altă parte, monedele de refugiu/siguranță se apreciază pe măsură ce riscul de piață crește. Această relație este surprinsă prin măsurarea riscului de piață perceput cu volatilitate realizată de înaltă frecvență. Aceste tipare sunt observate la o perioadă de câteva ore până la aproape o săptămână după evenimente. Efectele nu sunt doar simple date statistice, ci și sunt semnificative din punct de vedere economic. Studiul mai arată că fenomenul monedelor de refugiu/siguranță sigur nu se bazează doar pe episoade specifice — deși pare a fi mai puternic în timpul episoadelor în care crește incertitudinea pe piață.

În studiu se mai precizează faptul că concluziile ar trebui să fie folositoare atât pentru autoritățile de pe piața monetară cât și pentru investitorii financiari.

"*Bull market*" (<https://www.financialmarket.ro/terms/bull-market/>) reprezintă situația sau momentul în care piața de capital este caracterizată fie prin creșterea propriu-zisă a prețului acțiunilor, fie datorită faptului că așteptările investitorilor sunt pozitive și prețurile vor crește în viitor. Termenul "*bull market*" este cel mai adesea folosit pentru a face referire la piața de capital, dar poate fi aplicat oricărui produs care se tranzacționează, cum ar fi obligațiunile, valutele, mărfurile, etc. O piață în creștere este caracterizată de optimism și de încredere, investitorii fiind mai degrabă tentați să considere că rezultate pozitive vor continua să apară în viitor.

Opusul unei piețe în creștere este evident o piață în scădere generalizată, sau "*Bear Market*". Piețele *bull* sau *bear* coincid adesea cu ciclurile economice, în care primele două faze, de creștere și de maxim aparțin momentului *bull market*, iar ultimele două faze, de contracție și de minim aparțin momentului *bear market*.

Studiul "*Safe Haven Currencies*" (Angelo Ranaldo, Paul Söderlind) este menționat în **Buletinul trimestrial publicat de Banca Națională a Elveției în septembrie 2007** (https://www.snb.ch/en/publications/quarterly-bulletin/2007/10/quartbul_2007_3_komplett) în nota de subsol 6 la pag. 32 în secțiunea intitulată: "*Francul elvețian – o tendință de apreciere în etapa de scădere a pieței și în perioadele de incertitudine a pieței*", concluziile studiului fiind prezentate în cadrul secțiunii, conform cărora francul elvețian reprezintă o monedă de refugiu/siguranță, astfel încât atunci când riscul de piață este deosebit de mare, francul elvețian se apreciază în mod evident iar cea mai pronunțată depreciere a francului elvețian are loc în situații în care nivelul riscului de piață este normal.

La pag. 33 a buletinului se menționează că în piața în creștere, cu volatilitate scăzută, care s-a manifestat doar cu câteva săptămâni în urmă, francul elvețian a avut tendința de

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

depreciere, iar când aceste condiții (factori) nu mai sunt îndeplinite, așa cum s-a întâmplat recent, francul elvețian va avea tendința să se aprecieze.

Studiul "*Safe Haven Currencies*" (Angelo Rinaldo, Paul Söderlind) este menționat și în **Buletinul trimestrial publicat de Banca Națională a Elveției în martie 2008** (https://www.snb.ch/en/publications/quarterly-bulletin/2008/03/quartbul_2008_1_komplett) la pag. 56 în cadrul unei secțiuni intitulată "*Monede de refugiu/siguranță*" în cadrul căreia iarăși sunt prezentate concluziile studiului, cu menționarea iarăși a faptului că fenomenul monedei de refugiu/de siguranță a fost puțin abordat în literatura de specialitate, studiul reprezentând o încercare de a remedia această lacună.

În cadrul **Remarcilor introductive ale Guvernatorului Băncii Naționale a Elveției din conferința de presă din data de 14 decembrie 2006** (https://www.snb.ch/en/publications/communication/speeches/2006/ref_20061214_jpr_2) la pag. 3 se afirmă că volatilitatea raportului de schimb între euro și franc a fost neînsemnată în ultima perioadă, dar acest calm relativ nu trebuie să inducă în eroare, nefiind ceva ce va dura, și că experiența a demonstrat că fazele cu franc slab pot să fie urmate de faze în care francul tinde să se aprecieze.

În cadrul **Remarcilor introductive ale unui membru din Consiliul de administrație al Băncii Naționale a Elveției din conferința de presă din 14 iunie 2007** (www.snb.ch/en/publications/communication/speeches/2007/ref_20070614_tjn) la pag. 4 se afirmă că în portofoliile internaționale francul elvețian a jucat întotdeauna rolul de monedă (valoare) de refugiu/siguranță. În trecut acest rol s-a exprimat prin faptul că francul elvețian se aprecia față de alte plasamente de investiții atunci când situația pe piață era incertă. Astfel francul îndeplinea într-o oarecare măsură funcția unei asigurări și mulți investitori erau cei care investeau în plasamente în franci pentru a se acoperi în caz de criză economică sau politică.

În continuare se menționează faptul că francul elvețian, ca și monedă (valoare) de refugiu, exercită o atracție considerabilă în perioade de turbulențe, însă prezintă un interes mai redus în fazele de calm, și că percepția foarte slabă asupra riscurilor și slaba aversiune împotriva acestora generează o cerere relativ slabă pentru plasamente sigure și, astfel, pentru francul elvețian. Totuși, în condițiile în care în trecut fazele de calm au fost intercalate cu fazele de turbulențe, cei care sunt expuși la riscuri de schimb valutar – operatori pe piețele financiare sau alți actori – trebuie deci să fie conștienți de riscurile la care se expun.

Faptul că francul elvețian reprezintă o monedă de siguranță este afirmat și în cadrul **Raportul Băncii Naționale a României asupra Stabilității Financiare pe anul 2008** (<https://bnro.ro/DocumentInformation.aspx?idInfoClass=6711&idDocument=4234&directLink=1>) publicat în luna iunie 2008.

La pag. 90 se menționează: "*Începând cu ultimul trimestru al anului 2007, creditul în valută a devenit majoritar (54,6 la sută, feb. 2008). În structură, creditele în CHF și JPY și-au majorat rapid ponderea (la 9,8 la sută din totalul creditelor populației în februarie 2008, comparativ cu 2,1 la sută în februarie 2007). Dinamica rapidă a creditelor în noile valute s-*

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

ar justifica printr-un cost inițial mai scăzut, dar au dezavantajul unei volatilități superioare a cursului. Riscurile creditării în valută sunt cu atât mai mari cu cât nu întreaga populație înțelege în totalitate provocările asociate”.

Referirea la dezavantajul unei volatilități superioare a cursului este completată de nota de subsol 79 în cadrul căreia se menționează: ” Coeficienții de variație a cursurilor de schimb (calculați ca variație standard raportată la media cursului) CHF/RON și JPY/RON sunt superiori celui specific EUR/RON (folosind cursurile zilnice pentru perioada 3.01.2005 – 4.03.2008). Mai mult, în perioadă de turbulențe, CHF devine monedă de siguranță pentru investitori, ceea ce va determina aprecierea și mai mare a CHF față de toate celelalte monede”.

Faptul că francul elvețian reprezintă în mod tradițional o monedă de refugiu, în care fac plasamente investitorii în perioade tulburi, întărindu-l este afirmat și de **Guvernatorul Băncii Naționale a României în luna februarie 2008** (https://www.banknews.ro/stire/15428_isarescu_spune_ca_imprumaturile_se_vor_scumpi_si_vrea_mai_putine_credite_in_monede_exotice.html, <https://www.money.ro/isarescu-spune-ca-imprumaturile-se-vor-scumpi-si-vrea-mai-putine-credite-in-monede-exotice/>) solicitând băncilor mai multă prudență în acordarea de credite în monede exotice, precum francul elvețian, deoarece aduc riscuri suplimentare de neplată din partea clienților, avertizând totodată că multe persoane nu cunosc riscurile la care se expun, luând credite în monede cu randamente mai mici în prezent.

În cadrul studiului **”The historical origins of the safe haven status of the Swiss franc”** (https://econpapers.repec.org/article/usgauswrt/2016_3a67_3a02_3a1-30.htm) profesorii de economie la universități elvețiene, Ernst Baltensperger și Peter Kugler, prezintă detaliat originile istorice ale statutului de monedă (valoare) de refugiu a francului elvețian.

Concluzia studiului (pag. 26) este că Primul Război Mondial, terminat în anul 1918, reprezintă originea statutului de valoare (monedă) de refugiu al francului elvețian, statut care este o expresie a stabilității politice, economice și monetare a Elveției în timpul secolului al XX-lea. Concluzia se bazează pe o analiză empirică a ratelor dobânzilor elvețiene dintr-o perspectivă internațională și a comportamentului cursului de schimb al francului elvețian începând cu anul 1850.

Conform concluziei, pentru perioada de după Primul Război Mondial, a fost stabilit un trend puternic în aprecierea francului elvețian față de lira sterlină și dolarul american, singurele celelalte două monede majore care au supraviețuit dezastrelor politice și economice din secolul al XX-lea, apreciere care a fost urmată de o perioadă de stabilitate, cu o rată de apreciere de aproape 1% pe an.

În cadrul unei **conferințe de presă organizată la Banca Națională a Austriei în data de 23 septembrie 2004, intitulată ”Cum influențează politica monetară a Elveției împrumuturile în franci elvețieni în Austria”**, (https://www.snb.ch/en/publications/communication/speeches/2004/ref_20040923_tjn), Thomas Jordan membru din Consiliul de administrație al Băncii Naționale a Elveției, menționează faptul că în Austria, o proporție substanțială a împrumuturilor sunt contractate

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

în franci elvețieni și yeni, debitorii –majoritatea persoane fizice – fac acest lucru în încercarea de a beneficia de ratele mai mici ale dobânzilor la valută străină față de euro. Se mai comunică faptul că gradul de risc implicat de împrumutul într-o valută străină este, însă, destul de considerabil. Dacă merită ca un debitor austriac să contracteze un împrumut în franci elvețieni, spre deosebire de un împrumut în euro, depinde de evoluția cursului de schimb și de diferența de rată a dobânzii dintre cele două valute – ambele fiind influențate de politica monetară. Prin urmare, este vital ca creditorii și debitorii de împrumuturi în franci elvețieni din Austria să aibă o bună înțelegere a politicii monetare a Elveției.

În cadrul **Discursului Guvernatorului Băncii Naționale a Elveției în cadrul Adunării Generale a Acționarilor din data de 27 aprilie 2007** (www.snb.ch/en/publications/communication/speeches/2007/ref_20070427_jpr) ținut cu ocazia sărbătoririi Centenarului Băncii Elveției se comunică, la pag. 2-3, se afirmă că ar fi precipitat să se creadă că francul elvețian va continua să se deprecieze și că în multe privințe, situația este paradoxală, având în vedere faptul că monede din țările în care inflația este cea mai scăzută – francul elvețian și yenul japonez – au pierdut teren în fața monedelor din țările cu perspective de preț mai puțin favorabile. Evident, piețele răspund pe termen scurt, fără a recunoaște deplin fundamentele economice existente sau fără a teamă privind posibilitatea unei bruște ajustări în ratele de schimb valutar.

Guvernatorul Băncii Naționale a Elveției mai afirmă că, inevitabil, această atitudine speculativă este riscantă și că istoria a arătat că inversările de pe piețele valutare iau adesea oamenii prin surprindere, că perioadele unui franc elvețian puternic pot alterna cu perioade de slăbiciune și că francul elvețian are tendința de a reacționa excesiv în perioadele de incertitudine, prin urmare este nevoie de prudență.

La pag. 5 a discursului se mai afirmă faptul că este observată o situație neobișnuită de volatilitate slabă pe piețele financiare și prime de risc scăzute pentru investiții, și că aceste două variabile pot schimba direcția foarte mult repede. În consecință, Guvernatorul a atenționat că Banca Națională a Elveției trebuie să fie în gardă ținând seama că mișcările bruște de pe piața financiară – prețurile acțiunilor și cursurile de schimb – au un impact imediat asupra economiei Elveției din cauza deschiderii considerabile către tranzacțiile externe și relativă specializare în prestarea de servicii financiare.

Conform concluziilor studiului intitulat "***The reaction of asset markets to Swiss National Bank***" (Angelo Rinaldo and Enzo Rossi), publicat de Banca Națională a Elveției în octombrie 2007 (https://www.snb.ch/en/publications/research/working-papers/2007/working_paper_2007_11), discursurile și interviurile oficialilor Băncii Naționale a Elveției oferă informații importante pentru participanții de pe piață iar anunțurile de politică monetară au un impact semnificativ asupra activelor financiare, reacția semnificativă a pieței fiind observabilă pentru obligațiuni, acțiuni și pentru piața valutară, participanții de pe piață acordând atenție acestor forme de comunicare prin care băncile centrale pot transmite informații într-un mod flexibil, discursurile și interviurile completând anunțurile de politică monetară în notificarea participanților de pe piață cu privire la deciziile Băncii Naționale a Elveției.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

*Lipsă martor**Nu este de față*

În anul 2007 a început Criza economică mondială, denumită *Marea Recesiune*, conform Wikipedia).

Caracterul deosebit al crizei care a început în anul 2007 este afirmat și în disertația susținută de Guvernatorul B.N.R. în luna februarie 2009 cu ocazia decernării titlului de Doctor Honoris Causa al Universității Babes-Bolyai, Cluj-Napoca, intitulată "**Criza financiară internațională și provocări pentru politica monetară din România**" (<https://www.bnr.ro/DocumentInformation.aspx?idInfoClass=6885&idDocument=5362&directLink=1>) se începe prin a se comunica faptul că criza financiară și economică este fără precedent în ultima jumătate de secol și că recesiunea economică se extinde în SUA, Europa și Japonia și se conturează a fi mult mai dureroasă decât căderea economică din 1981-1982.

Raportul final al Comisiei Naționale cu privire la Cauzele Crizei Financiare și Criza economică în Statele Unite publicat de Guvernul Statelor Unite în februarie 2011 (<https://www.govinfo.gov/content/pkg/GPO-FCIC/pdf/GPO-FCIC.pdf>) este documentul cel mai în măsură în a identifica și prezenta circumstanțele detaliate care au determinat apariția, conturarea și desfășurarea Crizei economice mondiale, în condițiile în care criza a început în Statele Unite ale Americii. În capitolul 12 este prezentată criza creditelor ipotecare subprime, căderea pieței imobiliare, care s-a manifestat în perioada 2004-2006, perioadă în care s-au manifestat primele semne ale crizei, efectele resimțându-se în prima perioadă a anului 2007. Dar criza creditelor ipotecare subprime din perioada nu este singurul eveniment care a determinat apariția crizei, cap. 2 intitulat "*Shadow banking*" prezentând detaliat aceste cauze.

Criza creditelor ipotecare subprime este prezentată și în **raportul "*The Subprime Credit Crisis of 07*" publicat de Corporația Federală de Asigurare a Depozitelor, Agenție din cadrul Congresului S.U.A., în septembrie 2007** (<https://www.fdic.gov/analysis/cfr/bank-research-conference/annual-8th/turnbull-jarrow.pdf>). În secțiunilor 12 și 13 este deasemenea prezentată criza creditelor ipotecare subprime acordate în perioada 2004-2006, în cursul anului 2006 numărul creditelor ipotecare subprime devenite neperformante atingând un nivel record în situația în care aceste credite erau destinate consumatorilor cu venituri scăzute sau bonitate îndoielnică, fapt ce a determinat "împachetarea" ipotecilor acordate pe piața subprime sub forma unor instrumente financiare și vândute mai departe instituțiilor financiare și investitorilor individuali.

În cadrul **Cronologiei crizei financiare publicată de Ziarul Financiar** (<https://www.zf.ro/zf-24/cronologia-crizei-financiare-cele-mai-importante-evenimente-din-ultimul-an-si-jumatate-3932242>) este prezentată succesiunea evenimentelor crizei financiare mondiale începând cu aprilie 2007, fiind menționată și criza creditelor ipotecare subprime din S.U.A..

În cadrul studiului "**The financial turmoil of 2007–?: a preliminary assessment and some policy considerations**" publicat de Banca Reglementelor Internaționale (B.I.S.) în martie 2008 (<https://www.bis.org/publ/work251.htm>), la pag. 32-34 este prezentată o cronologie mai detaliată a primelor evenimente ale crizei financiare mondiale,

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

începând cu luna aprilie 2007, cronologia fiind până în luna februarie 2008, data publicării studiului, lună în care criza era în continuare în desfășurare.

În cadrul **Raportului de stabilitate financiară pe anul 2009 publicat de Banca Națională a Elveției** (https://www.snb.ch/en/publications/financial-stability-report/2009/stabrep_2009), la pag. 21-25 este prezentată o cronologie a crizei financiare mondiale, fiind menționat ca eveniment anterior criza creditelor ipotecare subprime din S.U.A. din anul 2006 iar primul eveniment cheie al crizei este menționat în luna februarie 2007.

Importanța evenimentelor din anul 2007 este sublinată și în cadrul **Remarcilor introductive ale unui membru din Consiliul de administrație al Băncii Naționale a Elveției din conferința de presă din data de 13 decembrie 2007** (https://www.snb.ch/en/publications/communication/speeches/2007/ref_20071213_tjn), Thomas Jordan.

La pag. 1 se afirmă faptul că *încă din prima jumătate a anului 2007, turbulențele au putut fi observate ocazional pe piețele financiare internaționale. Totuși, fiecare eveniment a fost izolat și de scurtă durată. În a doua jumătate a anului 2007, a avut loc o schimbare fundamentală a situației. Criza creditelor ipotecare subprime din S.U.A. a avut un impact substanțial asupra piețelor financiare internaționale a cărui amploare nu fusese niciodată anticipată. La începutul lunii august [2007] criza creditelor ipotecare subprime din S.U.A s-a răspândit ca un val de șoc pe piețele monetare ale celor mai importante valute, fiind atins centrul nevralgic al sistemului financiar internațional. Turbulențele observate în cursul ultimelor luni pe piețele monetare internaționale sunt unice din punct de vedere istoric.*

Rumorile și anunțurile conform cărora băncile ar avea expuneri ridicate pe segmentul subprime au condus la o bruscă pierdere de încredere în instituțiile financiare internaționale. De asemenea, aceste bănci sunt, într-o oarecare măsură, nesigure privind propria rezervă de lichidități. Ca urmare, băncile au început să stocheze lichidități și s-au dovedit a fi foarte rezervate în acordarea reciprocă de credite. Piața împrumuturilor interbancare neacoperite pe termen lung s-a scufundat și cea de swap de valute a secătuit periodic.

În urma criza economice financiare din perioada 2007-2008, unice în istorie, în **cadrul Discursului Guvernatorului Băncii Naționale a Elveției din data de 17 aprilie 2009** (www.snb.ch/en/publications/communication/speeches/2009/ref_20090416_jpr) la pag. 5-6 se menționează rolul de monedă de refugiu al francului elvețian, menționându-se faptul că în ciuda eforturilor de relaxare a creditării și de descurajare a investițiilor în francul elvețian, prin intervenții pe piața valutară (după 15 ani de absență) care au determinat scăderea indicelui Libor la 3 luni de la 3% în octombrie 2008 la 0,25% în martie 2009, în aceeași perioadă francul elvețian a continuat să se aprecieze față de euro cu aproape 10%.

În **studiul "Monetary determinants of the Swiss franc" (Carlos Lenz and Marcel Savioz) publicat de Banca Națională a Elveției în luna decembrie 2009** (<https://www.snb.ch/en/publications/research/working->

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

papers/2009/working paper 2009 16) se evidențiază rolul de monedă de refugiu pe perioada crizei financiare.

La pag. 16-17 se prezintă faptul că *aprecierea de 5% a francului elvețian față de euro din octombrie 2007 până în octombrie 2008 nu poate fi atribuită șocurilor de politică monetară deoarece poziția politică a fost ușor expansivă, mai ales la mijlocul anului 2008, mișcarea cursului de schimb fiind determinată în principal de alte șocuri, respectiv șocuri de valoare de refugiu cauzate de criza creditelor ipotecare subprime, șocuri care au devenit mai puternice după septembrie 2008, când criza subprime s-a transformat într-o criză financiară după colapsul băncii Lehman Brothers, în nota de subsol 6 de la pagina 17 făcându-se trimitere la studiul "Safe Haven Currencies" (Angelo Ranaldo, Paul Söderlind) publicat de Banca Națională a Elveției în septembrie 2007*

Concluziile de la pag. 18 a studiului menționează faptul că începând cu anul 2006 efectele politicii monetare asupra cursului de schimb s-au diminuat substanțial, variația cursului de schimb franc elvețian-euro fiind determinată în principal de factori non monetari.

Și în cadrul studiului "**Exchange rates during financial crises**" publicat de Banca Reglementelor Internaționale în martie 2010 (www.bis.org/publ/qtrpdf/r_qt1003f.htm), la pag. 49 se concluzionează rolul de monedă de refugiu al francului elvețian în perioada crizei financiare, alături de monedele yen și dolar.

Și în cadrul studiului "**Exchange rates during financial crises**" publicat de Banca Reglementelor Internaționale în martie 2010 (www.bis.org/publ/qtrpdf/r_qt1003f.htm), la pag. 49 se concluzionează rolul de monedă de refugiu al francului elvețian în perioada crizei financiare, alături de monedele yen și dolar.

Criza economică mondială care a început în perioada 2007-2008 a continuat pentru Uniunea Europeană și ulterior anului 2008.

În raportul de analiză "**Cum a ținut seama UE de învățămintele desprinse în urma crizei financiare și a crizei datorii suverane din perioada 2008-2012?**" publicat de Curtea de Conturi Europeană (https://www.eca.europa.eu/lists/ecadocuments/rw20_05/rw_financial_crisis_prevention_ro.pdf) se prezintă la pag. 12 -13 efectele crizei financiare și cauzele crizei datorii suverane din zona euro care a urmat crizei financiare mondială din perioada 2008-2012, la pag. 7 menționându-se faptul că a fost înregistrată cea mai gravă recesiune înregistrată de la crearea UE, cu efecte de lungă durată asupra economiilor mai multor state membre.

În **Comunicarea Comisiei Europene "Analiza anuală a creșterii pentru 2015"** ([https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/documents/com/com_com\(2014\)0902_/com_com\(2014\)0902_ro.pdf](https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/documents/com/com_com(2014)0902_/com_com(2014)0902_ro.pdf)) se afirmă că Uniunea Europeană a lăsat în urmă cea mai gravă criză economică și financiară cu care a trebuit să se confrunte în ultimele generații, criza economică dând naștere unei crizei sociale care era traversată și la data publicării comunicării, luna noiembrie 2015.

În **Comunicarea Comisiei Europene "Lansarea unei consultări privind un pilon european al drepturilor sociale"** din luna martie 2016 (<https://eur->

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX:52016DC0127) se afirmă că Europa este pe cale de a ieși din cea mai gravă criză cu care s-a confruntat în ultimele decenii. Criza era deasemenea în desfășurare în continuare și în anul 2016.

Și **Documentul de Reflecție Privind Aprofundarea Uniunii Economice Și Monetare” al Comisiei Europene din luna mai 2017** (https://commission.europa.eu/publications/reflection-paper-deepening-economic-and-monetary-union_ro#fi%C8%99iere) se afirmă (pag. 6) faptul că criza economică și financiară care a izbucnit în Statele Unite în perioada 2007-2008 a provocat cea mai gravă recesiune din istoria de șase decenii a Uniunii Europene, prezentându-se și o scurtă descriere a crizei în Uniunea Europeană (pag. 9-10).

Deabia în **Comunicarea Comisiei Europene “Noi pași către finalizarea uniunii economice și monetare a europei: foaie de parcurs” din decembrie 2017** (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A52017DC0821>) se afirmă faptul că Europa se află într-o perioadă de redresare solidă, dar și faptul că criza nu s-a încheiat atât timp cât șomajul rămâne la un nivel atât de ridicat, 14,3 milioane de persoane neavând încă un loc de muncă în zona euro în octombrie 2017.

Studiul **“On financial risk and the safe haven characteristics of Swiss franc exchange rates” (Christian Grisse, Thomas Nitschka) publicat de Banca Națională a Elveției** în luna aprilie 2013 (https://www.snb.ch/en/publications/research/working-papers/2013/working_paper_2013_04) confirmă deasemenea caracteristica de monedă de refugiu a francului elvețian în perioada crizei financiare din zona euro.

La pag. 2 se menționează faptul că criza recentă din zona euro a dus la o apreciere masivă a francului elvețian, determinând Banca Națională Elvețiană să implementeze măsuri neconvenționale de politică, inclusiv intervenții valutare și introducerea unui nivel minim al cursului de schimb față de euro în septembrie 2011 în condițiile în care în 3 ani înainte de introducerea acestuia francul elvețian s-a apreciat cu aproape 40% față de euro. În acest context, explicația obișnuită oferită pentru aprecierea puternică a francului elvețian este caracteristica francului elvețian de monedă tipică de refugiu. Această caracteristică este amplificată în episoadele de criză severe în care activele tip refugiu câștigă în special valoare. Analiza mișcărilor cursului de schimb al francului elvețian denotă într-adevăr caracteristica de monedă de refugiu a francului elvețian în mai multe evenimente de criză, fiind menționat în acest sens studiul **“Safe Haven Currencies” (Angelo Ranaldo, Paul Söderlind) publicat de Banca Națională a Elveției** în septembrie 2007.

În concluziile de la pag. 18 se menționează că francul elvețian se apreciază față de multe monede, inclusiv euro, atunci când măsurile de risc global cresc, caracteristica de monedă de refugiu a francului elvețian prin raportare la euro fiind cel mai clar prezentă de la debutul tensiunii pe piața financiară din zona euro.

Introducerea unui minim al cursului de schimb al francului elvețian față de euro nivel a fost comunicată prin **Comunicatul de presă al Băncii Naționale a Elveției din data 06 noiembrie 2011** (https://www.snb.ch/en/publications/communication/press-releases/2011/pre_20110906) în cadrul căruia se recunoaște faptul că supraevaluarea

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

masivă a francului elvețian, datorată caracteristicii de monedă de refugiu a acestuia (conform studiu anterior) reprezenta o amenințare acută pentru economia elvețiană și prezenta riscul unei dezvoltări deflaționiste și determinarea de a cumpăra valută în cantități nelimitate pentru a păstra plafonul cursului de schimb de minimum 1,2 franci pentru un euro.

Renunțarea la plafonul cursului de schimb de minimum 1,2 franci pentru un euro s-a realizat prin **Comunicatul de presă al Băncii Naționale a Elveției din data 15.01.2015** (https://www.snb.ch/en/publications/communication/press-releases/2015/pre_20150115), motivată în principal de deprecierea euro față de dolar și de deprecierea francului față de dolar, cauzată de politicile monetare divergente pentru valutele principale internaționale.

În urma comunicatului de presă euro s-a depreciat în aceeași zi de la 1,201 CHF pentru un euro la 1,028 CHF pentru un euro. Din perspectiva francului elvețian aprecierea acestuia a fost de la 0,8326 euro pentru un CHF la 0,9728 euro pentru un CHF.

În condițiile în care cursul leu-franc elvețian nu se stabilește prin cerere și ofertă ci prin cotația de pe plan internațional între euro și francul elvețian, aprecierea francului elvețian față de euro a determinat în aceeași zi – 15.01.2015 - aprecierea corespunzătoare a francului elvețian față de leu, de la 3,7415 lei pentru un CHF la 4,3287 lei pentru un CHF, o creștere cu 15,69% a ratei de schimb valutar într-o singură zi.

În **Buletinul trimestrial "A safe haven: international demand for Swiss francs during the euro area debt crisis" (Raphael A. Auer) publicat de Banca Națională a Elveției în iunie 2015** (https://www.snb.ch/en/publications/research/quarterly-bulletin-studies/2015/06/quartbul_2015_2), la pag. 1, este reconfirmată caracteristica fundamentală a francului elvețian de monedă/valoare de refugiu. Intervențiile Băncii Naționale a Elveției pe piața valutară sunt menționate ca fiind în valoare de 17,8 miliarde CHF în ultima parte a anului 2011, respectiv 188 miliarde CHF în anul 2012, anul 2011 fiind menționat ca anul în care criza pe piața euro s-a accentuat.

Analizele au relevat faptul că din august 2011 până în februarie 2012 non rezidenți din afara Elveției și-au mărit deținerile nete de franc elvețian la bănci comerciale cu 132 miliarde CHF, cea mai intensă acumulare fiind la mijlocul anului 2012, în preajma alegerilor electorale din Grecia când non rezidenții și-au majorat deținerile (investițiile) în franc cu aproape 69 miliarde CHF în cele 3 luni după luna aprilie 2012. Suplimentar a fost constatată și o creștere a deținerilor cu alte 42 miliarde CHF prin achiziția de către non rezidenți de acțiuni, obligațiuni sau alte active din Elveția, date ce demonstrează caracteristica de monedă de refugiu a francului elvețian.

Și în cadrul **Prezentării guvernatorului B.N.R. susținută în fața comisiei de specialitate din Parlament cu privire la situația creditelor în franci elvețieni din 10 februarie 2015** (<https://bnr.ro/Prezentarea-guvernatorului-BNR-sus%c8%9binuta-in-fa%c8%9ba-comisiei-de-specialitate-din-Parlament-cu-privire-la-situa%c8%9bia-creditelor-in-franci-elve%c8%9bieni-12013.aspx>), se reafirmă caracteristica de monedă de

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

refugiu a francului elvețian prin următoarele afirmații: "În literatura de specialitate este fundamentată ideea că francul elvețian reprezintă o monedă de siguranță. Datorită dimensiunii reduse a pieței financiare locale, pe fondul unor intrări de capital străin, francul elvețian tinde să se aprecieze, semnificativ, în momentele de tensiune internațională, în raport cu celelalte monede".

Afirmația este prezentă și la pag. 10 în fișierul prezentat în pagină ca fiind link util (<https://bnr.ro/DocumentInformation.aspx?idDocument=19431&directLink=1>) ce conține prezentarea detaliată a celor prezentate în Parlament.

Având în vedere considerentele prezentate studiile, remarcile introductive, discursurile, comunicările și rapoartele menționate **se concluzionează următoarele:**

- variația cursului valutar, care are ca efect riscul valutar, este o noțiune general cunoscută de către un consumator mediu, fiind de notorietate faptul că o valută se poate aprecia sau deprecia în raport de moneda națională;
- un consumator mediu, neacoperit în mod natural la riscul valutar cunoștea faptul că Banca Națională a României realizează intervenții pentru stabilitatea cursului valutar euro/leu, pentru îndeplinirea atribuției principale de stabilitate financiară și stabilirea regimului valutar, astfel încât pe termen scurt sau mediu nu se manifestă variații *semnificative* a parității dintre moneda națională și euro;
- deși francul elvețian (CHF) face parte din valutele cotate de Banca Națională a României cotația acesteia nu se stabilește prin cerere și ofertă ci prin cotația de pe plan internațional între euro și francul elvețian iar Banca Națională a României nu poate interveni direct asupra acestei cotații;
- consumatorii care nu sunt acoperiți în mod natural la riscul valutar în moneda CHF practic suportă un *dublu risc valutar* în cazul contractării unui credit în această monedă: riscul valutar în ceea ce privește deprecierea monedei naționale față de euro și riscul valutar în ceea ce privește deprecierea monedei euro față de CHF, informație care nu este cunoscută de un consumator mediu;
- *francul elvețian prezintă în mod tradițional caracteristica (proprietatea) esențială de monedă (valoare) de refugiu (siguranță)*, urmare a stabilității politice, economice și monetare a Elveției în timpul secolului al XX-lea, caracteristică care se manifestă prin deprecierea acesteia în perioade de calm și aprecierea acesteia în perioadele de incertitudine pe piață sau de criză, când este căutată de investitori;
- caracteristica (proprietatea) esențială de monedă (valoare) de refugiu (siguranță) a francului elvețian reprezintă o *informație importantă* pentru consumatori având în vedere că aceasta poate determina creșterea în mod semnificativ a sumelor achitate de consumatori în cazul unui credit contractat în această monedă ca urmare a variațiilor parității dintre francul elvețian și euro, în detrimentul consumatorului;
- ținând seama de natura activității exercitate, *banca, în calitate de profesionist în domeniul financiar, avea cunoștință de caracteristica esențială a francului elvețian de monedă de refugiu*, multitudinea de studii, remarci introductive, discursuri, prezentate anterior,

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

publicate în principal de Banca Națională a Elveției, reprezentând argumente *suplimentare* în acest sens, prima referire în acest sens fiind identificată în cadrul Remarcilor introductive ale unui membru din Consiliul de administrație al Băncii Naționale a Elveției din conferința de presă din data de 14 iunie 2007;

- ținând seama de natura activității exercitate, banca, în calitate de profesionist în domeniul financiar, avea cunoștință de criza creditelor ipotecare subprime din S.U.A. din anul 2006, ale căror efecte s-au resimțit pe piața financiară internațională începând cu prima parte a anului 2007, primul element cheie fiind consemnat în luna februarie 2007, în a doua parte a anului 2007 având loc o schimbare fundamentală a situației pe piețele financiare internaționale, afectând piața împrumuturilor interbancare și cea de swap pe valute, începând cu luna august 2007, evenimente care erau semnele unei perioade de incertitudine, de criză, *unice în istorie, care previziona în mod cert aprecierea francului elvețian*, prima referire în acest sens fiind identificată în cadrul Remarcilor introductive ale unui membru din Consiliul de administrație al Băncii Naționale a Elveției din conferința de presă din data de 13 decembrie 2007;

- criza economică și financiară care a izbucnit în Statele Unite în perioada 2007-2008 a provocat cea mai gravă recesiune din istoria de șase decenii a Uniunii Europene, cu efecte care se simt și în prezent, perioadă în care francul elvețian a manifestat caracteristica de monedă de refugiu, prin trendul continuu de apreciere față de euro, cu excepția perioadei noiembrie 2011 – ianuarie 2015, în care Banca Națională a Elveției a intervenit pe piața valutară și a stabilit un plafon de curs de schimb de minimum 1,2 franci pentru un euro;

- în perioada 1999 – 2024 evoluția cursului de schimb CHF/EUR a fost în general în sensul aprecierii francului elvețian față de euro, de la cursul de 0,6185 EUR/CHF, la începutul anului 1999, la cursul de 1,0747 EUR/CHF, la începutul anului 2024, o apreciere *semnificativă* cu 73,76 %;

- în perioada 2005 – 2024 evoluția cursului de schimb CHF/Leu a fost în general în sensul aprecierii francului elvețian în raport cu moneda națională, apreciere determinată indirect în principal de aprecierea francului elvețian față de euro, francul elvețian apreciindu-se în raport cu moneda națională de la cursul de 2,3224 lei/CHF, în data de 04.07.2005, la cursul de 5,3351 lei/CHF, la începutul anului 2024, o apreciere *semnificativă* cu 129,72 %.

VII. Fapte contravenționale privind realizarea de practici comerciale incorecte

VII.1 Legea nr. 363 din 21 decembrie 2007, privind combaterea practicilor incorecte ale comercianților în relația cu consumatorii și armonizarea reglementărilor cu legislația europeană privind protecția consumatorilor, este în vigoare începând cu data 31 decembrie 2007.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Conform art. 1 scopul legii este o mai bună funcționare a pieței și asigurarea unui nivel înalt de protecție a consumatorilor, prin reglementarea practicilor comerciale ce pot aduce atingere intereselor economice ale consumatorilor.

Banca are calitatea de *comerciant* așa cum este definită în cadrul art. 2, lit. a) din Legea nr. 363/2007, privind combaterea practicilor incorecte ale comercianților în relația cu consumatorii, ca fiind orice persoană fizică sau juridică care, în practicile comerciale ce fac obiectul prezentei legi, acționează în cadrul activității sale comerciale, industriale sau de producție, artizanale ori liberale, precum și orice persoană care acționează în același scop, în numele sau pe seama acesteia.

Conform art. 3, alin. (1) din Legea nr. 363/2007 aceasta se aplică practicilor incorecte ale comercianților în relația cu consumatorii, astfel cum sunt definite la art. 4, înainte, în timpul și după o tranzacție comercială referitoare la un produs.

Produsul este definit în cadrul art. 2, lit. c) din Legea 363/2007 ca fiind "orice bunuri sau servicii, inclusiv bunuri imobile, drepturi și obligații."

Practicile comerciale în relația cu consumatorii, sunt definite în cadrul art. 2, lit. d) din Legea 363/2007 ca fiind "orice acțiune, omisiune, comportament, demers sau prezentare comercială, inclusiv publicitate și comercializare, efectuate de un comerciant, în strânsă legătură cu promovarea, vânzarea sau furnizarea unui produs consumatorilor."

Deformarea substanțială a comportamentului economic al consumatorilor este definită în cadrul art. 2, lit. e) din Legea 363/2007 ca fiind *folosirea unei practici comerciale cu scopul de a afecta în mod considerabil capacitatea consumatorilor de a lua o decizie în cunoștință de cauză, determinându-i astfel să ia o decizie pe care altfel nu ar fi luat-o*.

Invitația de a cumpăra este definită în cadrul art. 2, lit. i) din Legea 363/2007 ca fiind *prezentarea comercială prin care se menționează caracteristicile și prețul produsului într-un mod corespunzător mijloacelor utilizate pentru aceasta și care, prin urmare, permite consumatorului achiziționarea de produse*

Decizia de tranzacționare este definită în cadrul art. 2, lit. k) din Legea 363/2007 ca fiind "*decizia luată de un consumator privind oportunitatea, modalitățile și condițiile de achiziționare a produsului, modalitatea de plată - integrală sau parțială -, păstrarea ori renunțarea la produs sau exercitarea unui drept contractual, aceasta putând conduce ori la acțiunea consumatorului ori la abținerea de a acționa*."

Consumatorul mediu este definit în cadrul art. 2, lit. m) din Legea 363/2007 ca fiind consumatorul *rezonabil informat, atent și precaut, ținând seama de factorii sociali, culturali și lingvistici*.

Conform prevederilor art. 5 din Legea nr. 363/2007 practicile comerciale înșelătoare pot fi acțiuni înșelătoare sau omisiuni înșelătoare.

Conform prevederilor art. 6, alin. (1), lit. d) din Legea nr. 363/2007: „*O practică comercială este considerată ca fiind acțiune înșelătoare dacă aceasta conține informații false sau, în orice situație, inclusiv în prezentarea generală, induce în eroare sau este susceptibilă să inducă în eroare consumatorul mediu, astfel încât, în ambele ipoteze, fie îl determină, fie*

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

este susceptibilă a-l determina pe consumator să ia o decizie de tranzacționare pe care altfel nu ar fi luat-o, chiar dacă informațiile sunt, în fapt, corecte în raport cu unul sau mai multe dintre următoarele elemente:

d) prețul sau modul de calcul al prețului ori existența unui avantaj specific al prețului".

Conform prevederilor art. 7, alin. (1) din Legea nr. 363/2007:

(1) O practică comercială este considerată ca fiind omisiune înșelătoare dacă, în contextul prezentării situației de fapt, ținând cont de toate caracteristicile și circumstanțele acesteia, precum și de limitele mijloacelor de comunicare utilizate pentru transmiterea informației omite o informație esențială necesară consumatorului mediu, ținând cont de context, pentru luarea unei decizii de tranzacționare în cunoștință de cauză și, prin urmare, determină sau este susceptibilă să determine luarea de către consumator a unei decizii de tranzacționare pe care altfel nu ar fi luat-o.

(2) O practică comercială este, de asemenea, considerată ca fiind omisiune înșelătoare atunci când, ținând cont de aspectele prevăzute la alin. (1), un comerciant ascunde sau oferă într-un mod neclar, neinteligibil, ambiguu ori în contratimp o informație esențială sau nu indică intenția comercială a practicii, în cazul în care aceasta nu rezultă deja din context, și când, în oricare dintre cazuri, consumatorul mediu este determinat sau este susceptibil a fi determinat să ia o decizie de tranzacționare pe care altfel nu ar fi luat-o.

Conform prevederilor art. 7, alin. (4), lit. a) și c) din Legea nr. 363/2007:

În cazul unei invitații de a cumpăra, următoarele informații sunt considerate esențiale, dacă nu rezultă deja din context:

a) caracteristicile principale ale produsului, ținând cont de mijlocul de comunicare utilizat și de produs;

c) prețul cu toate taxele incluse sau, dacă prețul nu poate fi în mod rezonabil calculat în avans, ținând cont de natura produsului, modalitatea de calcul al acestuia.

VII.2 Din contractele de credit alese aleatoriu următoarele contracte au fost din tipurile de credit „Personal loan HAPPY END” și „Refinan. loan HAPPY END”:

Nr. Contract	Data contract	Moneda credit	Perioada credit (luni)	Valoarea creditului
CHF4234COK02A0330487769	31.03.2008	CHF	191	15.078,76
RON4000COG0000000452468	10.03.2008	RON	144	20.500,00
CHF2201CFK0000000626998	28.07.2008	CHF	145	18.900,00
EUR0301CFI0000000509382	16.04.2008	EUR	192	12.348,00
RON2802CFG0000000574339	13.06.2008	RON	183	66.480,08
CHF3000COK02J1790676326	09.09.2008	CHF	143	13755
EUR4232COI0000000558459	29.05.2008	EUR	129	19950

În cadrul contractelor dobânda este reglementată astfel:

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

- art. 3.2: *Rata dobânzii este: variabilă în funcție de evoluția pieței financiar-bancare și/ sau a costului finanțării și gestionării creditului, fiind diferențiată ca și nivel, în două perioade, conform Cap. III. Termenii Imprumutului. La data încheierii contractului, ratele dobânzii practicate pentru cele două perioade sunt cele menționate în Cap. III Termenii Imprumutului. Pe parcursul derulării contractului banca își rezervă dreptul de a modifica ratele de dobândă menționate în Cap. III Termenii Imprumutului.*

- cap. III: *Rata dobânzii pentru primele ___ luni din perioada creditului: ___ %; Rata dobânzii pentru ultimele ___ luni din perioada creditului: ___ %;*

În pliantul publicitar prin care a fost promovat Creditul de nevoi personale „Happy End” se menționează: *„Fă-ți un credit de nevoi personale „Happy End” și bucură-te de el până la capăt. Pentru că în ultima treime a perioadei de creditare vei avea Dobânda redusă cu 20%” și „ La noi cuvântul de ordine este Poți. De ce? Pentru că, pur și simplu, la Piraeus Bank: Poți obține singurul împrumut la care dobânda scade în timp!”*.

În cadrul contractelor menționate la cap. III. dobânda are prevăzute următoarele valori:

- contract nr. CHF4234COK02A0330487769/31.03.2008 - 10,2% în primele 80 luni; 7,90% în ultimele 40 luni;

- contract nr. RON4000COG0000000452468/10.03.2008 - 13,95% în primele 80 luni; 11,10% în ultimele 40 luni;

- contract nr. CHF2201CFK0000000626998/28.07.2008 – 11,25% în primele 80 luni; 8,95% în ultimele 40 luni;

- contract nr. EUR0301CFI0000000509382/16.04.2008 – 12,1% în primele 80 luni; 9,3% în ultimele 40 luni;

- contract nr. RON2802CFG0000000574339/13.06.2008 – 10,5% în primele 80 luni; 8,3% în ultimele 40 luni;

- contract nr. CHF3000COK02J1790676326/09.09.2008 – 11,25% în primele 80 luni; 8,95% în ultimele 40 luni;

- contract nr. EUR4232COI0000000558459/29.05.2008 – 12,40% în primele 80 luni; 9,80% în ultimele 40 luni;

Analizând evoluția dobânzii se constată următoarele:

- contract nr. CHF4234COK02A0330487769/31.03.2008: în primele 80 luni (mai 2008 – decembrie 2014) dobânda a fost mai mare decât 10,5%, dobânda declarată în contract, având valori de până la 11,77% în perioada noiembrie 2008 – decembrie 2014; în ultimele 40 luni (începând cu ianuarie 2015) dobânda a fost mai mare decât 7,90%, dobânda declarată în contract, în toate lunile, având valori de până la 10,89%;;

- contract nr. RON4000COG0000000452468/10.03.2008: în primele 80 luni (aprilie 2008 – noiembrie 2014) dobânda a fost mai mare decât 13,95%, dobânda declarată în contract, având valori de până la 19,44% în perioada octombrie 2008 – noiembrie 2014; în ultimele 40 luni (începând cu decembrie 2014) dobânda a fost mai mare decât 11,10%, dobânda

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

declarată în contract, în perioada decembrie 2014-martie 2016 și iunie 2018 – martie 2020, având valori de până la 14,33%;

- contract nr. CHF2201CFK0000000626998/28.07.2008: în primele 80 luni (septembrie 2008 – aprilie 2015) dobânda a fost mai mare decât 11,25%, dobânda declarată în contract, având valori de până la 11,89% în perioada decembrie 2008 – februarie 2015; în ultimele 40 luni (începând cu mai 2015) dobânda a fost mai mare decât 8,95%, dobânda declarată în contract, în perioada mai 2015 – decembrie 2015, având valori de până la 11,06%;

- contract nr. EUR0301CFI0000000509382/16.04.2008: în primele 80 luni (mai 2008 – decembrie 2014) dobânda a fost mai mare decât 12,1%, dobânda declarată în contract, având valori de până la 14,13% în perioada noiembrie 2008 – decembrie 2014; în ultimele 40 luni (începând cu ianuarie 2015) dobânda a fost mai mare decât 9,3%, dobânda declarată în contract, în toate lunile cu excepția perioadei decembrie 2021 – martie 2022, având valori de până la 13,778;

- contract nr. RON2802CFG0000000574339/13.06.2008: în primele 80 luni (iulie 2008 – februarie 2015) dobânda a fost mai mare decât 10,5%, dobânda declarată în contract, având valori de până la 11,97% în perioada noiembrie 2008 – decembrie 2014; în ultimele 40 luni (începând cu martie 2015) dobânda a fost mai mare decât 8,3%, dobânda declarată în contract, în toate lunile cu excepția perioadei aprilie 2016 – iunie 2016, având valori de până la 15,39%;

- contract nr. CHF3000COK02J1790676326/09.09.2008: în primele 80 luni (octombrie 2008 – mai 2015) dobânda a fost mai mare decât 11,25%, dobânda declarată în contract, având valori de până la 11,97% în perioada decembrie 2008 – decembrie 2014; în ultimele 40 luni (începând cu iunie 2015) dobânda a fost mai mare decât 8,95%, dobânda declarată în contract, în perioada iunie 2015 – septembrie 2016, având valori de până la 11,069%;

- contract nr. EUR4232COI0000000558459/29.05.2008: în primele 80 luni (noiembrie 2008 – februarie 2015) dobânda a fost mai mare decât 12,40%, dobânda declarată în contract, având valori de până la 11,97% în perioada decembrie 2008 – decembrie 2014; în ultimele 40 luni (începând cu februarie 2015) dobânda a fost mai mare decât 9,80%, dobânda declarată în contract, în toate lunile, având valori de până la 10,381%;

În toate contractele de credit, alese aleatoriu, valorile dobânzilor menționate în contracte nu au fost respectate, în majoritatea perioadei de derulare a creditelor fiind percepute dobânzi mai mari decât cele prevăzute în contracte.

În contextul în care valorile dobânzilor sunt prevăzute în mod clar și precis în contract un consumator mediu apreciază că aceste valori vor fi avute în vedere la calcularea dobânzilor, corespunzător perioadelor de timp menționate distinct în contract, astfel încât în ultima perioadă de derulare a creditului va beneficia de o dobândă redusă cu 20%, față de dobânda percepută în prima perioadă de derulare a creditului.

În cadrul contractelor se menționează în mod clar și precis faptul că rata dobânzii va avea o anumită valoare exactă în primele 80 luni, și o anumită valoare exactă în ultimele 40 luni,

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Prevederile contractuale prin care banca și-a arogat dreptul de a modifica valorile dobânzilor în funcție de factori precum „*evolutia pietei financiar-bancare*”, „*costul finantării și gestionării creditului*” sunt redactate cu nerespectarea legislației specifice privind protecția consumatorilor, menționată la punctul II.1.

Dobânzile au fost majorate încă din primul an de derulare a creditului iar evoluția acestora nu este în funcție evoluția indicelui financiar corespunzător, dobânzile fiind majorate cu până la 85,4% (contract nr. RON2802CFG0000000574339/13.06.2008 în ultima parte: dobândă 15,39% în loc de 8,3%) în condițiile în care indicele financiar corespunzător a cunoscut o evoluție în general descrescătoare.

Totodată, în condițiile în care prevederile contractuale prin care este prezentat mecanismul de modificare a dobânzii nu respectă legislația specifică privind protecția consumatorilor, nu se poate determina în mod obiectiv ce a determinat majorarea cu dobânzilor și dacă nivelul dobânzii în ultima perioadă reprezintă cu adevărat o reducere cu 20% a nivelului dobânzii care ar fi trebuit fi percepută în ultima perioadă, prin raportare la dobânda percepută în prima perioadă, astfel încât singurele valori ale dobânzilor care ar fi trebuit avute în vedere de către bancă pe perioada derulării creditelor sunt cele care sunt prevăzute în mod clar și precis în cadrul contractelor.

Or, banca a prezentat în mod înșelător consumatorilor în cadrul contractelor valori ale dobânzilor mai mici, pentru a-i determina să ia o decizie de tranzacționare, respectiv de încheiere a contractelor, iar ulterior, pe perioada derulării contractelor a perceput dobânzi mai mari.

Rata dobânzii creditului reprezintă o caracteristică esențială a contractului de credit, reprezentând costul, prețului contractului de credit.

Conform listei de credite transmise (anexa nr. 2), la data transmiterii listei erau în derulare 76 credite acordate în moneda RON, EUR și CHF.

Conform art. 6, alin. (1), lit. d) din Legea nr. 363/2007: “O practică comercială este considerată ca fiind acțiune înșelătoare dacă aceasta conține informații false sau, în orice situație, inclusiv în prezentarea generală, induce în eroare sau este susceptibilă să inducă în eroare consumatorul mediu, astfel încât, în ambele ipoteze, fie îl determină, fie este susceptibilă a-l determina pe consumator să ia o decizie de tranzacționare pe care altfel nu ar fi luat-o, chiar dacă informațiile sunt, în fapt, corecte în raport cu unul sau mai multe dintre următoarele elemente: d) prețul sau modul de calcul al prețului ori existența unui avantaj specific al prețului.”

Conform art. 15, alin. (1), lit. b) din Legea nr. 363/2007: „*Utilizarea de către comercianți a unor practici comerciale incorecte este interzisă, constituie contravenție și se sancționează după cum urmează: b) cu amendă de la 20.000 lei la 100.000 lei, pentru utilizarea practicilor comerciale înșelătoare definite la art. 6 și 7, precum și pentru utilizarea oricăreia dintre practicile enumerate în anexa nr. 1 la paragraful «Practici comerciale înșelătoare».*”

Conform art. 17, alin. (2), lit. c) din Legea nr. 363/2007: „*Sanțiunile prevăzute la art. 15 alin. (1) lit. b) și c) se aplică după cum urmează: între 50.000 lei și 100.000 lei,*

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

pentru comercianți care au realizat pe teritoriul României în anul financiar anterior sancționării o cifră de afaceri anuală netă de peste 50 milioane euro, echivalent în lei la cursul de schimb comunicat de Banca Națională a României”.

Având în vedere considerentele prezentate, ținând seama de prevederile legale menționate la punctul VII.1, prin prezentarea înșelătoare a valorilor mici ale dobânzilor în cadrul contractului, și perceperea ulterioară de dobânzi mai mari decât cele prevăzute în contract, consumatorul mediu a fost indus în eroare și a fost determinat, sau este susceptibil că a fost determinat, să ia decizia de a încheia contractul de credit, pe care altfel nu ar fi luat-o, practică comercială considerată ca fiind acțiune înșelătoare conform art. 6, alin. (1), lit. d) din Legea nr. 363/2007, se constată încălcarea art. 15, alin. (1), lit. b) din Legea nr. 363/2007, coroborat cu art. 6, alin. (1), lit. d) din Legea nr. 363/2007 și se sancționează prin prevederile art. 15, alin. (1), lit. b) din Legea nr. 363/2007 coroborat cu art. 17, alin. (2), lit. c) din Legea nr. 363/2007, cu amendă contravențională de 50.000 lei.

Nu se propune emiterea de către Președintele Autorității a unui Ordin de încetare a practicii comerciale incorecte, conform art. 13, alin. (1), lit. b) și art. 13¹, alin. (2) din Legea nr. 363/2007, în condițiile în care banca nu mai oferă în prezent consumatorilor credite de tip "HAPPY END".

VII.3 Conform listei de credite transmise prin anexa nr. 2 la invitația nr. 306947/31.07.2023, la data transmiterii listei erau în derulare, declarate scadent anticipat sau executate silit, rambursate integral anticipat sau ajunse la termen în ultimii 3 ani anteriori, un număr de 4685 credite în moneda franc elvețian (CHF), acordate începând cu data intrării în vigoare a Legii nr. 363/2007, privind combaterea practicilor incorecte ale comercianților în relația cu consumatorii, respectiv începând cu data 30.12.2007.

Constatările care urmează a fi prezentate se referă strict la portofoliul de credite acordate în moneda franc elvețian (CHF) începând cu data intrării în vigoare a Legii nr. 363/2007, din totalul celor 29547 credite acordate în franci elvețieni conform listei transmise în cadrul tematicii inițiate în anul 2019, și nefinalizată.

Din cele 4685 credite în moneda CHF, la data transmiterii listei 1467 credite erau în derulare, 1600 credite erau declarate scadent anticipat și 1621 credite erau în executare silită. Având în vedere faptul că executarea silită reprezintă o etapă ulterioară declarării scadenței anticipate, astfel încât numărul creditelor executate silit nu poate fi mai mic decât cel al creditelor declarate scadent anticipat deducem că lista nu este completată în mod corect.

Prin prevederile art. 27, lit. a) și b) și art. 45 din Legea nr. 296/2004, privind Codul Consumului, este reglementat dreptul consumatorilor de a fi protejați împotriva riscului de a achiziționa un produs sau de a li se presta un serviciu care ar putea să le aducă atingere drepturilor și intereselor legitime și de a fi informați complet, corect și precis, asupra

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

caracteristicilor esențiale ale produselor și serviciilor, inclusiv a serviciilor financiare, astfel încât decizia pe care o adoptă în legătură cu acestea să corespundă cât mai bine nevoilor lor și să aibă posibilitatea de a face o alegere rațională între produsele și serviciile oferite.

Prin prevederile art. 57 din Legea nr. 296/2004, privind Codul Consumului este reglementat dreptul consumatorilor de a fi informați complet, corect și precis inclusiv privind riscurile previzibile în cazul prestărilor de servicii.

Prevederile art. 6 din Legea nr. 296/2004 prevăd obligativitatea respectării Codului consumului de către toți operatorii economici care efectuează acte și fapte de comerț, în condițiile legii.

Prin punctul 48 din motivarea în Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene din data 10.06.2021 în cauza C-609/19 (<https://curia.europa.eu/juris/documents.jsf?num=C-609/19>) în ceea ce privește contractele de împrumut exprimate în monedă străină, Curtea subliniază importanța oricărei informații furnizate de profesionist care urmărește să clarifice consumatorul cu privire la funcționarea mecanismului de schimb valutar și la riscul legat de acesta și faptul că constituie elemente de o importanță deosebită precizările referitoare la riscurile la care este expus împrumutatul în cazul unei depreciere severe a monedei care are curs legal în statul membru în care acesta are domiciliul și al unei majorări a ratei dobânzilor străine.

Hotărârea CJUE în cauza C-609/19 a fost emisă în urma unei cereri de decizie preliminară a Tribunalului de Primă Instanță din Lagny-sur-Marne, Franța, privind un contract de împrumut ipotecar exprimat în monedă străină, franc elvețian, în cadrul căruia a intervenit o depreciere severă a monedei euro față de francul elvețian.

Prin punctul 51 din motivarea în Hotărârea CJUE în cauza C-609/19 Curtea afirmă faptul că pentru a respecta cerința de transparență, informațiile comunicate de profesionist trebuie să poată permite unui consumator mediu, normal informat și suficient de atent și de avizat nu numai să înțeleagă că, în funcție de variațiile cursului de schimb, evoluția parității dintre moneda de calcul și moneda de plată poate determina consecințe defavorabile față de obligațiile sale financiare, ci și să înțeleagă, în cadrul contractării unui împrumut exprimat în monedă străină, care este riscul real la care se expune, pe toată durata contractului, în ipoteza unei depreciere severe a monedei în care își primește veniturile în raport cu moneda de calcul.

Totodată, prin punctul 53 din motivarea în Hotărârea CJUE în cauza C-609/19 Curtea afirmă faptul că în cadrul unui contract de împrumut exprimat în monedă străină care expune consumatorul la un risc de schimb valutar, nu poate fi considerată îndeplinită cerința de transparență în cazul în care consumatorul nu a fost avertizat de către profesionist cu privire la contextul economic susceptibil să aibă repercusiuni asupra variațiilor cursurilor de schimb valutar, astfel încât consumatorul nu a fost pus în situația să înțeleagă în mod concret consecințele potențial grave asupra situației sale financiare care pot decurge din contractarea unui împrumut exprimat în monedă străină.

Deasemenea, prin punctul 54 din motivarea în Hotărârea CJUE în cauza C-609/19 Curtea afirmă faptul că cerința de transparență nu este îndeplinită în cazul în care

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

împrumutatul nu a fost avertizat, în mod explicit, cu privire la existența unor riscuri particulare legate de contractele de împrumut exprimate în monedă străină.

Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene din data 10.06.2021 în cauza C-609/19 (punctul 72, declarația 2) a instituit principiul conform căruia cerința de transparentă a clauzelor contractuale este îndeplinită în cazul în care profesionistul a furnizat consumatorului informații suficiente și exacte care îi permit unui consumator mediu, normal informat și suficient de atent și de avizat, să înțeleagă funcționarea concretă a mecanismului financiar de schimb valutar și să evalueze astfel riscul consecințelor economice negative, potențial semnificative, ale unor astfel de clauze asupra obligațiilor sale financiare pe toată durata contractului.

În cadrul alin. (9) din preambulul Directivei 2005/29/CE, privind practicile comerciale neloiale ale întreprinderilor de pe piața internă față de consumatori, se subliniază complexitatea și riscurile serioase care caracterizează serviciile financiare, motivare în bază căreia art. 3, alin. (9) din Directivă prevede posibilitatea ca statele membre să impună cerințe mai restrictive sau mai riguroase decât cele prevăzute de directivă în cazul serviciilor financiare.

Prin prisma prevederilor Legii nr. 296/2004, având în vedere alin. (9) din preambulul Directivei 2005/29/CE, ținând seama de Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene în cauza C-609/19, banca, în calitate de profesionist în domeniul financiar, avea obligația legală de a informa consumatorii complet, corect și precis privind caracteristica esențială a francului elvețian (CHF) de monedă de refugiu, astfel încât un consumator mediu, normal informat și suficient de atent și de avizat, să înțeleagă funcționarea concretă a mecanismului financiar în cazul acestei monede, respectiv riscul previzibil al aprecierii acesteia în perioade de criză, de incertitudine pe piață și să evalueze astfel riscul consecințelor economice negative, potențial semnificative, al acestei proprietăți a monedei creditului asupra obligațiilor sale financiare pe toată durata contractului.

În cadrul tuturor contractelor nu este realizată informarea consumatorilor privind caracteristica esențială a francului elvețian (CHF) de monedă de refugiu, astfel încât un consumator mediu, normal informat și suficient de atent și de avizat, să înțeleagă funcționarea concretă a mecanismului financiar în cazul acestei monede, respectiv riscul previzibil al aprecierii acesteia în perioade de criză, de incertitudine pe piață și să evalueze astfel riscul consecințelor economice negative, potențial semnificative, al acestei proprietăți a monedei creditului asupra obligațiilor sale financiare pe toată durata contractului.

La data 25.05.2016 a fost publicat Documentul de Lucru al Serviciilor Comisiei Europene: ***“Orientări privind implementarea/aplicarea Directivei 2005/29/CE privind practicile comerciale neloiale” (Orientări)*** (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52016SC0163>).

La pag. 165 în Orientări se motivează posibilitatea prevăzută de art. 3, alin. (9) din Directivă, ca statele membre să impună cerințe mai restrictive sau mai riguroase decât cele prevăzute de directivă în cazul serviciilor financiare, astfel: *„Principalele motive sunt: riscul financiar mai ridicat asociat serviciilor financiare și bunurilor imobile (în comparație cu alte*

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

bunuri și servicii); lipsa specifică de experiență a consumatorilor în aceste domenii (combinată cu o lipsă de transparentă, în special a operațiunilor financiare); vulnerabilitățile specifice din ambele sectoare, care îi fac pe consumatori vulnerabili atât la practicile promoționale, cât și la presiune; experiența organismelor competente de asigurare a respectării legislației financiare în ceea ce privește un sistem dezvoltat la nivel național; și, în cele din urmă, funcționarea și stabilitatea piețelor financiare în sine.

La pag. 165 în Orientări se menționează că articolul 5 alineatul (2) litera (a) din Directiva, privind cerințele de *diligentă profesională, pare a fi deosebit de relevant pentru comercianții care acționează față de consumatori în domeniul bunurilor imobile și al serviciilor financiare. În cazul în care comerciantul nu acționează cu standardul de competență și de diligență care poate fi așteptat în mod rezonabil de la un profesionist în aceste domenii de activitate comercială, consumatorul ar putea suferi consecințe economice importante. Cele mai frecvent raportate practici neloiale (în sensul DPCN) în ceea ce privește atât serviciile financiare, cât și bunurile imobile se referă la lipsa de informații esențiale în etapa de publicitate și descrieri înșelătoare ale produselor.*

La pag. 169 în Orientări se menționează faptul că produsele de servicii financiare sunt adesea greu de înțeles și pot implica riscuri economice semnificative, prin urmare, comercianții trebuie să aibă deosebită grijă să acționeze cu standardul de competență și de atenție care poate fi așteptat în mod rezonabil de la un profesionist în acest domeniu de activitate comercială în conformitate cu articolul 5 alineatul (2) litera (a) din Directivă.

La pag. 170 în Orientări este menționată ca fiind practică înșelătoare absentă unor informații adecvate cu privire la obligațiile juridice legate de semnarea contractelor și este prezentată ca exemplu practica comercianților de a exagera beneficiile economice, de a omite informații cu privire la riscurile financiare pentru consumator și de a se baza în mod excesiv pe performanțele anterioare cu privire la produsele financiare.

La pag. 171 în Orientări este prezentată ca exemplu practica înșelătoare constatată de autoritățile elene care au inițiat acțiuni în justiție împotriva anumitor bănci pentru furnizarea de informații înșelătoare cu privire la riscurile inerente ale anumitor produse financiare, și anume obligațiunile Lehman Brothers. Atunci când au stabilit dacă astfel de practici erau înșelătoare, autoritățile elene au luat în considerare faptul că, în cazul vânzării acestor obligațiuni, consumatorii vizați de bănci erau titulari obișnuiți de conturi curente care nu erau familiarizați cu aceste tipuri de produse financiare.

Și în cadrul "**Orientărilor privind interpretarea și aplicarea Directivei 2005/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind practicile comerciale neloiale ale întreprinderilor de pe piața internă față de consumatori**" ([https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:52021XC1229\(05\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:52021XC1229(05))), publicate în data 29.12.2021, se mențin (pag. 116-120) considerentele prezentate în cadrul Orientărilor publicate în data de 25.05.2016.

Legea nr. 363 din 21 decembrie 2007, privind combaterea practicilor incorecte ale comercianților în relația cu consumatorii și armonizarea reglementărilor cu legislația

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

europăană privind protecția consumatorilor, este în vigoare începând cu data 31 decembrie 2007.

Conform art. 1 scopul legii este o mai bună funcționare a pieței și asigurarea unui nivel înalt de protecție a consumatorilor, prin reglementarea practicilor comerciale ce pot aduce atingere intereselor economice ale consumatorilor.

Banca are calitatea de *comerciant* așa cum este definită în cadrul art. 2, lit. a) din Legea nr. 363/2007, privind combaterea practicilor incorecte ale comercianților în relația cu consumatorii, ca fiind orice persoană fizică sau juridică care, în practicile comerciale ce fac obiectul prezentei legi, acționează în cadrul activității sale comerciale, industriale sau de producție, artizanale ori liberale, precum și orice persoană care acționează în același scop, în numele sau pe seama acesteia.

Conform art. 3, alin. (1) din Legea nr. 363/2007 aceasta se aplică practicilor incorecte ale comercianților în relația cu consumatorii, astfel cum sunt definite la art. 4, înainte, în timpul și după o tranzacție comercială referitoare la un produs.

Produsul este definit în cadrul art. 2, lit. c) din Legea 363/2007 ca fiind "orice bunuri sau servicii, inclusiv bunuri imobile, drepturi și obligații."

Practicile comerciale în relația cu consumatorii, sunt definite în cadrul art. 2, lit. d) din Legea 363/2007 ca fiind "orice acțiune, omisiune, comportament, demers sau prezentare comercială, inclusiv publicitate și comercializare, efectuate de un comerciant, în strânsă legătură cu promovarea, vânzarea sau furnizarea unui produs consumatorilor."

Deformarea substanțială a comportamentului economic al consumatorilor este definită în cadrul art. 2, lit. e) din Legea 363/2007 ca fiind *folosirea unei practici comerciale cu scopul de a afecta în mod considerabil capacitatea consumatorilor de a lua o decizie în cunoștință de cauză, determinându-i astfel să ia o decizie pe care altfel nu ar fi luat-o*.

Invitația de a cumpăra este definită în cadrul art. 2, lit. i) din Legea 363/2007 ca fiind *prezentarea comercială prin care se menționează caracteristicile și prețul produsului într-un mod corespunzător mijloacelor utilizate pentru aceasta și care, prin urmare, permite consumatorului achiziționarea de produse*.

Decizia de tranzacționare este definită în cadrul art. 2, lit. k) din Legea 363/2007 ca fiind "decizia luată de un consumator privind oportunitatea, modalitățile și condițiile de achiziționare a produsului, modalitatea de plată - integrală sau parțială -, păstrarea ori renunțarea la produs sau exercitarea unui drept contractual, aceasta putând conduce ori la acțiunea consumatorului ori la abținerea de a acționa."

Consumatorul mediu este definit în cadrul art. 2, lit. m) din Legea 363/2007 ca fiind consumatorul *rezonabil informat, atent și precaut, ținând seama de factorii sociali, culturali și lingvistici*.

Conform prevederilor art. 5 din Legea nr. 363/2007 practicile comerciale înșelătoare pot fi acțiuni înșelătoare sau omisiuni înșelătoare.

Conform prevederilor art. 7, alin. (1) din Legea nr. 363/2007:

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

(1) O practică comercială este considerată ca fiind omisiune înșelătoare dacă, în contextul prezentării situației de fapt, ținând cont de toate caracteristicile și circumstanțele acesteia, precum și de limitele mijloacelor de comunicare utilizate pentru transmiterea informației omite o informație esențială necesară consumatorului mediu, ținând cont de context, pentru luarea unei decizii de tranzacționare în cunoștință de cauză și, prin urmare, determină sau este susceptibilă să determine luarea de către consumator a unei decizii de tranzacționare pe care altfel nu ar fi luat-o.

(2) O practică comercială este, de asemenea, considerată ca fiind omisiune înșelătoare atunci când, ținând cont de aspectele prevăzute la alin. (1), un comerciant ascunde sau oferă într-un mod neclar, neinteligibil, ambiguu ori în contratimp o informație esențială sau nu indică intenția comercială a practicii, în cazul în care aceasta nu rezultă deja din context, și când, în oricare dintre cazuri, consumatorul mediu este determinat sau este susceptibil să fie determinat să ia o decizie de tranzacționare pe care altfel nu ar fi luat-o.

Conform prevederilor art. 7, alin. (4), lit. a) și c) din Legea nr. 363/2007:

În cazul unei invitații de a cumpăra, următoarele informații sunt considerate esențiale, dacă nu rezultă deja din context:

a) caracteristicile principale ale produsului, ținând cont de mijlocul de comunicare utilizat și de produs;

c) prețul cu toate taxele incluse sau, dacă prețul nu poate fi în mod rezonabil calculat în avans, ținând cont de natura produsului, modalitatea de calcul al acestuia.

În urma analizei documentației precontractuale se constată că în cazul tuturor contractelor de credite acordate în moneda franc elvețian (CHF), încheiate începând cu data intrării în vigoare a Legii nr. 363/2007, banca a omis a informa consumatorii privind caracteristica esențială de monedă de refugiu a francului elvețian și riscurile previzibile unui credit acordat în această monedă.

În cadrul tuturor contractelor de credite acordate în moneda franc elvețian (CHF), cu excepția creditelor Happy End, încheiate începând cu data intrării în vigoare a Legii nr. 363/2007, riscul valutar este prevăzut în mod neclar, în general în secțiunea denumită „Rambursare”, sub forma:

Art. 6.1 Rambursarea creditului, dobânzilor și comisioanelor aferente, reprezintă obligația fermă a împrumutatului/coplătorului și garantului care răspund solidar pentru plata la scadență a tuturor sumelor datorate băncii.

Art. 6.3 Împrumutatul este obligat ca cel târziu în ziua scadenței să constituie suma necesară rambursărilor în contul curent deschis la bancă, în valuta prevăzută în graficul de rambursare. [...] Dacă moneda oricărui astfel de cont diferă de moneda în care sunt datorate obligațiile de plată, banca poate utiliza disponibilitățile respective pentru a cumpăra o sumă egală cu cea în moneda obligațiilor de plată, aplicând cursul de schimb și poate debita contul respectiv cu costul aferent cumpărării și alte taxe, după caz.

Nu este exclusă posibilitatea să existe contracte în care prevederile contractuale să fie menționate în cadrul unor articole contractuale diferite ca numere.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Prevederile contractuale sunt redactate astfel încât expresia „risc valutar” nici măcar nu este menționată în cadrul acestora, dar acestea sunt singurele prevederi identificate în cadrul cărora este reglementat într-un mod indirect și neclar riscul valutar.

În cadrul contractelor moneda creditului, francul elvețian, este menționat doar sub forma abreviată „CHF”.

În cazul tipurilor de credit „Personal loan HAPPY END” și „Refinan. loan HAPPY END”, acordate în franc elvețian (CHF) riscul valutar este prevăzut în mod neclar, în secțiunea denumită „Rambursare” sub următoarea formă:

Art. 8.1 Împrumutul și/sau împrumutul solidar va/vor rambursa împrumutul și dobânda aferentă în rate lunare egale (denumite „anuități”, conform graficului de rambursare, parte integrantă a prezentului contract de împrumut, în valuta în care a fost acordat împrumutul, până la rambursarea integrală a sumelor datorate în temeiul prezentului contract în conformitate cu termenii specificați în cap. III Termenii împrumutului.

Art. 8.4 [...] Dacă moneda oricărui astfel de cont diferă de moneda în care a fost acordat împrumutul sau în care sunt datorate celelalte suime din sau în legătură cu prezentul contract, banca este autorizată expres prin prezentul contract să utilizeze disponibilitățile respective pentru a cumpăra o sumă egală cu cea în moneda sumelor datorate, aplicând rata de schimb a băncii și poate debita contul respectiv cu costul aferent cumpărării și alte taxe, după caz.

În cazul acestor tipuri de credit la art. 9.1 din contract se consemnează declarația împrumutatului și împrumutatului solidar a faptului că înainte de încheierea contractului banca i-a adus la cunoștință avantajele și dezavantajele asociate cu produsul propus, precum și scopul împrumutului și informații exacte și complete privind încheierea contractului.

Și în cazul acestor tipuri de credite prevederile contractuale sunt redactate astfel încât expresia „risc valutar” nici măcar nu este menționată în cadrul acestora, dar acestea sunt singurele prevederi identificate în cadrul cărora este reglementat într-un mod indirect și neclar riscul valutar.

Documentația precontractuală și contractul de credit reprezintă invitația de a cumpăra, așa cum este definită la art. 2, lit. i) din Legea nr. 363/2007, respectiv prezentarea comercială prin care se menționează caracteristicile și prețul produsului/serviciul financiar într-un mod corespunzător mijloacelor utilizate pentru aceasta și care, prin urmare, permite consumatorului achiziționarea acestuia.

Ținând cont de mijlocul de comunicare utilizat, documente în format hârtie comunicate fizic consumatorilor la sediile sucursalelor/agențiilor, banca nu a cunoscut limite ale mijloacelor de comunicare în vederea îndeplinirii obligației legale de punere la dispoziția consumatorilor a informațiilor.

Din analiza documentelor precontractuale se constată că consumatorii nu sunt acoperiți în mod natural la riscul valutar în moneda franc elvețian (CHF), neavând surse de venituri în această monedă.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

În cadrul contractelor banca a omis a informa consumatorii privind dublul risc valutar pe care trebuie să-l suporte în cazul contractării unui credit în această monedă: riscul valutar în ceea ce privește deprecierea monedei naționale față de euro și riscul valutar în ceea ce privește deprecierea monedei euro față de CHF, doar primul risc valutar fiind de notorietate pentru un *consumator mediu*.

Omisiunea s-a realizat având în vedere că francul elvețian, deși face parte din valutele cotate de Banca Națională a României, cotația acestuia nu se stabilește prin cerere și ofertă ci prin cotația de pe plan internațional între euro și francul elvețian, iar Banca Națională a României nu poate interveni direct asupra acestei cotații.

Prin nerespectarea prevederilor Legii nr. 296/2004, privind Codul Consumului, și a cerinței de transparentă a clauzelor contractuale așa cum este formulată în Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene din data 10.06.2021 în cauza C-609/19, banca a omis a informa consumatorii privind caracteristica esențială de monedă de refugiu a francului elvețian (CHF) și riscurile previzibile unui credit acordat în această monedă, astfel încât un consumator mediu, normal informat și suficient de atent și de avizat, să înțeleagă funcționarea concretă a mecanismului financiar de schimb valutar în cazul acestei monede, respectiv riscul previzibil al contractării în această monedă și să evalueze astfel riscul consecințelor economice negative, potențial semnificative, al acestei proprietăți a monedei creditului asupra obligațiilor sale financiare pe toată durata contractului, care poate ajunge la zeci de ani.

În condițiile în care consumatorii nu sunt acoperiți în mod natural la riscul valutar în moneda franc elvețian (CHF) în cadrul contractelor banca a omis a informa consumatorii complet și clar privind mecanismul financiar de schimb valutar al monedei franc elvețian (CHF), specific unei monede de refugiu, ce se manifestă prin deprecierea acesteia în perioade de calm și aprecierea acesteia în perioadele de incertitudine pe piață sau de criză, când este căutată de investitori, mecanism care are ca rezultat manifestarea unui risc previzibil, disproporționat în raport cu prestațiile primite și cu suma împrumutată, din punctul de vedere al consumatorului, prin creșterea în mod semnificativ a sumelor achitate periodic de consumatori ca urmare a variațiilor parității dintre francul elvețian și euro, în detrimentul consumatorului.

Banca a omis a informa consumatorii privind existența unui risc de creștere a valorilor ratelor lunare achitate de consumatori în cazul unei evoluții previzibile defavorabile a cursului de schimb al francului elvețian în perioadele de criză.

Riscul previzibil, disproporționat în raport cu prestațiile primite și cu suma împrumutată, cauzat de aprecierea francului elvețian față de euro în perioade de crize, din cauza caracteristicii de monedă de refugiu, se manifestă și prin faptul că quantumul soldului creditului, datorat în continuare în moneda de plată (CHF), prin raportare la moneda euro sau lei va fi considerabil mai mare decât suma împrumutată inițial, ratele lunare plătite acoperind aproape exclusiv dobânzile, majorându-se astfel semnificativ și costul creditului, prețul produsului, caracteristică esențială a contractului.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Determinarea riscului s-a realizat prin raportarea costului și soldului creditului atât la moneda națională – leu – în care majoritatea consumatorilor își încasează veniturile periodice, cât și la euro, principala valută în circulație în România, în contextul viitoarei aderări la zona euro.

Banca a omis, a disimulat și furnizat într-o manieră neinteligibilă, ambiguă, riscul valutar în cazul monedei franc elvețian (CHF), care este pus în sarcina exclusivă și totală a consumatorului, în calitate de împrumutat.

Banc a omis a avertiza împrumutării în mod explicit cu privire la existența unor riscuri particulare legate de contractele de credit acordate în moneda franc elvețian.

Omisiunea băncii este cu atât mai gravă cu cât, banca, în calitate de profesionist în domeniul financiar, deși avea cunoștință de manifestarea, începând cu prima parte a anului 2007, a unor evenimente pe piața financiară internațională, care erau semnele unei perioade de criză, unice în istorie, pe perioada căreia francul elvețian, monedă de refugiu, urma să se aprecieze, banca a continuat să ofere consumatorilor credite în moneda franc elvețian (CHF) pentru care era certă creșterea în mod semnificativ a sumelor achitate de consumatori ca urmare a variațiilor parității dintre francul elvețian și euro, în detrimentul consumatorului.

Hipervalorizarea francului elvețian, urmare a caracteristicii esențiale de monedă de refugiu, reprezintă pentru consumatorul mediu, o informație esențială, care ar fi permis acestuia să cunoască comportamentul francului elvețian pe piața valutară, să anticipeze creșterea accelerată a cursului de schimb pe perioade scurte sau medii de timp și asumarea în cunoștință de cauză a riscului valutar, și să măsoare posibilele consecințe economice negative, potențial semnificative, ale împrumutului în această monedă, în lipsa acestei informații consumatorul mediu a fost determinat, sau este susceptibil că a fost determinat, să ia decizia de tranzacționare, de încheiere a contractului de credit, pe care altfel nu ar fi luat-o.

Contrar diligenței profesionale, prin omisiunea și disimularea caracteristicii esențiale de monedă de refugiu a francului elvețian și a riscurilor previzibile unui credit acordat în această monedă, consumatorul mediu nu a putut realiza o evaluare obiectivă a riscului consecințelor economice negative, potențial semnificative, al acestei proprietăți a monedei creditului asupra obligațiilor sale financiare pe toată durata contractului, și a fost determinat sau este susceptibil că a fost determinat să ia decizia de tranzacționare, de încheiere a contractului de credit, pe care altfel nu ar fi luat-o.

Omisiunea și disimularea a fost realizată din moment ce banca nu se putea aștepta în mod rezonabil, respectând obligația legală de informare și cerința de transparență a clauzelor contractuale față de un consumator mediu, normal informat și suficient de atent și de avizat, ca acesta să accepte riscul previzibil disproportionat de schimb valutar sau dacă ar fi fost acceptat ar fi fost acceptat de un procent semnificativ mai mic de consumatori.

Omisiunea și disimularea s-a realizat de către bancă contrar diligenței profesionale, deși în cadrul Directivei 2005/29/CE, privind practicile comerciale neloiale, se subliniază, în mod întemeiat, importanța diligenței profesionale în domeniul serviciilor financiare, având în vedere riscul financiar mai ridicat asociat acestora și faptul că lipsa diligenței profesionale

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

va avea drept rezultat suferirea de către consumatori a unor consecințe economice importante.

Omisiunea de informații adecvate cu privire la obligațiile juridice legate de semnarea contractelor și cu privire la riscurile financiare pentru consumator sunt prezentate ca fiind o practică înșelătoare în "Orientările privind implementarea/aplicarea Directivei 2005/29/CE privind practicile comerciale neloiale", din anii 2016 și 2021, publicate de Comisia Europeană.

Omisiunea și disimularea caracteristicii esențiale a francului elvețian și a riscurilor previzibile unui credit acordat în această monedă s-a realizat în condițiile în care creditul acordat în această monedă franc elvețian (CHF) era un produs financiar nou pe piața financiar bancară din România.

Disimularea caracteristicii de monedă de refugiu și a riscurilor aferente s-a realizat de către bancă și prin exagerarea, accentuarea beneficiilor creditului în moneda CHF.

În cadrul fișierului în format PowerPoint, denumit "*Poster & pliant_ Fam. Ionescu*", sunt prezentate materialele publicitare, folosite de către bancă prin intermediul cărora au fost promovate creditele ipotecare în franci elvețieni, respectiv poster și pliant identice ca desing și concept.

În cadrul acestora este menționat în centru, cu caractere foarte mari, dobânda creditului "4,4%*", alături de menționile cu caractere mai mici, "*Am bătut dobânda în cuie!*" și mențiunea "*pentru creditele în franci elvețieni (CHF)", "*Credit la fix pentru casa ta*", iar în partea de jos se menționează, cu caractere mult mai mici, "*Dobânda este fixă în primul an 4,4% la CHF sau 5,8% la EUR*".

Dobânda fiind fixă pentru o perioadă de un an de zile, diferența de dobândă de 1,4% între dobânda în cazul creditului în CHF (4,4%) și dobânda în cazul creditului în EUR (5,8%), a fost un beneficiu, calculat matematic, sigur pentru perioada primului an de creditare, beneficiu care a determinat sau este susceptibil să a determinat un consumator mediu să ia decizia de tranzacționare, de încheiere a contractului de credit, pe care altfel nu ar fi luat-o, în contextul omisiunii de informare privind caracteristica de monedă de refugiu a francului elvețian și riscurile previzibile ale contractării în această monedă.

Dar din analiza contractelor de același tip și din aceeași perioadă se constată că în perioada martie – aprilie 2008, creditele ipotecare ale băncii în moneda CHF au avut dobândă fixă 4,4% și variabilă ulterior în funcție de formula Libor CHF 3 luni + marja 4,1 p.p. iar creditele ipotecare ale băncii în moneda EUR au avut dobândă fixă 5,8% și variabilă ulterior în funcție de formula Euribor 3 luni + marja 4,1 p.p.. Exemple de contracte în acest sens: contract nr. 180102D0200028151/19.03.2008 (în CHF), contract nr. EUR4202IAE0000000026912/25.04.2008 (în EUR).

În cadrul ambelor tipuri de contracte marja băncii este identică 4,1 puncte procentuale, astfel încât variația dobânzii este determinată doar de variația indicelui de referință, Euribor la 3 luni, respectiv Libor CHF la 3 luni.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

În perioada 2005 – 2022, la începutul fiecărui an, indicatorii Euribor la 3 luni și Libor CHF la 3 luni au înregistrat următoarele valori:

An	Euribor la 3 luni	Libor CHF la 3 luni	Diferență Euribor vs Libor
2005	2,1732	0,71667	1,45653
2006	2,4729	1,01	1,4629
2007	3,6842	2,1025	1,5817
2008	4,8484	2,75667	2,09173
2009	3,2926	0,66167	2,63093
2010	0,712	0,25167	0,46033
2011	1,0217	0,17	0,8517
2012	1,4261	0,05167	1,37443
2013	0,1855	0,012	0,1735
2014	0,2735	0,023	0,2505
2015	0,0809	-0,063	0,1439
2016	-0,1263	-0,756	0,6297
2017	-0,3158	-0,7292	0,4134
2018	-0,3279	-0,7462	0,4183
2019	-0,3119	-0,7134	0,4015
2020	-0,3947	-0,6884	0,2937
2021	-0,5381	-0,7638	0,2257
2022	-0,582	-0,753	0,171

Analiza s-a realizat doar până la începutul anului 2022 având în vedere faptul că începând cu acest an conform Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2021/1847 al Comisiei Europene din 14 octombrie 2021 indicele de referință LIBOR CHF a fost înlocuit cu rata combinată SARON (*Swiss Average Rate Overnight*, reprezentând rata medie a dobânzii overnight în Elveția pentru francul elvețian).

Diferența între valorile celor doi indicatori a fost la începutul perioadei (2005-2007) între 1,45%-1,58%, când a început criza financiară (2008-2009) au fost înregistrate diferențe de 2,01%, respectiv 2,63%, ulterior, cu excepția a doi ani (2008 – 0,8517%, 2012 – 1,37%) diferența a fost extrem de mică cu valori până în 0,5% (0,17 %, 0,25%, 0,14%,, 0,41%, etc)

La începutul anului 2006 cursul valutar CHF/EUR era 0,643 CHF/EUR iar la începutul anului 2022 a fost 0,968 CHF/EUR, intervenind o apreciere de 50,54% a francului elvețian față de euro, care a determinat corespunzător și creșterea cuantumului ratelor lunare achitate de împrumutați.

Este rezonabil a aprecia că un consumator mediu, neacoperit în mod natural la riscul valutar pentru CHF, ar alege varianta plății unei dobânzii mai mari cu până la 1 punct procentual, și chiar și mai mult, decât varianta unei dobânzi corespunzătoare mai mici, dar în condițiile unei creșteri masive a cursului valutar, alegere care este determinată de calculele matematice pe care le poate face un consumator mediu în acest sens, cu atât mai mult cu cât creșterea masivă a cursului valutar, și implicit a valorilor ratelor achitate,

AGENT CONSTATATOR, MARTOR, CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

intervine în prima perioadă de derulare a creditelor, perioadă în care impactul dobânzii asupra cuantumului anuității (ratei lunare) este cel mai mare.

În cazul în care un consumator mediu ar fi fost informat privind caracteristica de monedă de refugiu a francului și de riscurile previzibile creditării în această monedă, care s-au și manifestat ulterior prin aprecierea masivă a francului elvețian față de euro, dar accentuarea, exagerarea de către bancă a beneficiilor valorilor mici ale dobânzii pentru creditele în CHF, față de creditelor în EUR, a reprezentat o modalitate de disimulare a riscurilor previzibile, disproporționate, ale unui credit acordat în franci elvețieni (CHF), disimulare care a determinat sau este susceptibil că a determinat un consumator mediu să ia decizia de tranzacționare, de încheiere a contractului de credit, pe care altfel nu ar fi luat-o.

În urma analizei majorării soldului creditului exprimat în euro, în luna august 2023 (ultima lună pentru care au fost transmise extrase) față de cel din luna acordării creditului, pentru trei credite alese aleatoriu au fost constatate următoarele date:

Nr. Contract	Data contract	Valoare credit inițial (CHF)	Curs valutar EUR/CHF la încheiere contract	Valoare credit inițial (EUR)	Sold credit la data 31.08.2023 (CHF)	Curs valutar EUR/CHF la data 31.08.2023	Sold credit la data 31.08.2023 (EUR)	Majorare credit/ principal (%)
4202000000032479	18.07.2008	88.900	1,6207	54.853	63671	0,9584	66.435	21,11%
180102D0200028151	19.03.2008	80.000	1,5662	51.079	49813	0,9584	51.975	1,75%
1200R000000034719	13.08.2008	60.500	1,6211	37.320	43676	0,9584	45.572	22,11%

Creditele alese nu au avut rambursări anticipate parțiale semnificative astfel încât derularea creditelor s-a derulat normal, conform contractului

După o perioadă de 15 ani de zile de derulare a creditelor, ce reprezintă jumătate din perioada creditelor (perioade de 30 ani, respectiv 31 ani), în care consumatorii au realizat plata ratelor lunare, soldul creditului exprimat în moneda euro este mai cu 21,11%, 1,75%, 22,11%.

Soldul creditelor exprimat în moneda națională, în care majoritatea împrumutaților își aveau veniturile la data acordării creditelor, prezintă evident valori superioare procentuale în privința majorării, în condițiile în care moneda națională s-a depreciat față de euro de la data acordării creditelor.

În cazul primului și celui de-al doilea credit creșterea este considerabilă, de peste 20%, în condițiile în care consumatorii au beneficiat de ceea ce în cadrul contractului este denumită "perioadă de grație", respectiv o perioadă de 6 luni în care nu a fost achitată dobânda și o perioadă ulterioară de 36 luni în care nu a fost achitat din principal, fiind achitată doar dobânda.

În condițiile în care banca, în calitate de profesionist în domeniul financiar, avea cunoștință de caracteristica esențială a francului elvețian de monedă de refugiu și de perioada de incertitudine, de criză, unică în istorie, care se contura, ceea ce a fost oferit consumatorilor ca o "perioadă de grație" reprezintă de fapt o perioadă în defavoarea

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

*Lipsă martor**Nu este de față*

consumatorilor prin faptul că a contribuit în mod accentuat la creșterea soldului creditului exprimat în moneda euro, fiind amânate plățile principalului pentru o perioadă când deja francul elvețian se apreciașe față de euro.

În cazul celui de-al treilea credit creșterea soldului creditului exprimat în moneda euro cu doar 1,75%, în condițiile în care consumatorii nu au "beneficiat" de o "perioadă de grație", dar și în acest caz a intervenit majorarea soldului creditului.

Cu extrem de puțin excepții, majoritatea covârșitoare a consumatorilor, au realizat tragerea creditului acordat în franc elvețian prin schimb valutar în euro sau în lei. În condițiile în care francul elvețian nu este monedă de circulație în România, din punctul de vedere al unui consumator mediu, apreciem că folosirea monedei franc elvețian în cadrul tranzacțiilor poate fi motivată de obținerea unui curs de schimb valutar decât cel oferit de către bancă.

În condițiile în care francul elvețian nu este monedă de circulație în România este evident faptul că aceasta nu a reprezentat o necesitate pentru consumatori, pentru care necesitatea reală era obținerea unor disponibilități bănești, indiferent de monedă, care să fie folosite, pentru achiziționarea unor bunuri imobile în cazul creditelor ipotecare, sau pentru nevoi personale, în urma schimbului valutar în euro (principala valută folosită în România, în contextul așteptatei aderări la zona euro) sau în lei, moneda națională, în cazul creditelor de consum.

Creșterea soldului creditului exprimat în moneda euro sau lei este asociată și cu creșterea serviciului datoriei în condițiile în care apreciem că pe perioada derulării creditelor creșterea veniturilor salariale și de orice alt fel, obținute de împrumutați, nu a fost pe măsura aprecierii francului elvețian față de euro, respectiv față de aprecierea francului elvețian față de moneda națională (apreciere de peste 120%).

Având în vedere necesitatea reală a consumatorilor, faptul că la jumătatea perioadei de derulare a creditului, după ce au fost achitate rate lunare în quantum substanțial, pe fondul creșterii serviciului datoriei, soldul creditului exprimat în moneda euro sau lei nu doar că nu a scăzut dar și s-a majorat, reprezintă manifestarea unui risc disproporționat în raport cu prestațiile primite și cu suma împrumutată, cu grave consecințe economice pentru împrumutați, pentru care este rațional a aprecia că niciun consumator mediu, normal informat și suficient de atent și de avizat, nu și-ar fi exprimat acordul de încheiere a contractului dacă banca nu ar fi omis, contrar diligenței profesionale și cu nerespectarea obligației legale de informare și a cerinței de transparentă a clauzelor contractuale, să informeze consumatorii privind caracteristica esențială de monedă de refugiu a francului elvețian (CHF) și riscurile previzibile unui credit acordat în această monedă.

Raționamentul exprimat anterior este valabil doar în cazul consumatorului mediu care nu obține venituri periodice în franci elvețian, caz care nu a fost întâlnit la niciun contract din cele alese aleatoriu, eventualele cazuri, dacă există, apreciem ca fiind extrem de puțin raportate la numărul mare de consumatori pentru care au fost acordate credite în franci elvețieni.

Prin invitația nr. 313526/18.03.2024 au fost solicitate băncii documente din care să reiasă gradul de îndatorare la data acordării creditului și modalitatea în care acesta a fost

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

determinat pentru un număr de credite acordate în franci elvețieni (CHF), alese aleatoriu. Documentele solicitate nu au fost transmise pentru toate contractele, pentru o parte fiind transmisă doar cererea de creditare și o captură de ecran (fișier denumit "Aprobare RLA") din softul băncii din care reies datele generale ale dosarului de credit.

Determinarea capacității de rambursare pentru împrumutați în perioada 2005 - 2010 se realiza conform Normei B.N.R. nr. 10/2005, privind limitarea riscului de credit la creditele destinate persoanelor fizice și ulterior Regulamentului B.N.R. nr. 3/2007, privind limitarea riscului de credit la creditele destinate persoanelor fizice, în forma în vigoare în perioada respectivă, în prezent abrogate.

Conform art. 3, alin. (1) din Regulamentului B.N.R. nr. 3/2007, privind limitarea riscului de credit la creditele destinate persoanelor fizice: "Împrumutatorii desfasoara activitatea de creditare a persoanelor fizice pe baza reglementarilor proprii validate de Banca Nationala a României - Directia supraveghere".

Conform art. 4, lit. e) din Regulamentul B.N.R. nr. 3/2007 împrumutatorii stabilesc în cadrul reglementarilor interne, în concordanta cu profilul si strategia lor de risc, cel puțin următoarele: e) categoriile de cheltuieli care se deduc din veniturile eligibile în scopul determinării gradului total de îndatorare, incluzând cel puțin cheltuielile de subzistență și angajamentele de plata altele decât cele de natura creditului.

Cheltuielile de subzistență (coșul de subzistență) reprezintă suma destinată cheltuielilor lunare pentru o singură persoană. Valoarea totală a cosului de subzistență este astfel mai mare în cazul în care solicitantul creditului are și persoane în întreținere. Conform DEX faptul de a subzista se referă la "ceea ce servește la asigurarea existenței materiale".

Conform Deciziei nr. 7/2018 Comisiei de Insolvență la Nivelul A.N.P.C., privind aprobarea Criteriilor generale pentru stabilirea nivelului de trai rezonabil ([www.anpc.gov.ro/galerie/file/insolventa/2019/Criterii de trai 2018.pdf](http://www.anpc.gov.ro/galerie/file/insolventa/2019/Criterii%20de%20trai%202018.pdf)) la art. 6, alin. (1) valoarea coșului minim lunar de consum diferențiată pentru debitorul care trăiește în mediul urban a fost stabilită la 797 lei pentru fiecare adult, 587 lei pentru fiecare copil cu vârsta de peste 14 ani și 419 lei pentru fiecare copil cu vârsta de până la 14 ani, prevederi care nu erau în vigoare la data acordării creditelor dar sunt menționate în acest context pentru a realizarea unei viziuni obiective privind valorile coșului minim lunar care ar putea fi luat în calcul în determinarea coșului de subzistență, prin raportare la coșul necesar pentru un nivel de trai rezonabil.

Prin adresa nr. 11652/18.04.2024 a comunicat faptul că gradul de îndatorare, respectiv capacitate de rambursare se determina ca fiind minimul din două grade de îndatoare determinate conform următoarele formule de calcul:

- $40\% * \text{Venit net (Imprumutat/ Familie)} - \text{Angajamente totale lunare de plată ale Familiei};$
- $30\% * \text{Venit net (Imprumutat/ Familie)} - \text{Angajamente de plată lunare ale Familiei din credite de consum};$

Determinarea capacității de rambursare, conform formulelor menționate, era în conformitate cu prevederile art. 11 din Norma B.N.R. nr. 10/2005 publicată în data

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

27.07.2005, formule care au fost păstrate și ulterior abrogării Normei prin B.N.R. nr. 10/2005 prin Regulamentul B.N.R. nr. 3/2007.

Pentru contractele pentru care au fost trimise documente banca a pus la dispoziție Autorității două tipuri de documente denumite "Formular credit" sau "Referat de aprobare" pentru determinarea capacității de rambursare, respectiv la evaluare bonității solicitantului. În cadrul acestor documente gradul de îndatorare, respectiv capacitatea de rambursare este exprimată procentual în cadrul informației intitulată "Procent acoperire total credite Împrumutat(i) Co-plătitor" cu valori de până la 40%.

În urma cercetării tuturor documente denumite "Formular credit" sau "Referat de aprobare" se constată faptul că în cazul creditelor acordate în franci elvețieni (CHF) capacitatea de rambursare este calculată fără a se deduce cheltuielile de subzistență din veniturile eligibile în scopul determinării gradului total de îndatorare, conform art. 4, lit. e) Regulamentului B.N.R. nr. 3/2007, în vigoare la data acordării creditelor, banca omitând a informa consumatorii privind acest aspect, respectiv privind faptul că cheltuielile care le asigură existența materială nu sunt luate în calculul capacității de rambursare, respectiv de evaluare a bonității.

În urma cercetării tuturor graficelor puse la dispoziție se constată că în cazul creditelor acordate în franci elvețieni (CHF), în cadrul cărora a fost stabilită o "perioadă de grație" de 6 luni de neplata a dobânzii și ulterior alte 36 luni de plată doar a dobânzii, determinarea capacității de rambursare nu a fost realizată pentru angajamentele lunare de plată la valoarea lor maximă, corespunzătoare perioadei ulterioare celor 42 luni de "perioada de grație" ci doar pentru angajamentul lunar aferent celor 36 luni în care a fost achitată doar dobânda, principalul nefiind luat în considerare.

De exemplu, în cadrul contractului nr. CHF10002MH0000000026278/12.02.2008 situația este următoarea:

Nr. Contract	Data contract	Grad îndatorare calculat conform formular/referat	Rata lunară luată în calcul la calculul capacității de rambursare	Rata lunară după perioada de grație (CHF)	Principal de plată după perioada de grație (CHF) neluat în vedere la calculul capacității de rambursare	Procent obligații de plată neluate în vedere la calculul capacității de rambursare
CHF10002MH0000000026278	12.02.2008	39,83%	284,10	562,92	278,82	49,53%

Conform ultimei coloane, nu au fost luate în calcul la determinarea capacității de rambursare obligații reprezentând principal de plată după perioada de grație, în cotă de 49,53% din valoarea totală a ratei lunare după perioada de grație.

Astfel, în cazul creditelor acordate în franci elvețieni (CHF), în cadrul cărora a fost stabilită o "perioadă de grație" de 6 luni de neplată a dobânzii și ulterior alte 36 luni de plată doar a dobânzii, se constată că banca a omis a informa consumatorii privind faptul că gradul de îndatorare este calculat prin raportare doar la dobânda aferentă celor 36 luni și nu la rata lunară după terminarea perioadei de grație, cu valoare semnificativ mai mare, adăugându-se și principalul de plată.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

În majoritatea creditelor analizate doar prin cele două modalități menționate anterior banca a reușit să determine încadrarea capacității de rambursare în plafonul maxim de 40%.

Și prin intermediul celor două omisiuni, privitoare la determinarea capacității de rambursare a împrumuturilor, contrar diligenței profesionale banca a disimulat riscul previzibil al contractării în moneda franc elvețian astfel încât consumatorii nu au fost în stare să evalueze riscul consecințelor economice negative, potențial semnificative al contractării creditelor.

Prin adresa nr. 12038/25.04.2024 banca a comunicat că după semnarea contractului de credit și efectuarea tragerii efective, suma de franci elvețieni (CHF) acordată clientului devine disponibilă acestuia, în contul sau propriu deschis la Banca (cont curent), și în cadrul contractelor fiind prevăzut acest aspect, ulterior clientul având și posibilitatea de a retrage de la casierie suma împrumutată în moneda franci elvețieni (CHF).

Conform Condițiilor Generale de afaceri, în vigoare la data încheierii contractelor, transmise de către bancă, în secțiunea "Retrageri de numerar" (pag. 4): "*Clientul va putea dispune de sumele aflate în contul sau și prin retrageri de numerar, în condițiile legii. Pentru retragerile în numerar ce depășesc anumite sume pe care Banca le poate stabili la discreția sa, Clientul trebuie să dea Băncii un preaviz scris de cel puțin două zile lucratoare*".

Conform art. 72 și 73 din Norma 9 „Efectuarea operațiunilor de casă în unitățile băncii”, la nivelul unității operative, cu aprobarea Administrației Centrale, se stabilește un plafon al casei de circulație în valută, iar plafon maxim care a stabilit conform art. 4.3 din Norma S3.1 "Norma operațională pentru casierie și operațiuni cu numerar", astfel: "Retragerile de numerar mai mari de 10.000 EUR în echivalentul valutei pe care-o dorește clientul, inclusiv RON, vor fi anunțate de către client cu 48 ore în avans".

Conform prevederilor contractuale și normelor menționate banca avea obligatia de a asigura cel puțin în cazul agențiilor/sucursalelor în cadrul cărora au fost acordate credite în valuta franc elvețian (CHF) retragerea de numerar în această valută fără programare prealabilă cu avans de 48 ore până în echivalentul sumei de 10000 EUR.

Prin adresa nr. 11652/18.04.2024 banca a transmis două fișiere în format excel denumite "*1_Detaliu nr contract credit_tragere, retragere numerar_2007*" și "*2_Detaliu nr contract credit_tragere, retragere numerar_2008*", în cadrul cărora există mai multe tabele (sheet-uri), fiecare corespunzătoare unui credit acordat în CHF, care prezintă în ultimele 4 rânduri din fiecare tabelă (sheet), corespunzătoare fiecărui credit, care conțin, precedate de o dată calendaristică, următoarele mențiuni: "*Sold inițial*", "*Intrări numerar*", "*Ieșiri numerar*", "*Sold final*", pentru care banca a comunicat prin adresa nr. 12457/07.05.2024 faptul că aceste sume reprezintă numerarul în casierie în valuta CHF, la data efectuării primei trageri a creditului, al sucursalei/agenției care a acordat creditul.

Informațiile au fost solicitate băncii pentru a verifica dacă, conform prevederilor contractuale și normelor interne, banca a pus efectiv la dispoziția consumatorilor cărora le-au fost acordate credite de nevoi personale în moneda franc elvețian (CHF) numerar în această valută.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Din analiza sumelor menționate în cadrul celor două fișiere menționate anterior se constată că, cu nerespectarea prevederilor contractuale, în cazul tuturor contractelor, alese aleatoriu, banca nu a pus efectiv la dispoziția consumatorilor, care nu trebuiau să facă programare prealabilă în acest sens, numerar în valuta franc elvețian (CHE) în echivalentul sumei de 10000 EUR, într-o unitate (agenție) fiind întâlnit și cazul în care banca nu avea disponibil nici măcar un franc elvețian în numerar, soldul în această valută fiind zero.

Apreciem că banca avea obligatia contractuală, conform serviciilor de cont curent oferite consumatorilor, dar și celor prevăzute în contractul de credit, să pună la dispoziția consumatorului căruia i s-a acordat un credit în moneda franc elvețian (CHF), cel puțin în agenția/sucursala în cadrul căreia a fost acordat creditul, numerar în valuta franc elvețian (CHF) pe perioada de la data acordării creditului până la data tragerii creditului, or banca nu a respectat această obligație contractuală.

Totodată, nerespectarea obligației contractuale, de punere efectivă a creditului în numerar la dispoziția consumatorilor cărora li s-au acordat credite de nevoi personale în moneda franc elvețian (CHF), care nu reprezintă monedă de circulație în România, este o dovadă că banca era conștientă la momentul acordării creditului a faptului că această monedă nu reprezintă o necesitate pentru consumatori, care aveau nevoie la modul general de disponibilități bănești, și totuși a omis a informa consumatorii privind caracteristica particulară a francului elvețian, respectiv privind caracteristica de monedă de refugiu a francului elvețian (CHF) și riscurile previzibile unui credit acordat în această monedă.

În cadrul **Raportului B.N.R. asupra Stabilității Financiare pe anul 2008** (<https://bnro.ro/DocumentInformation.aspx?idInfoClass=6711&idDocument=4234&directLink=1>) publicat în luna iunie 2008, la pag. 90 (nota de subsol 79) se menționează faptul că dinamica rapidă a creditelor în valuta franc elvețian (CHF) s-ar justifica printr-un cost inițial mai scăzut, dar au dezavantajul unei volatilități superioare a cursului.

În vederea rambursării creditelor acordate în franci elvețieni cu fiecare plată a ratelor împrumutării sunt nevoiți să realizeze un schimb valutar, respectiv de vinde euro, lei (sau orice alte monede) pentru a cumpăra franci elvețieni la cursul de schimb de vânzare al caselor valutare sau al băncii.

Din analiza pieței s-a constatat că în cazul valutei franc elvețian (CHF) diferența între cursul de schimb de cumpărare al băncii și cursul de schimb de vânzare al băncii este cea mai mare comparativ cu celelalte valute, precum euro sau dolar, la mijloc aflându-se cotația (cursul) B.N.R. care reprezintă cotația indirectă între euro și francul elvețian, ceea ce înseamnă că pentru a rambursa creditul în franci elvețian un împrumutat trebuie să realizeze un schimb valutar și să achite o sumă, reprezentând diferența dintre cursul de vânzare al băncii și cotația B.N.R., mai mare decât în cazul celorlalte valute.

De exemplu în cursul lunii mai 2024 diferența între cotațiile de vânzare și de cumpărare ale băncii în cazul francului elvețian a fost 0,119 lei, spre deosebire de diferența între cotații de 0,09 lei în cazul euro și dolar, diferența între cotații fiind cu aproximativ 25% mai mare decât în cazul celorlate valute, diferența dintre cursul de vânzare al băncii și cotația B.N.R. fiind corespunzătoare.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Această diferență suplimentară reprezintă de fapt un cost suplimentar al costului creditului pe care împrumutații îl plătesc cu fiecare plată a ratelor, pe întreaga perioadă de derulare a creditului, în condițiile în care plata ratelor nu se realizează direct din moneda CHF, ci, în general prin schimb valutar din RON sau EUR, prin cumpărarea de CHF la cursul de vânzare al băncii, banca omițând să informeze consumatorii privind acest cost ascuns la creditelor, care se adaugă costului total al creditului reprezentat de dobândă și comisioane, după caz.

Diferența suplimentară a fost achitată de împrumutați și la utilizarea creditelor în cazul în care a intervenit un schimb valutar.

Faptul că această diferență dintre cotația de cumpărare și cotația de vânzare a băncii în cazul valutei CHF reprezintă un cost ascuns este afirmat și de economistul șef al unei bănci din România, în cadrul unui seminar organizat de Banca Națională a României în luna mai 2008, conform unui articol publicat de BankNews (https://www.banknews.ro/stire/17861_bnr_nu_poate_interzice_creditele_in_franci_elvetieni_dar_vrea_ca_bancile_sa_nu_le_mai_acorde.html).

Având în vedere considerentele prezentate se constată că banca a omis a informa consumatorii privind volatilitatea superioară a cursului valutar CHF în comparație cu cursul valutar al altor valute, care se manifestă printr-un cost suplimentar plătit de consumatori pe întreaga perioadă de derulare a creditului prin schimbul valutar realizat în momentul efectuării plăților ratelor în moneda CHF.

În contextul în care banca a omis, a disimulat și furnizat într-o manieră neinteligibilă, ambiguă, riscul previzibil de risc valutar în cazul monedei franc elvețian (CHF), care este pus în sarcina exclusivă și totală a consumatorului, în calitate de împrumutat, au fost constatate băncii documente din care să reiasă modalitatea în care au fost constituite resurselor de finanțare pentru moneda franc elvețian (CHF) și modalitatea în care banca a suportat riscul de schimb valutar.

Prin prevederile Ordinului comun emis de Ministrul finanțelor și guvernatorul B.N.R. nr. 1.418/1997 este aprobat *Planul de conturi pentru societățile bancare și a normelor metodologice de utilizare a acestuia*, în vigoare la data începerii acordării creditelor în franci elvețieni, abrogat în anul 2009.

Conform cap. III, punctele 165 și 182 din Anexa la Ordinul nr. 1.418/1997 operațiunile SWAP sunt reglementate astfel:

164. Operațiunile de schimb la termen sunt considerate operațiunile de cumpărare și de vânzare a devizelor cu decontare după mai mult de două zile lucrătoare de la data încheierii tranzacției, la cursul de schimb stabilit între părți (curs FORWARD).

165. Operațiunile SWAP sunt operațiuni de cumpărare și vânzare simultană a unei sume în devize, cu decontarea la două date de valoare diferite (de regulă SPOT și FORWARD) la cursurile de schimb stabilite (SPOT și FORWARD) la data tranzacției.

176. Operațiunile de schimb la termen pot fi "speculative" (termen sec) și "de acoperire".

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Operațiunile de schimb "speculative" reprezintă operațiunile efectuate în cadrul unei serii succesive de cumpărări sau vânzări de devize în scopul realizării unui profit prin revânzarea sau răscumpărarea lor în condiții conjuncturale favorabile.

Operațiunile de schimb "de acoperire" reprezintă operațiunile efectuate cu scopul de a compensa sau reduce riscul provenind din variația cursului de schimb care poate afecta un ansamblu omogen de elemente de activ, pasiv sau în afara bilanțului, exprimate în devize.

182. Swap-ul de trezorerie, denumit și swap cambist, reprezintă două operațiuni de schimb a unei sume nominale în devize pe baza a două cursuri diferite (curs la vedere la inițierea operațiunii și curs la termen la scadența operațiunii). În fapt, reprezintă combinația dintre o operațiune de schimb la termen cu o operațiune de schimb la vedere.

SWAP-ul de trezorerie, numit și SWAP de schimb, are la bază principiul de a împrumuta într-o deviză pentru a rambursa sau a da cu împrumut într-o altă deviză (monedă).

Conform cap. III, punctul 167-172 din Anexa la Ordinul nr. 1.418/1997 riscul de schimb este reglementat astfel:

Contabilizarea operațiunilor care generează risc de schimb, impune utilizarea conturilor "Poziție de schimb" și "Contravaloarea poziției de schimb", deschise în cadrul bilanțului și în afara bilanțului, pe feluri de devize.

"Poziție de schimb" reprezintă soldul net al patrimoniului într-o anumită deviză, iar acest patrimoniu este expresia riscului de schimb.

"Poziția de schimb" se clasifică în poziție de schimb structurală și poziție de schimb operațională.

Poziția de schimb operațională reprezintă diferența între poziția de schimb totală și poziția de schimb structurală (titlurile de investiții, părțile în societățile comerciale legate, titlurile de participare; titlurile activității de portofoliu; dotările pentru unitățile proprii din străinătate).

Conform cap. IX din Anexa la Ordinul nr. 1.418/1997, "Monografie privind înregistrarea în contabilitate a principalelor operațiuni bancare" contul 3721 reprezintă contul "Poziție de schimb" și metodologiei:

Contul 3721 "Poziție de schimb" se creditează cu operațiunile care duc la creșterea cantitativă și valorică a patrimoniului propriu exprimat în devize, cu diferențele valorice pozitive rezultate din reevaluarea, la sfârșitul fiecărei luni, a tuturor activelor exprimate în devize și cu diferențele valorice negative rezultate din reevaluarea pasivelor (scăderi de datorii ca urmare a scăderii cursului) exprimate în devize, pe baza cursului valutar la sfârșitul lunii.

Contul 3721 "Poziție de schimb" se debitează cu scăderea patrimoniului propriu în devize, cu diferențe valorice negative rezultate în urma reevaluării activelor (scădere de curs) exprimate în devize, cu creșterea datoriilor proprii în devize (dobânzi datorate, comisioane etc.) și cu diferențele rezultate din reevaluarea datoriilor în devize, în sensul creșterii lor, pe baza cursului valutar.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Contul 3721 "Poziție de schimb", expresie a riscului de schimb se creditează la intrarea devizelor în patrimoniu și se debitează cu ieșirea devizelor din patrimoniu, în corespondență cu un cont de trezorerie, soldul creditor al contului reprezentând valoarea cu care cresc activele în devize sau cu care scad pasivele de asemenea în devize iar soldul debitor semnifică scăderea patrimoniului propriu în devize.

Riscul valutar se cuantifică prin intermediul contului 3721 "Poziție de schimb" care reprezintă soldul net al patrimoniului într-o anumită deviză, respectiv diferența dintre total creanțe (activul bilanțului și conturi în afara bilanțului) și total angajamente (pasivul bilanțului și conturi în afara bilanțului) în moneda respectivă.

Conform Normei B.N.R. nr. 4/2001, privind supravegherea pozițiilor valutare ale băncilor, în vigoare la data acordării creditelor în CHF, ulterior abrogată:

Art. 2, alin. (1), lit. a), b) și c):

a) *poziția valutară într-o anumită deviză reprezintă soldul net al patrimoniului în deviza respectivă, fiind expresia riscului valutar;*

b) *poziția valutară bilanțieră într-o anumită deviză reprezintă suma evidențiată în soldul creditor sau debitor al contului 3721 "Poziție de schimb", deschis pe deviza în cauză;*

c) *poziția valutară extrabilanțieră într-o anumită deviză - suma evidențiată în soldul creditor sau debitor al contului 9361 "Poziție de schimb", deschis pe deviza în cauză;*

Art. 6: 1) *Poziția valutară într-o anumită deviză este considerată poziție valutară lungă atunci când prin însumarea algebrică a elementelor prevăzute la art. 2 alin. (1) lit. b) și c) se obține un rezultat pozitiv și poziție valutară scurtă atunci când prin însumarea algebrică a aceluiași elemente se obține un rezultat negativ.*

(2) *În scopul determinării pozițiilor valutare pe fiecare deviză soldurile debitoare ale conturilor menționate la art. 2 alin. (1) lit. b) și c) vor fi considerate cu semnul minus (-), iar soldurile creditoare vor fi considerate cu semnul plus(+).*

Conform punctului 2.3.3 Ordinului comun emis de Ministrul finanțelor și guvernatorul B.N.R. nr. 27/1998, în vigoare la data acordării creditelor, în prezent abrogat, *din punct de vedere contabil, soldul creditor al contului 3721 "Poziție de schimb" reprezintă poziție de schimb totală lungă (active nete în devize), iar soldul debitor al aceluiași cont reprezintă "poziție de schimb totală scurtă" (datorii nete în devize).*

Prevederile actelor normative, ulterior abrogate, se regăsesc cuprinse și ulterior anului 2009 în acte normative, fiind prevederi de notorietate în sistemul financiar bancar.

Poziția de schimb (poziția valutară) *scurtă* este determinată de relația: pasivele (datoriile) într-o monedă sunt mai mari decât activele în aceeași monedă, iar poziția de schimb (poziția valutară) *lungă* este determinată de relația: activele într-o monedă sunt mai mari decât pasivele în aceeași monedă.

Practic, când se realizează o operațiune de swap de schimb (valutar), în etapa inițială a tranzacției pentru deviza (moneda) care se cumpără, se creează o poziție valutară *lungă*, iar pentru deviza (moneda) care se vinde se creează o poziție valutară *scurtă*.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Poziția valutară a unei devize (monede) este închisă când soldul contului 3721 pe deviza respectivă este zero iar poziția valutară a unei devize (monede) este deschisă și este scurtă, când soldul contului 3721 e debitor, respectiv lungă, când soldul contului 3721 e creditor.

Poziția de schimb (poziția valutară) al unei devize (monede) exprimă riscul de schimb (riscul valutar) al băncii pe respectiva deviză și induce câștiguri sau pierderi în funcție de evoluția cursului valutar, astfel:

- poziția valutară scurtă (contul 3721 prezintă sold debitor) induce pierdere dacă cursul valutar creștere și câștig dacă cursul valutar al devizei (monedei) scade;

- poziția valutară lungă (contul 3721 prezintă sold creditor) induce câștig dacă cursul valutar crește și pierdere dacă cursul valutar al devizei (monedei) scade;

Când poziția valutară e scurtă, pasivele (datoriile) fiind mai mari decât activele, scăderea cursului valutar e avantajoasă și induce câștig în condițiile în care scade valoarea datoriilor, iar când poziția valutară e lungă, activele (creanțele) fiind mai mari decât datoriile, creșterea cursului valutar e avantajoasă și induce câștig în condițiile în care crește valoarea activelor (creanțelor), și invers sunt cazurile în care evoluția cursului valutar e dezavantajoasă.

Protejarea împotriva riscului valutar și chiar eliminarea riscului valutar pe o anumită monedă este realizată de bancă prin gestiunea creanțelor și a datoriilor, respectiv prin programarea plăților și a încasărilor realizate în respectiva monedă. Astfel, dacă se previzionează o creștere a cursului valutar se programează o poziție valutară lungă, respectiv un sold creditor al contului 3721, și dacă se previzionează o scădere a cursului valutar se programează o poziție valutară scurtă, respectiv un sold debitor al contului 3721.

În urma analizei detaliate a documentelor transmise prin intermediul cărora banca și-a constituit sursele de finanțare din care au fost acordate și derulate creditele consumatorilor în moneda CHF (franc elvețian), în perioada 2006-2015, în special a tranzacțiilor prin care banca și-a constituit finanțarea bilanțieră efectivă la sfârșitul fiecărui an în moneda CHF, au fost constatate următoarele:

În cursul anului 2006 finanțarea bilanțieră în valoare de 320.000 CHF s-a realizat exclusiv prin depozite interbancare atrase de pe piața locală. Atragerea de depozite interbancare, în cadrul cărora este achitată doar dobânda aferentă depozitelor, nu reprezintă un tip de tranzacție care generează risc de schimb valutar. Banca nu a suportat risc valutar la constituirea surselor de finanțare bilanțiere în CHF la sfârșitul anului 2006.

În cursul anului 2007 finanțarea bilanțieră în valoare de 232.900.000 CHF s-a realizat exclusiv prin depozite interbancare atrase de pe piața locală (o tranzacție în valoare de 8.800.000 CHF) și internațională, respectiv de la banca mamă. Atragerea de depozite interbancare, în cadrul cărora este achitată doar dobânda aferentă depozitelor, nu reprezintă un tip de tranzacție care generează risc de schimb valutar.

Nu se cunosc sursele prin care banca mamă și-a constituit sursele de finanțare și măsura în care eventualul risc valutar este suportat la nivel consolidat de banca mamă. Banca nu a suportat risc valutar la constituirea surselor de finanțare bilanțiere în CHF la sfârșitul anului 2007.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

În cursul anului 2008 finanțarea bilanțieră în valoare de 679.700.000 CHF s-a realizat exclusiv prin depozite interbancare atrase de pe piața locală (o tranzacție în valoare de 3.400.000 CHF) și internațională, respectiv de la banca mamă. Atragerea de depozite interbancare, în cadrul cărora este achitată doar dobânda aferentă depozitelor, nu reprezintă un tip de tranzacție care generează risc de schimb valutar.

Nu se cunosc resursele prin care banca mamă și-a constituit resursele de finanțare și măsura în care eventualul risc valutar este suportat la nivel consolidat de banca mamă. Banca nu a suportat risc valutar la constituirea surselor de finanțare bilanțiere în CHF la sfârșitul anului 2008.

În cursul anului 2009 finanțarea bilanțieră în valoare de 629.941.005 CHF s-a realizat printr-un depozit interbancar atrase de pe piața locală (o tranzacție în valoare de 3.500.000 CHF) și prin operațiuni de swap valutar între EUR și CHF (11 tranzacții în valoare de 626.441.005 CHF) realizate cu banca mamă. Contul 37210 "Poziția de schimb" prezintă sold debitor 4.115.625 CHF, poziția valutară a băncii pe moneda CHF este scurtă.

Analizând o tranzacție SWAP aleasă aleatoriu ID 89616 se constată că tranzacția în valoare de 60 milioane CHF a fost realizată cu banca mamă, tranzacția inițială la data 19.10.2009, curs de schimb EUR/CHF 1,5139 iar tranzacția finală la data 19.01.2010, curs de schimb EUR/CHF 1,5126. La primul curs de schimb s-a realizat achiziția devizelor (fondurilor) în CHF iar la al 2-lea curs de schimb s-a realizat vânzarea devizelor (fondurilor) în CHF. Vânzarea devizelor la termen s-a realizat la cursul EUR/CHF de 1,5126 în condițiile în care cursul oficial EUR/CHF la data 19.01.2010 era 1,476, aprecierea francului, mai mare, nefiind astfel suportată de bancă. Banca și-a acoperit riscul valutar la constituirea surselor de finanțare bilanțiere în CHF la sfârșitul anului 2009.

În cursul anului 2010 finanțarea bilanțieră în valoare de 549.995.591 CHF s-a realizat exclusiv prin operațiuni de swap valutar între EUR și CHF (10 tranzacții) realizate cu banca mamă. Contul 37210 "Poziția de schimb" prezintă sold debitor 13.011.404 CHF, poziția valutară a băncii pe moneda CHF este scurtă.

Analizând o tranzacție SWAP aleasă aleatoriu ID 106180 se constată că tranzacția în valoare de 60 milioane CHF a fost realizată cu banca mamă, tranzacția inițială la data 02.12.2010, curs de schimb EUR/CHF 1,3044 iar tranzacția finală la data 03.01.2011, curs de schimb EUR/CHF 1,3040. La primul curs de schimb s-a realizat achiziția devizelor (fondurilor) în CHF iar la al 2-lea curs de schimb s-a realizat vânzarea devizelor (fondurilor) în CHF. Vânzarea devizelor la termen s-a realizat la cursul EUR/CHF de 1,3040 în condițiile în care cursul oficial EUR/CHF la data 03.01.2011 a fost 1,2465, aprecierea francului nefiind astfel suportată de bancă. Banca și-a acoperit riscul valutar la constituirea surselor de finanțare bilanțiere în CHF la sfârșitul anului 2009.

În cursul anului 2014 finanțarea bilanțieră s-a realizat exclusiv prin operațiuni de swap valutar EUR-CHF cu banca mamă (o tranzacție) și cu Nomura International PLC (5 tranzacții) și o tranzacție tip Cross Currency Swap realizată cu Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (B.E.R.D.). Contul 37210 "Poziția de schimb" prezintă sold creditor 92.822.284 CHF, poziția valutară a băncii pe moneda CHF este lungă.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Tranzacțiile de swap valutar au fost realizate în cursul anului cu Nomura International PLC conform Acordului de decontare netă încheiat în luna septembrie 2012, pentru care nu au fost transmise instrucțiunile standard de decontare. Conform adresei băncii nr. 12457/07.05.2024 suma netă de decontat pe valuta CHF în cursul anului 2014 a fost zero. În cursul anului 2014 evoluția francului elvețian a cunoscut o ușoară apreciere, cu 2,30%, de la 1,2307 EUR/CHF la începutul anului la 1,2024 la sfârșitul anului.

Tranzacția tip Cross Currency Swap EUR-CHF, instrument financiar derivat, realizată cu B.E.R.D. în valoare de 96 milioane CHF, prin schimbul sumei de 78,82 milioane EUR a avut dată inițială a tranzacției 19.03.2014 iar data încetării 21.03.2017 iar banca nu a suportat riscul valutar determinat de aprecierea francului, în condițiile în care la data inițială 19.03.2014 cursul EUR/CHF a fost 1,2167 iar la data încetării 21.03.2017 cursul EUR/CHF a fost 1,075. Banca și-a acoperit riscul valutar la constituirea surselor de finanțare bilanțiere în CHF la sfârșitul anului 2009.

În cursul anului 2015 finanțarea bilanțieră s-a realizat exclusiv prin operațiuni de swap valutar EUR-CHF cu: banca mamă (o tranzacție) și Nomura International Plc (o tranzacție), trei tranzacții tip Cross Currency Swap realizate cu Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (B.E.R.D.) și două tranzacții tip repo realizate Nomura International Plc. Contul 37210 "Poziția de schimb" prezintă sold creditor 159.239.050 CHF, poziția valutară a băncii pe moneda CHF este lungă.

În tranzacțiile tip Cross Currency Swap EUR-CHF realizate cu B.E.R.D. banca nu a suportat riscul valutar determinat de aprecierea francului. Pentru a 2-a tranzacție data de inițială este 30.10.2015 iar data încetării 30.10.2018 iar pentru a 3-a tranzacție data inițială este 23.11.2015 iar data încetării 23.11.2017.

Tranzacțiile de swap valutar au fost realizate în cursul anului cu Nomura International PLC conform Acordului de decontare netă încheiat în luna septembrie 2012, pentru care nu au fost transmise instrucțiunile standard de decontare. Conform adresei băncii nr. 12457/07.05.2024 suma netă de decontat pe valuta CHF în cursul anului 2015 a fost 1 milion CHF.

În cursul anului 2015 evoluția francului elvețian a cunoscut o apreciere semnificativă, cu 9,87%, de la 1,2022 EUR/CHF la începutul anului la 1,0835 la sfârșitul anului. În baza acordului de decontare netă încheiat cu Nomura International PLC în cursul anului 2015 au fost realizate 118 tranzacții (în general între 25 – 30 milioane CHF) cu perioade de decontare de la câteva zile la câteva săptămâni. Diferența între cursul de schimb la vedere (spot) și la termen a fost infimă în urma verificării în cazul primelor 3 și ultimelor 3 tranzacții de an (respectiv 0,000168, 0,000042, 0,00005, 0,0001, 0,00042) cu observația că în cazul penultimei tranzacții din an (SWAP ID 141720, 28 milioane CHF pentru 12 zile) diferența de schimb valutar a fost zero.

Tranzacțiile tip REPO interbancar reprezintă tranzacții de împrumut prin care o banca își folosește portofoliul de titluri de stat ca și gaj pentru a obține finanțare într-o anumită monedă, vânzând inițial titlurile contra sumei finanțate și rascumpărându-le după perioada agreeată la un pret mai mare, diferența de pret reprezentând în fapt dobânda asimilată

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

finantarii. Tranzacția tip REPO interbancar nu reprezintă o tranzacție care generează risc de schimb valutar.

Banca și-a acoperit riscul valutar la constituirea surselor de finanțare bilanțiere în CHF la sfârșitul anului 2009.

La sfârșitul anilor 2009 și 2010 poziția valutară a băncii pe CHF a fost scurtă, sold debitor 4.115.625 CHF, respectiv sold debitor 13.011.404 CHF, iar la la sfârșitul anilor 2014 și 2015 a fost lungă, respectiv sold creditor 92.822.284 CHF în anul 2014 și sold creditor 159.239.050 CHF în anul 2015.

În perioada 2006-2008 poziția valutară a băncii a fost deschisă dar nu este menționată din motiv că în această perioadă nu au fost constatate tranzacții de constituire a surselor de finanțare pentru derularea creditelor în CHF acordate consumatorilor care au generat risc de schimb valutar.

Nu a fost realizată analiza surselor de finanțare și a poziției valutare pentru perioada 2011-2013, alegându-se anii acordării creditelor până la implementarea O.U.G. nr. 50/2010 și perioada 2014-2015, anul 2015 fiind cel în care în luna ianuarie Banca Națională a Elveției a renunțat la plafonul cursului de schimb de minimum 1,2 franci pentru un euro, înregistrându-se cea mai puternică apreciere în cursul unei zile din istoria francului elvețian.

Având în vedere aspectele prezentate anterior, ținând seama de principiul poziției valutare enumerat anterior, conform căruia poziția valutară scurtă (contul 3721 prezintă sold debitor) induce pierdere dacă cursul valutar crește și câștig dacă cursul valutar al devizei (monedei) scade iar poziția valutară lungă (contul 3721 prezintă sold creditor) induce câștig dacă cursul valutar crește și pierdere dacă cursul valutar al devizei (monedei) scade, din balanțele sintetice pe valute transmise de către bancă se constată că poziția valutară a băncii pe CHF a fost scurtă în perioada 2009 – 2010, de 4,11 milioane CHF, respectiv 13,01 milioane CHF iar în perioada 2014 – 2015 poziția valutară a băncii pe CHF a fost lungă, de 92,82 milioane CHF, respectiv 159,23 milioane CHF, în condițiile în care soldul creditelor în CHF s-a diminuat.

Anul 2010 reprezintă anul în care trendul de apreciere al francului elvețian a devenit vizibil.

În condițiile în banca a fost acoperită privind riscul valutar la constituirea surselor de finanțare bilanțiere în CHF la sfârșitul anilor 2006-2010, 2014-2015, ținând seama de faptul că orice bancă organizează managementul riscului valutar astfel încât acționează întotdeauna în sensul diminuării sau eliminării riscului valutar, ținând seama de criza economică care a început în anii 2007-2008 și a continuat ulterior, în perioada 2014-2015 fiind în desfășurare, se constată că banca, în calitate de profesionist în domeniul financiar, și-a păstrat și ulterior majorat poziția valutară (riscul valutar) lungă pentru moneda franc elvețian în perioada 2014-2015, 92,82 milioane CHF, respectiv 159,23 milioane CHF, previzionând creșterea cursului valutar, efect al caracteristicii esențiale a francului elvețian de monedă de refugiu, în scopul obținerii de câștiguri din operațiuni de swap valutar și alte tranzacții, în condițiile în care riscul valutar în cadrul contractelor de credite acordate în

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

franci elvețieni a fost pus în sarcina exclusivă și totală a consumatorilor, în calitate de împrumutați.

În contextul aprecierii semnificative a francului elvețian față de euro, și implicit față de moneda națională, în care împrumutații își încasau veniturile periodice, s-a realizat și analiza dobânzilor penalizatoare calculate și percepute de bancă după declararea scadenței anticipate a creditelor acordate în franci elvețieni.

În acest sens a fost realizată și analiza fișierului în format excel "*Pct. 9 & 10 - Dobânzi penalizatoare*" transmis de bancă în urma solicitării acestora prin invitația nr. 313017/07.11.2023.

După declararea scadenței anticipate a creditelor acordate în franci elvețieni dobânda penalizatoare (rata dobânzii majorate), mai mare cu câteva puncte procentuale peste dobânda curentă. s-a calculat de către bancă la întreg soldul creditului declarat scadent anticipat.

De exemplu, în cadrul contractului nr. CHF31012EHR2J1480029077/08.05.2008, valoare credit 54400 CHF, dobânda penalizatoare mai mare cu 4 puncte procentuale decât dobânda curentă, după data declarării scadenței anticipate 09.09.2014, banca a calculat dobânzi penalizatoare în valoare de 48610,32 CHF astfel încât la sfârșitul lunii august 2023 erau înregistrate dobânzi penalizatoare în valoare de 48629,46 CHF, pe perioada de 9 ani ulterioară declarării scadenței anticipate banca continuând să calculeze în continuu dobânzi penalizatoare care s-au adăugat la soldul creditului (principalului), care la data declarării scadenței anticipate a fost 56129,79 CHF. Astfel, la sfârșitul lunii august 2023 soldul creditului a fost 34502,31 CHF la care s-au adăugat dobânzile penalizatoare de 48329,46 CHF rezultând un sold total de 83131,77 CHF.

Privind contractul menționat banca a realizat cu încălcarea legii și majorarea marjei cu 2 puncte procentuale în luna mai 2009, faptă contravențională pentru care banca a fost sancționată prin PVCC nr. 765372/06.06.2015.

În aceste cazuri, în care banca a calculat dobânzi penalizatoare la întreg soldul creditului declarat scadent anticipat, riscul previzibil, disproporționat în raport cu prestațiile primite și cu suma împrumutată, se manifestă într-o formă extrem de gravă prin creșterea în mod semnificativ a cuantumului soldului creditului, datorat în continuare în moneda de plată (CHF), prin raportare la moneda euro sau lei.

În urma analizei surselor de finanțare din care au fost acordate și derulate creditele consumatorilor în moneda CHF (franc elvețian), în perioada 2006-2015, în special a tranzacțiilor prin care banca și-a constituit finanțarea bilanțieră efectivă la sfârșitul fiecărui an în moneda CHF, se constată că acestea nu sunt identice cu cele menționate la pag. nr. 2 în prezentarea Băncii Naționale a României "*Creditarea în CHF și profitul instituțiilor de credit: mituri și realitate*" din luna februarie 2015 (www.bnro.ro/DocumentInformation.aspx?idInfoClass=18764&idDocument=19533&directLink=1), care prezintă surse de finanțare la modul general, în niciun caz pentru moneda franc elvețian în cazul băncii, astfel încât nici concluzia prezentării de la pag. 5, conform căreia creditele în CHF au provocat instituțiilor de credit, și implicit băncii, *pierderi*

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

însemnate, apreciem că nu corespunde realității, având în vedere și nota de subsol (***) în cadrul căreia se menționează faptul că calculele au fost *realizate în absența datelor cu privire la costul finanțării în CHF*. Având în vedere și perceperea masivă a penalităților la întreg soldul creditului declarat scadent anticipat, este evident că concluzia Băncii Naționale a României este departe de a corespunde realității în cazul băncii.

În Documentul de Lucru al Serviciilor Comisiei Europene: *“Orientări privind implementarea/aplicarea Directivei 2005/29/CE privind practicile comerciale neloiale”*, publicate în luna mai 2016, actualizate în luna decembrie 2021, se menționează ca fiind practică înșelătoare: absența unor informații adecvate cu privire la obligațiile juridice legate de semnarea contractelor, exagerarea beneficiilor economice și omiterea de informații cu privire la riscurile financiare pentru consumatori.

Având în vedere **concluziile de la punctul VI.** și considerentele prezentate, ținând seama de prevederile art. 7, alin. (1) și (2) din Legea nr. 363/2007 se constată că în comercializarea către consumatori a creditelor în moneda franc elvețian (CHF) începând cu data intrării în vigoare a prevederilor Legii nr. 363/2007 banca a realizat, contrar diligenței profesionale, o practică comercială înșelătoare, omisiune înșelătoare, care a determinat sau este susceptibil să determine consumatorii să ia decizia de încheiere a contractelor, pe care altfel nu ar fi luat-o, prin omisiunea sau disimularea următoarelor informații esențiale necesare consumatorului mediu pentru luarea unei decizii de tranzacționare în cunoștință de cauză:

- omisiunea în a informa consumatorii și disimularea privind caracteristica esențială de monedă de refugiu a francului elvețian (CHF) și riscurile previzibile unui credit acordat în această monedă, astfel încât un consumator mediu, normal informat și suficient de atent și de avizat, să înțeleagă funcționarea concretă a mecanismului financiar de schimb valutar în cazul acestei monede, respectiv riscul previzibil al contractării în această monedă și să evalueze astfel riscul consecințelor economice negative, potențial semnificative, cu nerespectarea obligației legale de informare prevăzută de Codul Consumului și a cerinței de transparență a clauzelor contractuale așa cum este formulată în Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene din data 10.06.2021 în cauza C-609/19;

- omisiunea în a informa consumatorii dublul risc valutar pe care trebuie să-l suporte în cazul contractării unui credit în franci elvețieni: riscul valutar în ceea ce privește deprecierea monedei naționale față de euro și riscul valutar în ceea ce privește deprecierea monedei euro față de CHF, doar primul risc valutar fiind de notorietate pentru un consumator mediu, risc care a influențat în mod semnificativ costul creditelor;

- omisiunea în a informa consumatorii privind existența unui risc de creștere semnificativă a principalului (creditului), prin raportare la moneda națională, în care erau încasate veniturile sau la euro, principala valută în România, în contextul previzibilei aderări la zona euro, cu influență, risc care a influențat în mod semnificativ costul creditelor;

- omisiunea în a informa consumatorii privind existența unui risc de creștere semnificativă a valorii ratelor lunare, prin raportare la moneda națională, în care erau

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

încasate veniturile sau la euro, principala valută în România, în contextul previzibilei aderări la zona euro, cu influență, risc care a influențat în mod semnificativ costul creditelor;

- omisiunea în a informa consumatorii și disimularea și furnizarea într-o manieră neinteligibilă, ambiguă, privind riscul valutar în cazul monedei franc elvețian (CHF), care este pus în sarcina exclusivă și totală a consumatorului, în calitate de împrumutat, risc care a influențat în mod semnificativ costul creditelor;

- omisiunea în a avertiza împrumutării în mod explicit cu privire la existența riscurilor particulare, inerente, contractării unui împrumut în franci elvețieni, care erau de natură să aibă repercusiuni negative asupra executării ulterioare a contractului și asupra situației juridice a consumatorului;

- omisiunea în a informa consumatorii privind faptul că cheltuielile de subzistență, care servesc la asigurarea existenței materiale, nu au fost luate în calcul la evaluarea capacității de rambursare a creditelor, respectiv la evaluarea bonității;

- omisiunea în a informa consumatorii privind faptul că în cazul creditelor în cadrul cărora a fost prevăzută o perioadă de grație de 42 luni, evaluarea capacității de rambursare s-a realizat doar prin raportare doar la dobânda aferentă celor 36 luni și nu la rata lunară după terminarea perioadei de grație, cu valoare semnificativ mai mare, adăugându-se și principalul de plată;

- omisiunea în a informa consumatorii privind volatilitatea superioară a cursului valutar al francului elvețian (CHF) în comparație cu cursul valutar al altor valute, care se manifestă printr-un cost suplimentar plătit de consumatori pe întreaga perioadă de derulare a creditului prin schimbul valutar realizat în momentul efectuării plăților ratelor în moneda CHF;

- disimularea caracteristicii de monedă de refugiu a francului elvețian și a riscurilor previzibile unui credit acordat în această monedă, prin accentuarea, exagerarea de către bancă a beneficiilor valorilor mici ale dobânzii pentru creditele în CHF, față de creditele în EUR, disimulare care a determinat sau este susceptibil că a determinat un consumator mediu să ia decizia de încheiere a contractelor, pe care altfel nu ar fi luat-o;

Practica comercială înșelătoare, omisiune înșelătoare, a fost realizată de bancă **în contextul** în care:

- având în vedere riscul financiar mai ridicat asociat serviciilor financiare și lipsa specifică de experiență a consumatorilor în acest domeniu, respectarea cerinței de diligență profesională prezintă o relevanță deosebită iar banca trebuia să aibă o deosebită grijă să acționeze cu standardul de competență și de atenție care poate fi așteptat în mod rezonabil de la un profesionist în acest domeniu de activitate comercială, conform Directivei 2005/29/CE privind practicile comerciale neloiale, în caz contrar consumatorii ar putea suferi consecințe economice importante;

- funcționarea concretă a mecanismului financiar de schimb valutar și măsura în care evoluează cursul de schimb al unei monede de refugiu scapă înțelegerii unui consumator mediu astfel încât banca trebuia să acorde o deosebită grijă și să acționeze cu standardul

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

de competență și de atenție care poate fi așteptat în mod rezonabil de la o bancă în vederea informării consumatorilor în acest sens;

- banca nu a cunoscut limite ale mijloacelor de comunicare în vederea îndeplinirii obligației legale de punere la dispoziția consumatorilor a informațiilor;

- banca în calitate de profesionist în domeniul financiar avea cunoștință de perioada de criză, unică în istorie, care a început în anul 2007, care previziona în mod cert deprecierea francului elvețian și totuși a continuat să acorde credite în franci elvețieni consumatorilor omitând și disimulând informația esențială privind caracteristica esențială de monedă de refugiu a francului elvețian (CHF) și riscurile previzibile unui credit acordat în această monedă;

- banca nu a respectat prevederile contractuale de a pune efectiv la dispoziția consumatorilor, cel puțin în agenția/sucursala în cadrul căreia a fost acordat creditul, numerar în valuta franc elvețian (CHF), pe perioada de la data acordării creditului până la data tragerii creditului, în limita sumei pentru care nu era necesară programarea prealabilă;

- banca era conștientă la momentul acordării creditelor în moneda franc elvețian a faptului că această monedă în particular nu reprezintă o necesitate pentru consumatori, pentru care necesitatea erau disponibilitățile bănești la modul general;

- banca nu a suportat risc valutar la constituirea surselor de finanțare bilantiere în anii în care au fost acordate creditele în franci elvețieni și în anii ulterior acordării creditelor;

- banca și-a acoperit riscul valutar privind francul elvețian și chiar a acționat în sensul obținerii unui câștig din tranzacțiile cu această monedă, programându-și o poziție valutară lungă în perioada 2014-2015 ceea ce demonstrează că banca, în calitate de profesionist, a previzionat creșterea cursului valutar, efect al caracteristicii esențiale a francului elvețian de monedă de refugiu, în plină perioadă de criză în Uniunea Europeană;

Conform art. 15, alin. (1), lit. b) din Legea nr. 363/2007:

(1) Utilizarea de către comercianți a unor practici comerciale incorecte este interzisă, constituie contravenție și se sancționează după cum urmează:

b) cu amendă de la 20.000 lei la 100.000 lei, pentru utilizarea practicilor comerciale înșelătoare definite la art. 6 și 7, precum și pentru utilizarea oricăreia dintre practicile enumerate în anexa nr. 1 la paragraful «Practici comerciale înșelătoare»;

Banca reprezintă un comerciant care a realizat pe teritoriul României în anul financiar anterior o cifră de afaceri anuală netă de peste 50 milioane euro, echivalent în lei la cursul de schimb comunicat de Banca Națională a României.

Conform art. 17, alin. (2), lit. c) din Legea nr. 363/2007:

Sanțiunile prevăzute la art. 15 alin. (1) lit. b) și c) se aplică după cum urmează:

c) între 50.000 lei și 100.000 lei, pentru comercianți care au realizat pe teritoriul României în anul financiar anterior sancționării o cifră de afaceri anuală netă de peste 50 milioane euro, echivalent în lei la cursul de schimb comunicat de Banca Națională a României

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Conform art. 15, alin. (2), din Legea nr. 363/2007: *În cazul utilizării de către comercianți a unor practici comerciale incorecte care afectează un număr mai mare de 100 de consumatori, limita minimă și limita maximă a sancțiunilor prevăzute la alin. (1) se dublează.*

În condițiile în care practica comercială înșelătoare realizată de către bancă afectează un număr mai mare de 100 consumatori, limita minimă și limita maximă a sancțiunilor prevăzute la art. 15, alin. (1) din Legea nr. 363/2007 se dublează, astfel încât limita minimă devine 100.000 lei iar limita maximă devine 200.000 lei.

Conform art. 17, alin. (4) din Legea nr. 363/2007

Următoarele criterii exemplificative și orientative sunt luate în considerare pentru aplicarea de sancțiuni:

- a) natura, gravitatea, amploarea și durata încălcării;*
- b) orice acțiune întreprinsă de comerciant pentru a atenua sau a repara prejudiciul suferit de consumatori;*
- c) orice încălcare anterioară săvârșită de comerciant, ce se regăsește în mod obligatoriu în cadrul cazierului comercial;*
- d) beneficiile financiare dobândite sau pierderile evitate de comerciant datorită încălcării, dacă sunt disponibile datele relevante;*
- e) sancțiunile aplicate comerciantului pentru aceeași încălcare în alte state membre ale Uniunii Europene, în cazurile transfrontaliere în care sunt disponibile informații cu privire la astfel de sancțiuni prin mecanismul instituit prin Regulamentul (UE) 2017/2.394 al Parlamentului European și al Consiliului;*
- f) orice alt factor agravant sau atenuant aplicabil circumstanțelor cazului.*

Privind criteriul prevăzut la litera a): practica comercială înșelătoare are și în prezent consecințe negative semnificative asupra intereselor economice a mii de consumatori, cu prejudicii semnificative create acestora.

Privind criteriul prevăzut la litera b): comerciantul nu a întreprins nicio acțiune pentru a atenua sau a repara prejudiciul suferit de consumatori, cu excepția unor oferte de conversie la cursul din momentul efectuării conversiei (conform mass media) cu reducerea soldului de credit, oferte adresate consumatorilor după anul 2015, când francul elvețian se apreciease deja semnificativ față de euro, oferte care nu au fost adresate și consumatorilor pentru care a fost declarată scadența anticipată a creditului.

Privind criteriul prevăzut la litera c): în cazierul comercial nu este înregistrată nicio încălcare privind realizarea de practici comerciale incorecte privind portofolii de clienți.

Privind criteriul prevăzut la litera d): nu există disponibile în afara celor din balanțele sintetice pe valute transmise de către bancă; având în vedere poziția valutară lungă a băncii de zeci de milioane CHF constatată în perioada 2014-2015 estimăm că beneficiile au fost semnificative.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Privind criteriul prevăzut la litera e): nu există disponibile date.

Privind criteriul prevăzut la litera f): banca în calitate de profesionist în domeniul financiar avea cunoștință de perioada de criză, unică în istorie, care a început în anul 2007, care previziona în mod cert deprecierea francului elvețian și totuși a continuat, contrar principiului bune credințe, să acorde credite în franci elvețieni consumatorilor omițând și disimulând informația esențială privind caracteristica esențială de monedă de refugiu a francului elvețian (CHF) și riscurile previzibile unui credit acordat în această monedă.

Având în vedere criteriile orientative prevăzute la art. 17, alin. (4) din Legea nr. 363/2007, apreciem justă aplicarea sancțiunii amenzii contravenționale prevăzută de limita maximă, respectiv amendă contravențională în valoare de 200.000 lei.

Practica comercială înșelătoare produce efecte și în prezent, prin: creșterea în mod semnificativ a soldului creditului, prin raportare la moneda euro sau lei, și perceperea unei dobânzi majorate corespunzătoare, ce se reflectă în creșterea costului creditului, creșterea în mod semnificativ a ratelor lunare achitate de consumatori, prin raportare la moneda euro sau lei, creșterea serviciului datoriei, riscul valutar este suportat în continuare exclusiv de către consumatori, plata unor rate raportate la un credit inițial majorat (în cazul conversiei creditului), plata unui sold al datoriei majorat și perceperea de dobânzi penalizatoare raportate la acest sold majorat (în cazul declarării scadenței anticipate, executării silite).

Având în vedere considerentele prezentate, privind portofoliul de credite acordate începând cu data intrării în vigoare a prevederilor Legii nr. 363/2007, se constată realizarea de către bancă a unei practici comerciale înșelătoare, omisiune înșelătoare, conform art. 7, alin. (1) și (2) din Legea nr. 363/2007, cu încălcarea prevederilor art. 15, alin. (1), lit. b) din Legea nr. 363/2007, și se sancționează prin prevederile art. 15, alin. (1), lit. b) coroborat cu art. 15, alin. (2) și art 17, alin. (2), lit. c) din Legea nr. 363/2007, cu amendă contravențională de 200.000 lei.

Nu se propune emiterea de către Președintele Autorității a unui Ordin de încetare a practicii comerciale incorecte, conform art. 13, alin. (1), lit. b) și art. 13¹, alin. (2) din Legea nr. 363/2007, în condițiile în care banca nu mai oferă în prezent consumatorilor credite în franci elvețieni.

Conform art. 12¹ din Legea nr. 363/2007:

(1) Consumatorii afectați de practicile comerciale incorecte au dreptul la măsuri de remediere pentru a se elimina toate efectele respectivelor practici incorecte, fără costuri, după cum urmează:

a) înlocuirea, reducerea prețului sau încetarea contractului și restituirea contravalorii produsului sau serviciului, după caz;

b) despăgubiri pentru prejudiciul suferit de consumator;

c) în cazul în care se constată deficiențe în primele 30 de zile de la achiziția produsului sau serviciului, se dispune direct înlocuirea acestora.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRA VENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

(2) *Următoarele circumstanțe exemplificative sunt luate în considerare pentru stabilirea măsurilor de remediere prevăzute la alin. (1):*

a) gravitatea și natura practicii comerciale incorecte;

b) prejudiciul suferit de consumator.

Conform art. 15¹ din Legea nr. 363/2007: *Odată cu aplicarea sancțiunii amenzii contravenționale, agentul constatator poate dispune ca sancțiune complementară una dintre măsurile de remediere prevăzute la art. 12¹ alin. (1) lit. a) și c), după caz.*

În vederea combaterii practicii comerciale înșelătoare, care produce efecte și în prezent pentru mii de consumatori, respectiv în vederea eliminării tuturor efectelor practicii comerciale înșelătoare, conform art. 15¹ din Legea nr. 363/2007 va fi dispusă ca sancțiune complementară măsura de remediere prevăzută de art. 12¹, lit. a) din Legea nr. 363/2007.

Având în vedere că practica comercială înșelătoare, omisiune înșelătoare, s-a realizat în condițiile în care *consumatorii care nu sunt acoperiți în mod natural la riscul valutar* în moneda franc elvețian (CHF) suportă un *dublu risc valutar* în cazul contractării unui credit în această monedă, riscul valutar în ceea ce privește deprecierea monedei naționale față de euro și riscul valutar în ceea ce privește deprecierea monedei euro față de CHF, primul risc fiind de notorietate pentru un consumator mediu iar ultimul risc, urmare a *omisiunii și disimulării băncii*, este cel care s-a manifestat cu *consecințe economice negative semnificative* pentru consumatori, prin creșterea costului creditului și a principalului, prin raportare la euro, principala valută din România, în contextul preconizatei aderări la zona euro, apreciem că un consumator mediu s-a obligat să returneze sumele împrumutate la termenele și în cuantumul menționate în contract, având ca premisă cursul de schimb valutar al francului elvețian raportat la euro (CHF/EUR) din perioada respectivă.

Prin urmare se impune măsura de remediere, prevăzută de art. 12¹, lit. a) din Legea nr. 363/2007, constând în *reducerea pretului contractului de credit*, prin calcularea și plata ratelor de rambursare a creditelor la valoarea cursului de schimb valutar al francului elvețian raportat la euro (CHF/EUR) în vigoare la momentul încheierii contractelor, pe întreaga perioadă de derulare a contractelor.

În cazul în care plata ratelor de rambursare a creditelor s-a realizat sau se va realiza în moneda națională sau într-o altă monedă decât francul elvețian, realizarea conversiei în valuta creditului se va realiza având în vedere cursul de schimb valutar al francului elvețian raportat la euro (CHF/EUR) în vigoare la momentul încheierii contractului și cursul Băncii Naționale a României din data plății, astfel încât riscul valutar în ceea ce privește deprecierea monedei naționale față de euro va fi suportat de către împrumutați.

Fenomenul creditării în franci elvețieni reprezintă un fenomen unic în România prin prisma efectelor negative semnificative pe care le-a avut și le are în continuare asupra intereselor economice, și nu numai, ale consumatorilor din România.

Din lista tuturor contractelor acordate în franci elvețieni transmise cu ocazia prezentei acțiuni tematice se constată că numărul de credite acordate în franci elvețieni pentru care care a fost declarată scadența anticipată și inițiată executarea silită este de 1989 credite,

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

semnificativ mai mic decât numărul de 8676 credite transmis cu ocazia precedentei acțiuni tematice inițiată în anul 2019 și nefinalizată. Apreciem că în lipsa unei erori, diferența poate fi motivată prin stingerea datoriilor sau prin cesiunea creanțelor pentru creditele în cauză. Totodată, conform listei contractelor acordate în franci elvețieni se constată că pentru 123 credite a fost inițiată executarea silită, care ar trebui să se adauge celor 8676 credite menționate anterior, astfel încât numărul total de credite pentru care a fost inițiată executarea silită până în luna august 2023 ar fi 8799 credite.

Având în vedere datele obținute în cadrul tematicii anterioare, din anul 2019, se constată că din totalul de 29.547 credite acordate în franci elvețieni consumatorilor, pentru un număr de 8799 credite, reprezentând 29,78% din totalul creditelor în franci elvețieni, a fost declarată scadența anticipată până la sfârșitul anului 2019, o dovadă suplimentară privind consecințele negative semnificative ale creditelor în franci elvețieni asupra consumatorilor, practic pentru aproape unul din trei consumatori creditele în franci elvețieni nu s-au dovedit a fi benefice, presupunând faptul că toți consumatorii și-au exercitat cu bună credință diligența de plată.

Creditele în franci elvețieni au avut și au în continuare un impact social negativ extrem de puternic asupra consumatorilor din România, impact care poate fi descoperit cercetând experiențele de viață descrise în cartea "*România sub teroare bancară*" (<https://ro.scribd.com/document/372636303/CARTE-Romania-Sub-Teroare-Bancara>) publicată de *Grupul clienților cu credite în CHF* în luna februarie 2018.

Creditele acordate în franci elvețieni se deosebesc de cele acordate în euro prin faptul că în primul caz împrumutații au suportat suplimentar și devalorizarea monedei euro în raport cu francul elvețian.

În cadrul Concluziilor Raportul final al Comisiei Naționale cu privire la Cauzele Crizei Financiare și Criza economică în Statele Unite publicat de Guvernul Statelor Unite în februarie 2011, sunt prezentate cauzele crizei financiare care a izbucnit în S.U.A. în perioada 2007-2008, în urma căreia patru milioane de oameni și-au pierdut casele și alte peste patru milioane au intrat în procedura de executare silită a creditelor sau au înregistrat restanțe la plata ratelor. La pag. XVII a raportului se afirmă faptul că criza a fost rezultatul *acțiunii și inacțiunii oamenilor, conducătorilor și supraveghetorilor sistemului financiar, care au ignorat avertismentele, eșuând să înțeleagă și să gestioneze riscurile din cadrul unui sistem esențial pentru bunăstarea poporului american. Este afirmat eșecul esențial al Băncii Federale Americane în a stopa fluxul de credite ipotecare toxice, prin stabilirea unor standarde prudente de creditare ipotecară.*

În urma în prezentării în fața Comisiei de specialitate din Parlament, a "*Analizei creditelor în franci elvețieni*" susținută de Guvernatorul B.N.R. în data de 10 februarie 2015, analiză care constituie o apologetică a fenomenului de creditare în franci elvețieni și implicit a băncilor care au înțeles să adere la propagarea acestui fenomen, în scopul de a-și majora cota de piață și de a obține venituri financiare corespunzătoare, nu a fost prezentat public niciun raport din care să reiasă care sunt cauzele care au determinat manifestarea acestui fenomen cu *impact social negativ pentru zeci de mii de consumatori*.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

*Lipsă martor**Nu este de față*

În cadrul analizei se invocă liberalizarea deplină a contului de capital, condiție fundamentală a aderării României la Uniunea Europeană, ca fiind motivul pentru care Banca Națională a României nu a interzis creditarea în franci elvețieni, evitându-se astfel în a se aborda cauza crizei creditelor în franci elvețieni în România.

Banca Națională a României a deținut toate *pârghiile legale* pentru a reglementa *standarde prudente de creditare* și ceea ce este cunoscut ca fiind de notorietate de orice *om* care acționează în domeniul științelor economice: *orice creditare trebuie încurajată în moneda în care împrumutații își primesc veniturile periodice și limitată în orice altă monedă*. Creditarea în moneda euro, principala valută folosită în România, reprezintă un caz aparte de la principiul enumerat anterior, stabilitatea cursului valutar leu/euro fiind un obiectiv declarat al Băncii Naționale în contextul preconizatei aderări la zona euro, dar nu același lucru poate fi afirmat și despre francul elvețian.

Raportul final al Comisiei Naționale cu privire la Cauzele Crizei Financiare din S.U.A. concluzionează că criza financiară care a început în perioada 2007-2008 putea fi evitată. La aceeași concluzie se poate ajunge și în cazul crizei creditelor în franci elvețieni, care putea fi evitată dacă Banca Națională a României ar fi reglementat *limitarea creditării în franci elvețieni* astfel încât aceste credite să fie acordate doar în cazul în care *solicitanții îndeplineau condiția de încasare periodică a veniturilor în această monedă*.

Prin art. 54 din Legea nr. 672 din 26 iulie 2013 (<https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000027754539/#JORFARTI000027754910>) în Franța a fost reglementat, deasemenea în urma unei crize provocată de deprecierea puternică a monedei euro față de francul elvețian, faptul că împrumutații, persoane fizice care nu acționează în scop profesional, pot contracta împrumuturi denominate într-o monedă străină Uniunii Europene *numai dacă* la momentul încheierii contractului se constată că încasează venituri sau dețin active în principal în această monedă, cu excepția cazului în care *riscul de schimb nu este suportat de împrumutat*.

Fostul președinte executiv al celei mai mari bănci în perioada în care au fost acordate credite în franci, a afirmat public faptul că creditarea în franci elvețieni este o *activitate iresponsabilă* în România în cadrul unui articol publicat în luna iulie 2008 (https://economie.hotnews.ro/stiri-finante_banci-3401644-fostul-presedinte-bcr-creditarea-franci-elvetieni-este-activitate-iresponsabila-romania.htm).

O activitate nu doar *iresponsabilă*, dar și *contrară principiului buneii-credințe*, în condițiile în care banca în calitate de profesionist în domeniul financiar avea cunoștință de perioada de criză, unică în istorie, care a început în anul 2007, care *previziona în mod cert deprecierea francului elvețian* și totuși a continuat să acorde credite în franci elvețieni consumatorilor omițând și disimulând informația esențială privind caracteristica esențială de monedă de refugiu a francului elvețian.

Trebuie subliniat faptul că există bănci care au avut o abordare *profesionistă, rațională și etică*, de a nu oferi consumatorilor *neacoperiți în mod natural la riscul valutar* credite în franci elvețieni.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

VIII. Fapta contravențională privind comportamentul incorect în relația cu consumatorii

Conform listei de credite transmise prin anexa nr. 2 la invitația nr. 306947/31.07.2023, la data transmiterii listei erau în derulare, declarate scadent anticipat sau executate silit, rambursate integral anticipat sau ajunse la termen în ultimii 3 ani anteriori, un număr de 1173 credite în moneda franc elvețian (CHF), acordate până la data intrării în vigoare a Legii nr. 363/2007, privind combaterea practicilor incorecte ale comercianților în relația cu consumatorii, respectiv până la data 30.12.2007.

Constatările care urmează a fi prezentate se referă strict la portofoliul de credite acordate în moneda franc elvețian (CHF) până la data intrării în vigoare a Legii nr. 363/2007, din totalul celor 29547 credite acordate în franci elvețieni conform listei transmise în cadrul tematicii inițiate în anul 2019, și nefinalizată.

Din cele 1173 credite în moneda CHF, la data transmiterii listei 652 credite erau în derulare, 203 credite erau declarate scadent anticipat și 215 credite erau în executare silită. Având în vedere faptul că executarea silită reprezintă o etapă ulterioară declarării scadenței anticipate, astfel încât numărul creditelor executate silit nu poate fi mai mic decât cel al creditelor declarate scadent anticipat deducem că lista nu este completată în mod corect.

Prin prevederile art. 27, lit. a) și b) și art. 45 din Legea nr. 296/2004, privind Codul Consumului, este reglementat dreptul consumatorilor de a fi protejați împotriva riscului de a achiziționa un produs sau de a li se presta un serviciu care ar putea să le aducă atingere drepturilor și intereselor legitime și de a fi informați complet, corect și precis, asupra caracteristicilor esențiale ale produselor și serviciilor, inclusiv a serviciilor financiare, astfel încât decizia pe care o adoptă în legătură cu acestea să corespundă cât mai bine nevoilor lor și să aibă posibilitatea de a face o alegere rațională între produsele și serviciile oferite.

Prin prevederile art. 57 din Legea nr. 296/2004, privind Codul Consumului este reglementat dreptul consumatorilor de a fi informați complet, corect și precis inclusiv privind riscurile previzibile în cazul prestărilor de servicii.

Prevederile art. 6 din Legea nr. 296/2004 prevăd obligativitatea respectării Codului consumului de către toți operatorii economici care efectuează acte și fapte de comerț, în condițiile legii.

Prin punctul 48 din motivarea în Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene din data 10.06.2021 în cauza C-609/19 (<https://curia.europa.eu/juris/documents.jsf?num=C-609/19>) în ceea ce privește contractele de împrumut exprimate în monedă străină, Curtea subliniază importanța oricărei informații furnizate de profesionist care urmărește să clarifice consumatorul cu privire la funcționarea mecanismului de schimb valutar și la riscul legat de acesta și faptul că constituie elemente de o importanță deosebită precizările referitoare la riscurile la care este expus împrumutatul în cazul unei depreciere severe a monedei care are curs legal în statul membru în care acesta are domiciliul și al unei majorări a ratei dobânzilor străine.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Hotărârea CJUE în cauza C-609/19 a fost emisă în urma unei cereri de decizie preliminară a Tribunalului de Primă Instanță din Lagny-sur-Marne, Franța, privind un contract de împrumut ipotecar exprimat în monedă străină, franc elvețian, în cadrul căruia a intervenit o depreciere severă a monedei euro față de francul elvețian.

Prin punctul 51 din motivarea în Hotărârea CJUE în cauza C-609/19 Curtea afirmă faptul că pentru a respecta cerința de transparență, informațiile comunicate de profesionist trebuie să poată permite unui consumator mediu, normal informat și suficient de atent și de avizat nu numai să înțeleagă că, în funcție de variațiile cursului de schimb, evoluția parității dintre moneda de calcul și moneda de plată poate determina consecințe defavorabile față de obligațiile sale financiare, ci și să înțeleagă, în cadrul contractării unui împrumut exprimat în monedă străină, care este riscul real la care se expune, pe toată durata contractului, în ipoteza unei depreciere severe a monedei în care își primește veniturile în raport cu moneda de calcul.

Totodată, prin punctul 53 din motivarea în Hotărârea CJUE în cauza C-609/19 Curtea afirmă faptul că în cadrul unui contract de împrumut exprimat în monedă străină care expune consumatorul la un risc de schimb valutar, nu poate fi considerată îndeplinită cerința de transparență în cazul în care consumatorul nu a fost avertizat de către profesionist cu privire la contextul economic susceptibil să aibă repercusiuni asupra variațiilor cursurilor de schimb valutar, astfel încât consumatorul nu a fost pus în situația să înțeleagă în mod concret consecințele potențial grave asupra situației sale financiare care pot decurge din contractarea unui împrumut exprimat în monedă străină.

Deasemenea, prin punctul 54 din motivarea în Hotărârea CJUE în cauza C-609/19 Curtea afirmă faptul că cerința de transparență nu este îndeplinită în cazul în care împrumutatul nu a fost avertizat, în mod explicit, cu privire la existența unor riscuri particulare legate de contractele de împrumut exprimate în monedă străină.

Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene din data 10.06.2021 în cauza C-609/19 (punctul 72, declarația 2) a instituit principiul conform căruia cerința de transparență a clauzelor contractuale este îndeplinită în cazul în care profesionistul a furnizat consumatorului informații suficiente și exacte care îi permit unui consumator mediu, normal informat și suficient de atent și de avizat, să înțeleagă funcționarea concretă a mecanismului financiar de schimb valutar și să evalueze astfel riscul consecințelor economice negative, potențial semnificative, ale unor astfel de clauze asupra obligațiilor sale financiare pe toată durata contractului.

Prin prisma prevederilor Legii nr. 296/2004, având în vedere alin. (9) din preambulul Directivei 2005/29/CE, ținând seama de Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene în cauza C-609/19, banca, în calitate de profesionist în domeniul financiar, avea obligatia legală de a informa consumatorii complet, corect și precis privind caracteristica esențială a francului elvețian (CHF) de monedă de refugiu, astfel încât un consumator mediu, normal informat și suficient de atent și de avizat, să înțeleagă funcționarea concretă a mecanismului financiar în cazul acestei monede, respectiv riscul previzibil al aprecierii acesteia în perioade de criză, de incertitudine pe piață și să evalueze astfel riscul consecințelor economice negative,

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

potențial semnificative, al acestei proprietăți a monedei creditului asupra obligațiilor sale financiare pe toată durata contractului.

În urma analizei documentației precontractuale se constată că în cazul tuturor contractelor de credite acordate în moneda franc elvețian (CHF), încheiate până la data intrării în vigoare a Legii nr. 363/2007, banca a omis a informa consumatorii privind caracteristica esențială de monedă de refugiu a francului elvețian și riscurile previzibile unui credit acordat în această monedă.

În cadrul tuturor contractelor de credite acordate în moneda franc elvețian (CHF), încheiate până la data intrării în vigoare a Legii nr. 363/2007, riscul valutar este prevăzut neclar, în general în secțiunea denumită „*Rambursare*”, sub forma:

Art. 6.1 Rambursarea creditului, dobânzilor și comisioanelor aferente, reprezintă obligația fermă a împrumutatului/coplătorului și garantului care răspund solidar pentru plata la scadență a tuturor sumelor datorate băncii.

Art. 6.3 Împrumutatul este obligat ca cel târziu în ziua scadenței să constituie suma necesară rambursărilor în contul curent deschis la bancă, în valuta prevăzută în graficul de rambursare. [...] Dacă moneda oricărui astfel de cont diferă de moneda în care sunt datorate obligațiile de plată, banca poate utiliza disponibilitățile respective pentru a cumpăra o sumă egală cu cea în moneda obligațiilor de plată, aplicând cursul de schimb și poate debita contul respectiv cu costul aferent cumpărării și alte taxe, după caz.

În cadrul unor contracte (pentru refinanțarea unui credit de consum, ex. contract nr. 0800000000373097/ 26.11.2007, nr. CHF4225CFB02A0230394632/ 19.12.2007) riscul valutar este prevăzut neclar, în secțiunea denumită „*Rambursare*”, sub forma:

Art. 8.1 Împrumutatul și/sau Împrumutatul solidar va/vor rambursa Împrumutul și Dobânda aferentă în rate lunare egale (denumite „Anuități”) conform Graficului de rambursare, parte integrantă a prezentului contract de împrumut, în valuta în care a fost acordat Împrumutul, până la rambursarea integrală a sumelor datorate în temeiul prezentului contract în conformitate cu termenii specificați în cap. III Termenii Împrumutului.

Nu este exclusă posibilitatea să existe contracte în care prevederile contractuale să fie menționate în cadrul unor articole contractuale diferite ca numere

Prevederile contractuale sunt redactate astfel încât expresia „risc valutar” nici măcar nu este menționată în cadrul acestora, dar acestea sunt singurele prevederi identificate în cadrul cărora este reglementat într-un mod indirect și neclar riscul valutar.

În cadrul contractelor moneda creditului, francul elvețian, este menționat doar sub forma abreviată „CHF”.

Ținând cont de mijlocul de comunicare utilizat, documente în format hârtie comunicate fizic consumatorilor la sediile sucursalelor/agențiilor, banca nu a cunoscut limite ale mijloacelor de comunicare în vederea îndeplinirii obligației legale de punere la dispoziția consumatorilor a informațiilor.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Din analiza documentelor precontractuale se constată că consumatorii nu sunt acoperiți în mod natural la riscul valutar în moneda franc elvețian (CHF), neavând surse de venituri în această monedă.

În cadrul contractelor banca a omis a informa consumatorii privind dublul risc valutar pe care trebuie să-l suporte în cazul contractării unui credit în această monedă: riscul valutar în ceea ce privește deprecierea monedei naționale față de euro și riscul valutar în ceea ce privește deprecierea monedei euro față de CHF, doar primul risc valutar fiind de notorietate pentru un *consumator mediu*.

Omisiunea s-a realizat având în vedere că francul elvețian, deși face parte din valutele cotate de Banca Națională a României, cotația acestuia nu se stabilește prin cerere și ofertă ci prin cotația de pe plan internațional între euro și francul elvețian, iar Banca Națională a României nu poate interveni direct asupra acestei cotații.

Prin nerespectarea prevederilor Legii nr. 296/2004, privind Codul Consumului, și a cerinței de transparență a clauzelor contractuale așa cum este formulată în Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene din data 10.06.2021 în cauza C-609/19, banca a omis a informa consumatorii privind caracteristica esențială de monedă de refugiu a francului elvețian (CHF) și riscurile previzibile unui credit acordat în această monedă, astfel încât un consumator mediu, normal informat și suficient de atent și de avizat, să înțeleagă funcționarea concretă a mecanismului financiar de schimb valutar în cazul acestei monede, respectiv riscul previzibil al contractării în această monedă și să evalueze astfel riscul consecințelor economice negative, potențial semnificative, al acestei proprietăți a monedei creditului asupra obligațiilor sale financiare pe toată durata contractului, care poate ajunge la zeci de ani.

În condițiile în care consumatorii nu sunt acoperiți în mod natural la riscul valutar în moneda franc elvețian (CHF) în cadrul contractelor banca a omis a informa consumatorii complet și clar privind mecanismul financiar de schimb valutar al monedei franc elvețian (CHF), specific unei monede de refugiu, ce se manifestă prin deprecierea acesteia în perioade de calm și aprecierea acesteia în perioadele de incertitudine pe piață sau de criză, când este căutată de investitori, mecanism care are ca rezultat manifestarea unui risc previzibil, disproporționat în raport cu prestațiile primite și cu suma împrumutată, din punctul de vedere al consumatorului, prin creșterea în mod semnificativ a sumelor achitate periodic de consumatori ca urmare a variațiilor parității dintre francul elvețian și euro, în detrimentul consumatorului.

Banca a omis a informa consumatorii privind existența unui risc de creștere a valorilor ratelor lunare achitate de consumatori în cazul unei evoluții previzibile defavorabile a cursului de schimb al francului elvețian în perioadele de criză.

Riscul previzibil, disproporționat în raport cu prestațiile primite și cu suma împrumutată, cauzat de deprecierea francului elvețian față de euro în perioade de crize, din cauza caracteristicii de monedă de refugiu, se manifestă și prin faptul că quantumul soldului creditului, datorat în continuare în moneda de plată (CHF), prin raportare la moneda euro sau lei va fi considerabil mai mare decât suma împrumutată inițial, ratele lunare plătite

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

acoperind aproape exclusiv dobânzile, majorându-se astfel semnificativ și costul creditului, prețul produsului, caracteristică esențială a contractului.

Determinarea riscului s-a realizat prin raportarea costului și soldului creditului atât la moneda națională – leu – în care majoritatea consumatorilor își încasează veniturile periodice, cât și la euro, principala valută în circulație în România, în contextul viitoarei aderări la zona euro.

Banca a omis, a disimulat și furnizat într-o manieră neinteligibilă, ambiguă, riscul valutar în cazul monedei franc elvețian (CHF), care este pus în sarcina exclusivă și totală a consumatorului, în calitate de împrumutat.

Banc a omis a avertiza împrumutării în mod explicit cu privire la existența unor riscuri particulare legate de contractele de credit acordate în moneda franc elvețian.

Omisiunea băncii este cu atât mai gravă cu cât, banca, în calitate de profesionist în domeniul financiar, deși avea cunoștință de manifestarea, începând cu prima parte a anului 2007, a unor evenimente pe piața financiară internațională, care erau semnele unei perioade de criză, unice în istorie, pe perioada căreia francul elvețian, monedă de refugiu, urma să se aprecieze, banca a continuat să ofere consumatorilor credite în moneda franc elvețian (CHF) pentru care era certă creșterea în mod semnificativ a sumelor achitate de consumatori ca urmare a variațiilor parității dintre francul elvețian și euro, în detrimentul consumatorului.

Hipervalorizarea francului elvețian, urmare a caracteristicii esențiale de monedă de refugiu, reprezintă pentru consumatorul mediu, o informație esențială, care ar fi permis acestuia să cunoască comportamentul francului elvețian pe piața valutară, să anticipeze creșterea accelerată a cursului de schimb pe perioade scurte sau medii de timp și asumarea în cunoștință de cauză a riscului valutar, și să măsoare posibilele consecințe economice negative, potențial semnificative, ale împrumutului în această monedă, în lipsa acestei informații consumatorul mediu a fost determinat, sau este susceptibil că a fost determinat, să ia decizia de tranzacționare, de încheiere a contractului de credit, pe care altfel nu ar fi luat-o.

Contrar diligenței profesionale, prin omisiunea și disimularea caracteristicii esențiale de monedă de refugiu a francului elvețian și a riscurilor previzibile unui credit acordat în această monedă, consumatorul mediu nu a putut realiza o evaluare obiectivă a riscului consecințelor economice negative, potențial semnificative, al acestei proprietăți a monedei creditului asupra obligațiilor sale financiare pe toată durata contractului, și a fost determinat sau este susceptibil că a fost determinat să ia decizia de tranzacționare, de încheiere a contractului de credit, pe care altfel nu ar fi luat-o.

Omisiunea și disimularea a fost realizată din moment ce banca nu se putea aștepta în mod rezonabil, respectând obligația legală de informare și cerința de transparentă a clauzelor contractuale față de un consumator mediu, normal informat și suficient de atent și de avizat, ca acesta să accepte riscul previzibil disproporționat de schimb valutar sau dacă ar fi fost acceptat ar fi fost acceptat de un procent semnificativ mai mic de consumatori.

Omisiunea și disimularea s-a realizat de către bancă contrar diligenței profesionale, deși în cadrul Directivei 2005/29/CE, privind practicile comerciale neloiale, se subliniază, în

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

mod întemeiat, importanța diligenței profesionale în domeniul serviciilor financiare, având în vedere riscul financiar mai ridicat asociat acestora și faptul că lipsa diligenței profesionale va avea drept rezultat suferirea de către consumatori a unor consecințe economice importante.

Omisiunea de informații adecvate cu privire la obligațiile juridice legate de semnarea contractelor și cu privire la riscurile financiare pentru consumator sunt prezentate ca fiind o practică înșelătoare în "Orientările privind implementarea/aplicarea Directivei 2005/29/CE privind practicile comerciale neloiale", din anii 2016 și 2021, publicate de Comisia Europeană.

Omisiunea și disimularea caracteristicii esențiale a francului elvețian și a riscurilor previzibile unui credit acordat în această monedă s-a realizat în condițiile în care creditul acordat în această monedă franc elvețian (CHF) era un produs financiar nou pe piața financiar bancară din România.

În urma analizei majorării soldului creditului exprimat în euro, în luna august 2023 (ultima lună pentru care au fost transmise extrase) față de cel din luna acordării creditului, pentru două credite alese aleatoriu au fost constatate următoarele date:

Nr. Contract	Data contract	Valoare credit inițial (CHF)	Curs valutar EUR/CHF la încheiere contract	Valoare credit inițial (EUR)	Sold credit la data 31.08.2023 (CHF)	Curs valutar EUR/CHF la data 31.08.2023	Sold credit la data 31.08.2023 (EUR)	Majorare credit/principal (%)
4219000000014946	06.08.2007	254.500	1,6385	155.325	166.657	0,9584	173.891	11,95%
420602J1480018519	28.09.2007	90.000	1,6601	54.214	64.512	0,9584	67.312	24,16%

Creditele alese nu au avut rambursări anticipate parțiale semnificative astfel încât derularea creditelor s-a derulat normal, conform contractului.

După o perioadă de 15 ani de zile de derulare a creditelor, ce reprezintă jumătate din perioada creditelor (30 ani), în care consumatorii au realizat plata ratelor lunare, soldul creditului exprimat în moneda euro este mai cu 11,95%, respectiv 24,16%.

Soldul creditelor exprimat în moneda națională, în care majoritatea împrumutaților își aveau veniturile la data acordării creditelor, prezintă evident valori superioare procentuale în privința majorării, în condițiile în care moneda națională s-a depreciat față de euro de la data acordării creditelor.

Cu extrem de puțin excepții, majoritatea covârșitoare a consumatorilor, au realizat tragerea creditului acordat în franc elvețian prin schimb valutar în euro sau în lei. În condițiile în care francul elvețian nu este monedă de circulație în România, din punctul de vedere al unui consumator mediu, apreciem că folosirea monedei franc elvețian în cadrul tranzacțiilor poate fi motivată de obținerea unui curs de schimb valutar decât cel oferit de către bancă.

În condițiile în care francul elvețian nu este monedă de circulație în România este evident faptul că aceasta nu a reprezentat o necesitate pentru consumatori, pentru care

AGENT CONSTATATOR,   MARTOR,   CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

necesitatea reală era obținerea unor disponibilități bănești, indiferent de monedă, care să fie folosite, pentru achiziționarea unor bunuri imobile în cazul creditelor ipotecare, sau pentru nevoi personale, în urma schimbului valutar în euro (principala valută folosită în România, în contextul așteptatei aderări la zona euro) sau în lei, moneda națională, în cazul creditelor de consum.

Creșterea soldului creditului exprimat în moneda euro sau lei este asociată și cu creșterea serviciului datoriei în condițiile în care apreciem că pe perioada derulării creditelor creșterea veniturilor salariale și de orice alt fel, obținute de împrumutați, nu a fost pe măsura aprecierii francului elvețian față de euro, respectiv față de aprecierea francului elvețian față de moneda națională (apreciere de peste 120%).

Având în vedere necesitatea reală a consumatorilor, faptul că la jumătatea perioadei de derulare a creditului, după ce au fost achitate rate lunare în quantum substanțial, pe fondul creșterii serviciului datoriei, soldul creditului exprimat în moneda euro sau lei nu doar că nu a scăzut dar și s-a majorat, reprezintă manifestarea unui risc disproporționat în raport cu prestațiile primite și cu suma împrumutată, cu grave consecințe economice pentru împrumutați, pentru care este rațional a aprecia că niciun consumator mediu, normal informat și suficient de atent și de avizat, nu și-ar fi exprimat acordul de încheiere a contractului dacă banca nu ar fi omis, contrar diligenței profesionale și cu nerespectarea obligației legale de informare și a cerinței de transparență a clauzelor contractuale, să informeze consumatorii privind caracteristica esențială de monedă de refugiu a francului elvețian (CHF) și riscurile previzibile unui credit acordat în această monedă.

Raționamentul exprimat anterior este valabil doar în cazul consumatorului mediu care nu obține venituri periodice în franci elvețian, caz care nu a fost întâlnit la niciun contract din cele alese aleatoriu, eventualele cazuri, dacă există, apreciem ca fiind extrem de puțin raportate la numărul mare de consumatori pentru care au fost acordate credite în franci elvețieni.

În urma analizării documentelor din care reiese gradul de îndatorare la data acordării creditului în franci elvețieni și modalitatea în care acesta a fost determinat se constată că determinarea capacității de rambursare nu s-a realizat cu luarea în calcul a cheltuielilor de subzistentă, prevăzute de art. 4, lit. e) din Regulament B.N.R. nr. 3/2007.

În urma analizării documentelor din care reiese gradul de îndatorare la data acordării, în cazul creditelor acordate în franci elvețieni (CHF), în cadrul cărora a fost stabilită o "perioadă de grație" de 6 luni de neplata a dobânzii și ulterior alte 36 luni de plată doar a dobânzii, determinarea capacității de rambursare nu a fost realizată pentru angajamentele lunare de plată la valoarea lor maximă, corespunzătoare perioadei ulterioare celor 42 luni de "perioada de grație" ci doar pentru angajamentul lunar aferent celor 36 luni în care a fost achitată doar dobânda, principalul nefiind luat în considerare.

De exemplu, în cadrul contractului nr. CHF42192RH0000000017928/03.09.2007 situația este următoarea:

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Nr. Contract	Data contract	Grad îndatorare calculat conform formular/referat	Rata lunară luată în calcul la calculul capacității de rambursare	Rata lunară după perioada de grație (CHF)	Principal de plată după perioada de grație (CHF) neluat în vedere la la calculul capacității de rambursare	Procent obligații de plată neluate în vedere la calculul capacității de rambursare
CHF42192RH0000000017928	03.09.2007	35,88%	374,12	501,8	127,68	25,44%

Conform ultimei coloane, nu au fost luate în calcul la determinarea capacității de rambursare obligații reprezentând principal de plată după perioada de grație, în cotă de 25,44% din valoarea totală a ratei lunare după perioada de grație.

În majoritatea creditelor analizate doar prin cele două modalități menționate anterior banca a reușit să determine încadrarea capacității de rambursare în plafonul maxim de 40%.

În urma analizării documentelor din care reiese numerarul în casierie în valuta CHF, la data efectuării primei trageri a creditului, al sucursalei/agenției care a acordat creditul, se constată că, cu nerespectarea prevederilor contractuale, în cazul tuturor contractelor, alese aleatoriu, cu excepția unui singur contract, banca nu a pus efectiv la dispoziția consumatorilor, care nu trebuiau să facă programare prealabilă în acest sens, numerar în valuta franc elvețian (CHF) în echivalentul sumei de 10000 EUR

Doar în cazul contractului nr. 42012EH0000000015393/12.07.2007 se constată numerar în franci elvețieni în valoare de 18170 CHF la sfârșitul primei zile în care a fost tras creditul, clientul retrăgând numerar în valoare de 15000 CHF, din totalul creditului de 144.000 CHF. Având în vedere faptul că banca nu a pus efectiv la dispoziția consumatorilor numerar în franci elvețieni, este foarte posibil ca și în acest caz punerea la dispoziție a numerarului să se realizeze în urma unei comunicări verbale adresate băncii de către împrumutat.

Lipsa de numerar în moneda CHF este o dovadă a faptului că banca era conștientă la momentul acordării creditului a faptului că această monedă nu reprezintă o necesitate pentru consumatori, care aveau nevoie la modul general de disponibilități bănești, și totuși a omis a informa consumatorii privind caracteristica particulară a francului elvețian, respectiv privind caracteristica de monedă de refugiu a francului elvețian (CHF) și riscurile previzibile unui credit acordat în această monedă.

În cadrul contractelor banca a omis a informa consumatorii privind volatilitatea superioară a cursului valutar CHF în comparație cu cursul valutar al altor valute, care se manifestă printr-un cost suplimentar plătit de consumatori pe întreaga perioadă de derulare a creditului prin schimbul valutar realizat în momentul efectuării plăților ratelor în moneda CHF.

În contextul în care banca a fost acoperită privind riscul valutar la constituirea surselor de finanțare bilanțiere în CHF la sfârșitul anilor 2006-2010, 2014-2015, se constată că banca, în calitate de profesionist în domeniul financiar, și-a păstrat și ulterior majorat poziția

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

valutară (riscul valutar) lungă pentru moneda franc elvețian în perioada 2014-2015, în plină criză în Uniunea Europeană, 92,82 milioane CHF, respectiv 159,23 milioane CHF, previzionând creșterea cursului valutar, efect al caracteristicii esențiale a francului elvețian de monedă de refugiu, în scopul obținerii de câștiguri din operațiuni de swap valutar și alte tranzacții, în condițiile în care riscul valutar în cadrul contractelor de credite acordate în franci elvețieni a fost pus în sarcina exclusivă și totală a consumatorilor, în calitate de împrumutați. Detalierea aspectelor este realizată la punctul VII.3.

Conform art. 9 din O.G. nr. 21/1992, privind protecția consumatorilor, în forma în vigoare la data încheierii contractelor: "În relațiile cu consumatorii, agenții economici au obligația de a se comporta în mod corect și de a nu folosi practici comerciale abuzive".

Conform art. 9 din O.G. nr. 21/1992, în forma în vigoare în prezent: "operatorii economici sunt obligați să pună pe piață numai produse sau servicii care corespund caracteristicilor prescrise sau declarate și să se comporte în mod corect în relațiile cu consumatorii".

Menționarea practicilor comerciale abuzive a fost eliminată între timp din prevederile art. 9 din O.G. nr. 21/1992, practicile comerciale abuzive, respectiv incorecte, fiind reglementate prin intermediul actului normativ specific, Legea nr. 363/2007, care a intrat în vigoare la data 31.12.2007.

Omisiunea și disimularea băncii ar putea fi încadrată ca o practică comercială incorectă, interzisă prin Legea nr. 363/2007, dar actul normativ nu era în vigoare la data încheierii contractelor, astfel încât, ținând seama de menționarea *practicilor comerciale abuzive* în vechea formă a prevederilor art. 9 din O.G. nr. 21/1992 și de faptul că *constatarea unei contravenții se poate realiza doar prin raportare la legislația în vigoare la data încheierii contractelor*, apreciem că prin *omisiunea* în a informa consumatorii și *disimularea* privind caracteristica esențială de monedă de refugiu a francului elvețian (CHF) și riscurile previzibile unui credit acordat în această monedă, banca a realizat, contrar diligenței profesionale, o practică comercială abuzivă, neloială față de consumatori, care a determinat sau este susceptibil să a determinat consumatorul mediu să ia decizia de tranzacționare, de încheiere a contractului de credit, pe care altfel nu ar fi luat-o, ceea ce apreciem că este un comportament incorect în relația cu consumatorii, contrar prevederilor art. 9 din O.G. nr. 21/1992, în forma în vigoare în prezent.

Având în vedere **concluziile de la punctul VI.** și considerentele prezentate, se constată că în comercializarea către consumatori a creditelor în moneda franc elvețian (CHF) până la data intrării în vigoare a prevederilor Legii nr. 363/2007, banca s-a comportat în mod incorect în relația cu consumatorii prin realizarea, contrar diligenței profesionale, a unei practici comerciale abuzive, neloială față de consumatori, prin:

- omisiunea în a informa consumatorii și disimularea privind caracteristica esențială de monedă de refugiu a francului elvețian (CHF) și riscurile previzibile unui credit acordat în această monedă, astfel încât un consumator mediu, normal informat și suficient de atent și de avizat, să înțeleagă funcționarea concretă a mecanismului financiar de schimb valutar în cazul acestei monede, respectiv riscul previzibil al contractării în această monedă și să

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

evalueze astfel riscul consecințelor economice negative, potențial semnificative, cu nerespectarea obligației legale de informare prevăzută de Codul Consumului și a cerinței de transparență a clauzelor contractuale așa cum este formulată în Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene din data 10.06.2021 în cauza C-609/19;

- omisiunea în a informa consumatorii dublul risc valutar pe care trebuie să-l suporte în cazul contractării unui credit în franci elvețieni: riscul valutar în ceea ce privește deprecierea monedei naționale față de euro și riscul valutar în ceea ce privește deprecierea monedei euro față de CHF, doar primul risc valutar fiind de notorietate pentru un *consumator mediu*, risc care a influențat în mod semnificativ costul creditelor;

- omisiunea în a informa consumatorii privind existența unui risc de creștere semnificativă a principalului (creditului), prin raportare la moneda națională, în care erau încasate veniturile sau la euro, principala valută în România, în contextul previzibilei aderări la zona euro, cu influență, risc care a influențat în mod semnificativ costul creditelor;

- omisiunea în a informa consumatorii privind existența unui risc de creștere semnificativă a valorii ratelor lunare, prin raportare la moneda națională, în care erau încasate veniturile sau la euro, principala valută în România, în contextul previzibilei aderări la zona euro, cu influență, risc care a influențat în mod semnificativ costul creditelor;

- omisiunea în a informa consumatorii și disimularea și furnizarea într-o manieră neinteligibilă, ambiguă, privind riscul valutar în cazul monedei franc elvețian (CHF), care este pus în sarcina exclusivă și totală a consumatorului, în calitate de împrumutat, risc care a influențat în mod semnificativ costul creditelor;

- omisiunea în a avertiza împrumutații în mod explicit cu privire la existența riscurilor particulare, inerente, contractării unui împrumut în franci elvețieni, care erau de natură să aibă repercusiuni negative asupra executării ulterioare a contractului și asupra situației juridice a consumatorului;

- omisiunea în a informa consumatorii privind faptul că cheltuielile de subzistență, care servesc la asigurarea existenței materiale, nu au fost luate în calcul la evaluarea capacității de rambursare a creditelor, respectiv la evaluarea bonității;

- omisiunea în a informa consumatorii privind faptul că în cazul creditelor în cadrul cărora a fost prevăzută o perioadă de grație de 42 luni, evaluarea capacității de rambursare s-a realizat doar prin raportare doar la dobânda aferentă celor 36 luni și nu la rata lunară după terminarea perioadei de grație, cu valoare semnificativ mai mare, adăugându-se și principalul de plată;

- omisiunea în a informa consumatorii privind volatilitatea superioară a cursului valutar al francului elvețian (CHF) în comparație cu cursul valutar al altor valute, care se manifestă printr-un cost suplimentar plătit de consumatori pe întreaga perioadă de derulare a creditului prin schimbul valutar realizat în momentul efectuării plăților ratelor în moneda CHF;

Practica comercială abuzivă a fost realizată de bancă **în contextul** în care:

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

- având în vedere riscul financiar mai ridicat asociat serviciilor financiare și lipsa specifică de experiență a consumatorilor în acest domeniu, respectarea cerinței de diligență profesională prezintă o relevanță deosebită iar banca trebuia să aibă o deosebită grijă să acționeze cu standardul de competență și de atenție care poate fi așteptat în mod rezonabil de la un profesionist în acest domeniu de activitate comercială, conform Directivei 2005/29/CE privind practicile comerciale neloiale, în caz contrar consumatorii ar putea suferi consecințe economice importante;
- funcționarea concretă a mecanismului financiar de schimb valutar și măsura în care evoluează cursul de schimb al unei monede de refugiu scapă înțelegerii unui consumator mediu astfel încât banca trebuia să acorde o deosebită grijă și să acționeze cu standardul de competență și de atenție care poate fi așteptat în mod rezonabil de la o bancă în vederea informării consumatorilor în acest sens;
- banca nu a cunoscut limite ale mijloacelor de comunicare în vederea îndeplinirii obligației legale de punere la dispoziția consumatorilor a informațiilor;
- banca în calitate de profesionist în domeniul financiar avea cunoștință de perioada de criză, unică în istorie, care a început în anul 2007, care previziona în mod cert deprecierea francului elvețian și totuși a continuat să acorde credite în franci elvețieni consumatorilor omitând și disimulând informația esențială privind caracteristica esențială de monedă de refugiu a francului elvețian (CHF) și riscurile previzibile unui credit acordat în această monedă;
- banca nu a respectat prevederile contractuale de a pune efectiv la dispoziția consumatorilor, cel puțin în agenția/sucursala în cadrul căreia a fost acordat creditul, numerar în valuta franc elvețian (CHF), pe perioada de la data acordării creditului până la data tragerii creditului, în limita sumei pentru care nu era necesară programarea prealabilă;
- banca era conștientă la momentul acordării creditelor în moneda franc elvețian a faptului că această monedă în particular nu reprezintă o necesitate pentru consumatori, pentru care necesitatea erau disponibilitățile bănești la modul general;
- banca nu a suportat risc valutar la constituirea surselor de finanțare bilanțiere în anii în care au fost acordate creditele în franci elvețieni și în anii ulterior acordării creditelor;
- banca și-a acoperit riscul valutar privind francul elvețian și chiar a acționat în sensul obținerii unui câștig din tranzacțiile cu această monedă, programându-și o poziție valutară lungă în perioada 2014-2015 ceea ce demonstrează că banca, în calitate de profesionist, a previzionat creșterea cursului valutar, efect al caracteristicii esențiale a francului elvețian de monedă de refugiu, în plină perioadă de criză în Uniunea Europeană;

Practica comercială abuzivă produce efecte și în prezent, prin: creșterea în mod semnificativ a soldului creditului, prin raportare la moneda euro sau lei, și perceperea unei dobânzi majorate corespunzătoare, ce se reflectă în creșterea costului creditului, creșterea în mod semnificativ a ratelor lunare achitate de consumatori, prin raportare la moneda euro sau lei, creșterea serviciului datoriei, riscul valutar este suportat în continuare exclusiv de către consumatori, plata unor rate raportate la un credit inițial majorat (în cazul conversiei creditului), plata unui sold al datoriei majorat și perceperea de dobânzi penalizatoare raportate la acest sold majorat (în cazul declarării scadenței anticipate, executării silite).

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Având în vedere considerentele prezentate se constată comportamentul incorect al băncii în relația cu consumatorii, cu încălcarea prevederilor art. 9 din O.G. nr. 21/1992, privind protecția consumatorilor, și se sancționează prin prevederile art. 50, alin. (1), lit. c) din O.G. nr. 21/1992, cu amendă contravențională de 30000 lei.

Având în vedere că practica comercială abuzivă s-a realizat în condițiile în care *consumatorii care nu sunt acoperiți în mod natural la riscul valutar* în moneda franc elvețian (CHF) suportă un *dublu risc valutar* în cazul contractării unui credit în această monedă, riscul valutar în ceea ce privește deprecierea monedei naționale față de euro și riscul valutar în ceea ce privește deprecierea monedei euro față de CHF, primul risc fiind de notorietate pentru un consumator mediu iar ultimul risc, urmare a *omisiunii și disimulării băncii*, este cel care s-a manifestat cu *consecințe economice negative semnificative* pentru consumatori, prin creșterea costului creditului și a principalului, prin raportare la euro, principala valută din România, în contextul preconizatei aderări la zona euro, apreciem că un consumator mediu s-a obligat să returneze sumele împrumutate la termenele și în cuantumul menționate în contract, având ca premisă cursul de schimb valutar al francului elvețian raportat la euro (CHF/EUR) din perioada respectivă.

Prin urmare se impune măsura de remediere, prevăzută de art. 15, alin. (4) din O.G. nr. 21/1992, prin calcularea și plata ratelor de rambursare a creditelor la valoarea cursului de schimb valutar al francului elvețian raportat la euro (CHF/EUR) în vigoare la momentul încheierii contractelor, pe întreaga perioadă de derulare a contractelor.

În cazul în care plata ratelor de rambursare a creditelor s-a realizat sau se va realiza în moneda națională sau într-o altă monedă decât francul elvețian, realizarea conversiei în valuta creditului se va realiza având în vedere cursul de schimb valutar al francului elvețian raportat la euro (CHF/EUR) în vigoare la momentul încheierii contractului și cursul de schimb Băncii Naționale a României din data plății, astfel încât riscul valutar în ceea ce privește deprecierea monedei naționale față de euro va fi suportat de către împrumutați.

Fapta contravențională constatată la punctul VIII. privește portofoliul de credite acordate până la data intrării în vigoare a Legii nr. 363/2007, care este diferit de portofoliul de credite acordate începând cu data intrării în vigoare a Legii nr. 363/2007 pentru care a fost constatată fapta contravențională de la punctul VII.3.

IX. Privind caracterul continuu al contravențiilor constatate

În conformitate cu prevederile punctului 8.2.3 din Procedura cadru privind activitatea de supraveghere și control, aprobată prin Ordinul Președintelui A.N.P.C. nr. 572/21.07.2023, „*data săvârșirii faptelor*” coincide cu „*data constatării faptelor*” în cazul contravențiilor continue.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

Conform art. 13 din OG nr. 2/2001, privind regimul juridic al contravențiilor: "(1) *Aplicarea sancțiunii amenzii contravenționale se prescrie în termen de 6 luni de la data săvârșirii faptei. (2) În cazul contravențiilor continue, termenul prevăzut la alin. (1) curge de la data încetării săvârșirii faptei. Contravenția este continuă în situația în care încălcarea obligației legale durează în timp.*"

Potrivit doctrinei de specialitate, din punct de vedere al formei unității naturale contravenționale, contravenția poate fi sub forma contravenției simple instantanee sau sub forma contravenției continue. Contravenția simplă este acea formă a unității naturale de contravenție care constă în efectuarea unei singure acțiuni (inacțiuni) instantanee ce produce un singur rezultat în baza unei decizii delictuale unice.

Deși la prima vedere s-ar părea că durata în timp este criteriul care delimitează contravenția simplă instantanee de contravenția continuă, totuși elementul care diferențiază cele două specii de unitate naturală contravențională nu este durata, deoarece ambele forme presupun un consum temporal. În cazul contravenției simple, derularea elementului material al acesteia este stopată în momentul în care a survenit rezultatul, în timp ce, în cazul contravențiilor continue, elementul material se prelungește, din punct de vedere temporal, și după clipa ivirii rezultatului.

Contravenția continuă este definită ca fiind acea formă a unității naturale contravenționale care constă în *prelungirea în timp a elementului material (acțiunii sau inacțiunii) și a procesului de producere a rezultatului, până la un moment viitor consumării, când activitatea contravențională este oprită datorită unei energii contrare celei care a declanșat activitatea.*

Contravenția continuă este una dintre formele unității contravenționale, care cunoaște o evoluție temporală, datorită extensiei în timp a acțiunii sau inacțiunii ce constituie elementul material al laturii obiective a contravenției.

Identificarea contravenției continue se face diferit, în funcție de împrejurarea dacă elementul material îmbracă forma acțiunii sau a inacțiunii. Contravenția continuă nu se autonomizează în momentul consumativ, deoarece activitatea contravențională se prelungește în timp după momentul consumării până la o altă dată, denumită epuizarea contravenției.

Momentul consumativ al contravenției continue are loc la data la care este realizată latura obiectivă a faptei, dar epuizarea acesteia va avea loc la o altă dată, respectiv când dinamica contravențională s-a sfârșit. În cazul contravenției continue, procesul ilicit se oprește în momentul când acțiunea sau inacțiunea ce constituie elementul material a încetat și ultima evoluție a rezultatului s-a finalizat. Actele materiale care prelungesc elementul material al contravenției continue sunt activități de executare a acesteia, care nu pot avea independență juridică.

Prelungirea în timp a dinamicii contravenției continue este o trăsătură generală abstractă, deoarece sunt situații când, deși elementul material al contravenției continue este susceptibil de continuitate temporală, acesta se poate totuși realiza în chip instantaneu. Altfel spus, în cadrul faptei continue conduita ilicită și consumarea acesteia se prelungesc în timp. În funcție de criteriul posibilității existenței unor întreruperi ale elementului material,

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

contravențiile continue succesive permit anumite discontinuități determinate de specificul acțiunii sau inacțiunii contravenției.

Deasemenea, la contravenția continuă, nu doar elementul material se prelungește în timp, ci și procesul de producere a rezultatului.

Având în vedere definiția contravenției continue, așa cum este prezentată în doctrina de specialitate, pentru o acțiune realizată de către o instituție financiară cu mai mult de 6 luni în urmă, dar ale cărei *efecte încă nu sunt epuizate la data constatării*, constatăm că *dinamica contravențională nu se sfârșeste la data săvârșirii acțiunii* iar efectele acțiunii se transmit în timp, de la lună la lună, astfel încât se îndeplinesc condițiile contravenției continue.

Constatarea unei fapte contravenționale reprezintă descoperirea unei fapte fie în momentul săvârșirii ei, fie înainte ca efectele ei să se fi consumat iar prescripția intervine numai și numai *după* consumarea faptei, după epuizarea efectelor abaterii, în acest sens și în conformitate cu prevederile art. 13, alin. (2), OG nr. 2/2001, prescripția intervenind *după o perioadă de 6 luni de la consumarea faptei, respectiv de la data la care și ultima evoluție a rezultatului s-a finalizat*, ceea ce în cazul practic al unui contract de credit ar însemna data la care împrumutatul a realizat ultima plată conform obligațiilor asumate prin contract sau ultima plată realizată în contul datoriei.

Simplul fapt că încălcarea legii a avut loc o singura data, la un anumit moment în trecut, nu conduce la concluzia că fapta ar avea caracter *uno ictu*, întrucât încălcarea legii are caracter continuu iar *legiuitorul nu face distincția între fapte și efectele acesteia, iar câtă vreme legea nu distinge, nici interpretul nu o poate face, potrivit principiului „ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus”*.

Cât timp *consumatorul este obligat să suporte un cost al creditului majorat, ca urmare a nerespectării prevederilor legale*, subzistă și prejudiciul creat în detrimentul consumatorului, prejudiciu reflectat în sumele de bani plătite lunar suplimentar de către consumator, astfel că nu se poate sustine că săvârșirea faptelor s-a consumat și epuizat în momentul inițial al încălcării legii, epuizarea având loc doar în momentul în care încălcarea nu mai produce efecte, adică consumatorul nu va mai fi obligat la plata sumelor de bani suplimentare rezultate exclusiv din culpa unei persoane juridice.

Conform art. 25, lit. e) din Legea nr. 296/2004, privind Codul consumului, prestatorul de servicii este obligat să răspundă pentru *prejudiciul actual și cel viitor* cauzat de serviciul defectuos prestat.

Având în vedere aspectele menționate contravențiile constatate reprezintă contravenții continue, încălcarea obligației legale durând în timp conform prevederilor art. 13, alin. (2) din O.G. nr. 2/2001, privind regimul juridic al contravențiilor.

În conformitate cu prevederile punctului 8.2.3 din Procedura cadru privind activitatea de supraveghere și control, aprobată prin Ordinul Președintelui A.N.P.C. nr. 572/21.07.2023, *„data săvârșirii faptelor”* coincide cu *„data constatării faptelor”* în cazul contravențiilor continue.

În contextul în care faptele contravenționale sunt săvârșite pentru multiple contracte de credit, inclusiv pentru portofolii de credite, *„data săvârșirii faptelor”* reprezintă, după caz,

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

perioada de la data primei constatări a abaterilor, conform fapte contravenționale descrise anterior, până la data încheierii prezentului proces verbal, faptele contravenționale fiind continue, astfel încât, având în vedere prevederile punctului 8.2.3 din Procedura cadru privind activitatea de supraveghere și control, „data săvârșirii faptelor” coincide cu „data constatării faptelor”, data încheierii prezentului proces verbal, pentru contractele de credit pentru care încălcarea legii produce efecte în prezent.

Pentru contractele de credit ajunse la termen sau pentru care a fost realizată rambursarea integrală anticipată în ultimele 6 luni de la încheierea prezentului proces verbal „data săvârșirii faptelor” reprezintă data la care a fost realizată ultima plată în baza contractelor de credit.

Punctul J. SANCTIUNI CONTRAVENȚIONALE APLICATE

42. Contravenient (denumire operator economic/nume și prenume persoană fizică autorizată)	43. Adresa completă	44. CUI/CIF al operatorul ui sau CI al persoanei (seria, nr. data, emitent)	45. Act normativ încălcat	46. Articol, alineat, liniuța, litera încălcate	47. Act normativ care stabilește/sancționează coontravenția	48. Articol, alineat, litera aplicate	49. Valoarea amenzii aplicate (lei)
FIRST BANK S.A.	Șos. Nicolae Titulescu	7025592	O.G. nr. 21/1992	Art. 7, lit. c), liniuța a 2-a	O.G. nr. 21/1992	Art. 50, alin. (1), lit. a)	30.000

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

nr. 29-31, sector 1, București	O.G. nr. 21/1992	Art. 9 ³ , lit. e), punctul 1	O.G. nr. 21/1992	Art. 50, alin. (1), lit. e)	50.000
	O.G. nr. 21/1992	Art. 7, lit. c), liniuța a 3-a	O.G. nr. 21/1992	Art. 50, alin. (1), lit. c)	10.000
	Legea nr. 363/2007	Art. 15, alin. (1), lit. b) corob. art. 6, alin. (1), lit. d)	Legea nr. 363/2007	Art. 15, alin. (1), lit. b) corob. art. 17, alin. (2) lit. c)	50.000
	Legea nr. 363/2007	Art. 15, alin. (1), lit. b) corob. art. 7 alin. (1) si (2)	Legea nr. 363/2007	Art. 15, alin. (1), lit. b) corob. art. 15, alin. (2) și art. 17, alin. (2) lit. c)	200.000
	O.G. nr. 21/1992	Art. 9	O.G. nr. 21/1992	Art. 50, alin. (1), lit. c)	20.000

Punctul K. "Măsurile propuse/dispuse în conformitate cu prevederile legale:

Ținând seama de prevederile Legii nr. 296/2004, privind Codul Consumului:

Art. 2 "Prevederile prezentului Cod se aplică comercializării produselor noi, folosite sau recondiționate, și a serviciilor, inclusiv a serviciilor financiare, destinate consumatorilor, contractelor încheiate cu consumatorii."

Art. 5 "Statul, prin autoritatea centrală cu atribuții în domeniul protecției consumatorilor, are drept obiective:

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

a) protecția consumatorilor împotriva riscului de a achiziționa un produs sau de a li se presta un serviciu care ar putea să le prejudicieze viața, sănătatea sau securitatea ori să le afecteze drepturile și interesele legitime;

b) promovarea și protecția intereselor economice ale consumatorilor;

e) despăgubirea efectivă a consumatorilor;

h) prevenirea și combaterea, prin toate mijloacele, a practicilor comerciale abuzive și a prestării serviciilor, inclusiv a celor financiare care pot afecta interesele economice ale consumatorilor. ”

Art. 25 ”Obligațiile prestatorilor de servicii:

e) să răspundă pentru prejudiciul actual și cel viitor cauzat de serviciul defectuos prestat.”

Art. 27 ”Consumatorii beneficiază de următoarele drepturi:

a) de a fi protejați împotriva riscului de a achiziționa un produs sau de a li se presta un serviciu care ar putea să le prejudicieze viața, sănătatea sau securitatea ori să le aducă atingere drepturilor și intereselor legitime;

d) de a fi despăgubiți în mod real și corespunzător pentru pagubele generate de calitatea necorespunzătoare a produselor și serviciilor, folosind în acest scop mijloace prevăzute de lege; ”

I. În conformitate cu prevederile art. 15, alin. (4) din O.G. nr. 21/1992 se dispun următoarele măsuri cu termen de realizare 90 zile:

I.1 Având în vedere fapta contravențională constatată la punctul **III** din *”Descrierea faptelor constatate”*:

1. Pentru toate contractele de credit în cadrul cărora dobânda curentă inițială nu a fost fixă și nu a fost stabilită ca fiind variabilă în funcție de un indice de referință financiar, începând cu prima zi din trimestrul următor încheierii contractului se dispune calcularea și perceperea unei dobânzi variabile, actualizată trimestrial, astfel încât această să fie legată de variația unui indice de referință financiar, independent de voința băncii, determinată conform formulei: *indice de referință financiar (Robor, Euribor, Libor) corespunzător monedei în care a fost acordat creditul, la 3 luni, la care se adaugă marja băncii*, pe întreaga perioadă de derulare a contractelor.

Valoarea marjei băncii va fi determinată prin scăderea din valoarea dobânzii prevăzută inițial în contract a valorii indicelui de referință financiar (*Robor, Euribor, Libor*) corespunzător monedei în care a fost acordat creditul, la 3 luni, în vigoare în data încheierii contractului.

În cazul în care dobânda inițială a fost fixă o perioadă de timp și variabilă ulterior, dar nu în funcție de un indice de referință financiar, începând cu prima zi ulterioară perioadei în care dobânda a fost fixă, se dispune calcularea și perceperea unei dobânzi variabile, actualizată trimestrial, astfel încât această să fie legată de variația unui indice de referință

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

financiar, independent de voința băncii, determinată conform formulei: *indice de referință financiar (Robor, Euribor, Libor) corespunzător monedei în care a fost acordat creditul, la 3 luni, la care se adaugă marja băncii*, pe întreaga perioadă de derulare a contractelor.

În acest caz valoarea marjei băncii va fi determinată prin scăderea din valoarea dobânzii prevăzută inițial în contract a valorii indicelui de referință financiar (*Robor, Euribor, Libor*) corespunzător monedei în care a fost acordat creditul, la 3 luni, în vigoare în ultima zi a perioadei în care dobânda a fost fixă.

Trimestrul reprezintă una din următoarele perioade de trei luni consecutive: ianuarie – martie, aprilie – iunie, iulie – septembrie, octombrie – decembrie.

Formula de calcul a dobânzii variabile menționată anterior va fi folosită până la:

- data încheierii unui act adițional în cadrul căruia a fost stabilită o formulă de calcul a dobânzii mai favorabilă consumatorilor decât cea calculată conform formulei menționată anterior;

- a intervenit conversia creditului într-o altă monedă iar dobânda a fost stabilită variabilă în funcție de un indice de referință financiar;

- în cazul creditelor acordate în lei, a fost încheiat un act adițional în cadrul căruia a fost stabilită o formulă de calcul a dobânzii în funcție de indicele de referință pentru creditele consumatorilor (*IRCC*);

Sumele rezultate ca fiind achitate în plus în urma implementării măsurii vor fi restituite în conturile consumatorilor.

Consumatorii vor fi notificați privind noul grafic de rambursare rezultat în urma implementării măsurii.

2. Măsurile menționate la punctul 1 vor fi avute în vedere și pentru toate creditele pentru care a fost declarată scadența anticipată.

În cazul în care un credit nu mai este în portofoliul băncii se va realiza transmiterea către cesionar a soldului actualizat al datoriei rezultat în urma implementării măsurilor de la punctul 1.

I.2 Având în vedere fapta contravențională constatată la punctul **IV.** din "*Descrierea faptelor constatate*":

1. Pentru toate contractele de credite, altele decât cele pentru care a fost încheiat de către A.N.P.C. procesul verbal de constatare a contravenției nr. 0765372/06.06.2016, în cadrul cărora începând cu data intrării în vigoare a O.U.G. nr. 174/2008 (27.12.2008) a fost realizată majorarea marjei băncii din cadrul formulei de calcul a dobânzii, se dispune revenirea la formula de calcul a dobânzii înainte de efectuarea majorării.

Formula de calcul a dobânzii variabile menționată anterior va fi folosită până la:

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

- data încheierii unui act adițional în cadrul căruia a fost stabilită o formulă de calcul a dobânzii mai favorabilă consumatorilor decât cea în vigoare înainte de efectuarea majorării;

- a intervenit conversia creditului într-o altă monedă iar dobânda a fost stabilită variabilă în funcție de un indice de referință financiar;

- în cazul creditelor acordate în lei, a fost încheiat un act adițional în cadrul căruia a fost stabilită o formulă de calcul a dobânzii în funcție de indicii de referință pentru creditele consumatorilor (*IRCC*);

Sumele rezultate ca fiind achitate în plus în urma implementării măsurii vor fi restituite în conturile consumatorilor.

Consumatorii vor fi notificați privind noul grafic de rambursare rezultat în urma implementării măsurii.

2. Măsura menționată la punctul 1 va fi avută în vedere și pentru toate creditele pentru care a fost declarată scadența anticipată.

În cazul în care un credit nu mai este în portofoliul băncii se va realiza transmiterea către cesionar a soldului actualizat al datoriei rezultat în urma implementării măsurilor de la punctul 1.

I.3 Având în vedere fapta contravențională constatată la punctul **V.** din "*Descrierea faptelor constatate*":

Referitor contractul nr. EUR4202IRDBUCS-11240/ 06.11.2006 se dispune calcularea și perceperea unei dobânzi variabile conform formulei: Euribor la 3 luni + 1,76 p.p. marja băncii.

Formula de calcul a dobânzii variabile menționată anterior va fi folosită până la:

- data încheierii unui act adițional în cadrul căruia a fost stabilită o formulă de calcul a dobânzii mai favorabilă consumatorului decât cea calculată conform formulei menționată anterior;

Sumele rezultate ca fiind achitate în plus în urma implementării măsurii vor fi restituite în contul consumatului.

Consumatorul vor fi notificat privind noul grafic de rambursare rezultat în urma implementării măsurii.

I.4 Având în vedere fapta contravențională constatată la punctul **VIII.** din "*Descrierea faptelor constatate*":

1. Pentru toate contractele de credit acordate în franci elvețieni, încheiate până la data intrării în vigoare a Legii nr. 363/2007, în cadrul cărora consumatorii nu sunt acoperiți în mod natural la riscul valutar, respectiv nu au venituri periodice în franci elvețieni, se dispune măsura de calculare și plată a ratelor de rambursare a creditelor la valoarea cursului

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

de schimb valutar al francului elvețian raportat la euro (CHF/EUR) în vigoare la momentul încheierii contractelor, pe întreaga perioadă de derulare a contractelor.

În cazul în care plata ratelor de rambursare a creditelor s-a realizat sau se va realiza în moneda națională sau într-o altă monedă decât francul elvețian, realizarea conversiei în valuta creditului se va realiza având în vedere cursul de schimb valutar al francului elvețian raportat la euro (CHF/EUR) în vigoare la momentul încheierii contractului și cursul de schimb al Băncii Naționale a României din data plății, al monedei în cauză raportat la euro, astfel încât riscul valutar în ceea ce privește deprecierea monedei naționale sau al monedei de plată față de euro va fi suportat de către împrumutați.

Astfel, în cazul realizării plăților ratelor de rambursare a creditelor în moneda națională – leu – conversia în valuta creditului – franc elvețian – se va realiza prin înmulțirea cursului de schimb valutar al francului elvețian raportat la euro (CHF/EUR) în vigoare la momentul încheierii contractului cu cursul de schimb al Băncii Naționale a României din data plății, al monedei euro raportat la moneda națională, leu, pe întreaga perioadă de derulare a creditelor.

Sumele rezultate ca fiind achitate în plus în urma implementării măsurii vor fi restituite în conturile consumatorilor.

2. Măsura menționată la punctul 1 va fi avută în vedere și pentru toate creditele pentru care a fost declarată scadența anticipată.

În cazul în care un credit nu mai este în portofoliul băncii se va realiza transmiterea către cesionar a soldului actualizat al datoriei rezultat în urma implementării măsurilor de la punctul 1.

3. Măsura menționată la punctul 1 va fi avută în vedere și pentru toate creditele pentru care a fost realizată conversia soldului prin încheierea unui act adițional, până la data încheierii acestuia.

I.5 Măsurile menționate la punctele I.1, I.2 și I.4 vor fi aplicate și tuturor contractelor de credit ajunse la termen sau pentru care a fost realizată rambursarea integrală anticipată în ultimele 6 luni de la încheierea prezentului proces verbal.

II. În conformitate cu prevederile art. 15¹ și art. 12¹ alin. (1) lit. a) din Legea nr. 363/2007, se dispun ca sancțiuni complementare, cu termen de realizare 90 zile, următoarele măsuri de remediere:

II.1 Având în vedere fapta contravențională constatată la punctul **VII.2** din "*Descrierea faptelor constatate*":

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

1. Pentru toate contractele de credit aferente tipurilor de credit „*Personal loan HAPPY END*” și „*Refinan. loan HAPPY END*” se dispune calcularea și perceperea valorilor dobânzilor menționate în cap. III “Termenii împrumutului” pe întreaga perioadă de derulare a creditelor.

Calcularea și perceperea valorilor dobânzilor menționate în cap. III “Termenii împrumutului” va fi realizată până la:

- data încheierii unui act adițional în cadrul căruia a fost stabilită o dobândă mai favorabilă consumatorilor decât cea menționată în cap. III “Termenii împrumutului”;
- a intervenit conversia creditului într-o altă monedă iar dobânda a fost stabilită variabilă în funcție de un indice de referință financiar;

Sumele rezultate ca fiind achitate în plus în urma implementării măsurii vor fi restituite în conturile consumatorilor.

Consumatorii vor fi notificați privind noul grafic de rambursare rezultat în urma implementării măsurii.

2. Măsura menționată la punctul 1 va fi avută în vedere și pentru toate creditele pentru care a fost declarată scadența anticipată.

În cazul în care un credit nu mai este în portofoliul băncii se va realiza transmiterea către cesionar a soldului actualizat al datoriei rezultat în urma implementării măsurilor de la punctul 1.

II.2 Având în vedere fapta contravențională constatată la punctul **VII.3** din “*Descrierea faptelor constatate*”:

1. Pentru toate contractele de credit acordate în franci elvețieni, încheiate începând cu data intrării în vigoare a Legii nr. 363/2007, în cadrul căroră consumatorii nu sunt acoperiți în mod natural la riscul valutar, respectiv nu au venituri periodice în franci elvețieni, se dispune reducerea prețului contractului prin calcularea și plata ratelor de rambursare a creditelor la valoarea cursului de schimb valutar al francului elvețian raportat la euro (CHF/EUR) în vigoare la momentul încheierii contractelor, pe întreaga perioadă de derulare a contractelor.

În cazul în care plata ratelor de rambursare a creditelor s-a realizat sau se va realiza în moneda națională sau într-o altă monedă decât francul elvețian, realizarea conversiei în valuta creditului se va realiza având în vedere cursul de schimb valutar al francului elvețian raportat la euro (CHF/EUR) în vigoare la momentul încheierii contractului și cursul de schimb al Băncii Naționale a României din data plății, al monedei în cauză raportat la euro, astfel încât riscul valutar în ceea ce privește deprecierea monedei naționale sau al monedei de plată față de euro va fi suportat de către împrumutați.

Astfel, în cazul realizării plăților ratelor de rambursare a creditelor în moneda națională – leu – conversia în valuta creditului – franc elvețian – se va realiza prin înmulțirea

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față

cursului de schimb valutar al francului elvețian raportat la euro (CHF/EUR) în vigoare la momentul încheierii contractului cu cursul de schimb al Băncii Naționale a României din data plății, al monedei euro raportat la moneda națională, leu, pe întreaga perioadă de derulare a creditelor.

Sumele rezultate ca fiind achitate în plus în urma implementării măsurii vor fi restituite în conturile consumatorilor.

2. Măsura menționată la punctul 1 va fi avută în vedere și pentru toate creditele pentru care a fost declarată scadența anticipată.

În cazul în care un credit nu mai este în portofoliul băncii se va realiza transmiterea către cesionar a soldului actualizat al datoriei rezultat în urma implementării măsurilor de la punctul 1.

3. Măsura menționată la punctul 1 va fi avută în vedere și pentru toate creditele pentru care a fost realizată conversia soldului prin încheierea unui act adițional, până la data încheierii acestuia

II.3 Măsurile menționate la punctele II.1 și I.2 vor fi aplicate și tuturor contractelor de credit ajunse la termen sau pentru care a fost realizată rambursarea integrală anticipată în ultimele 6 luni de la încheierea prezentului proces verbal.

În cazul creditelor în moneda franc elvețian (CHF) va fi avută în vedere înlocuirea indicelui de referință LIBOR CHF cu rata combinată SARON (Swiss Average Rate Overnight) începând cu anul 2022, conform Regulamentului (CE) 2021/1847.

Punctul K. ALTE MENȚIUNI/OBIECȚIUNI

Încheierea procesului verbal de constatare a contravenției s-a realizat la sediul Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor – C.J.P.C. Constanța, din str. Poporului nr. 121 Bis, Constanța.

Reprezentantul operatorului economic nu este de față la încheierea procesului verbal de constatare a contravenției astfel încât comunicarea acestuia se va realiza prin poștă cu confirmare de primire.

Procesul verbal de constatare a contravenției este încheiat în lipsa unui martor din motiv că la data și ora încheierii acestuia la sediul instituției se află de față doar personal din cadrul Autorității.

AGENT CONSTATATOR,

MARTOR,

CONTRAVENIENT,

Lipsă martor

Nu este de față